

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

โดย

นายจิรวุฒิ สิ้นไชย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขากฎหมายธุรกิจ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

โดย

นายจิรวุฒิ สินไชย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขากฎหมายธุรกิจ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

MANAGEMENT OF LIMITED PARTNERSHIP

BY

MR. CHIRAWAT SINCHAI

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF LAWS

BUSINESS LAW

FACULTY OF LAW

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2017

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะนิติศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นายจิรวุฒิ สินไชย

เรื่อง

การจัดทำงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2561

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ศาสตราจารย์ ดร. ไผทชิต เอกจริยกร)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

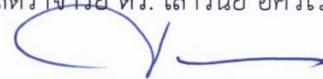
(ศาสตราจารย์ ดร. สหณ รัตนไพจิตร)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

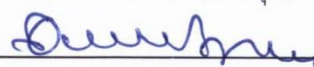
(ศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ อัสวโรจน์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ประทีป เฉลิมภัทรกุล)

คณบดี

(ศาสตราจารย์ ดร. อุดม รัฐอมฤต)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด
ชื่อผู้เขียน	นายจิรวุฒิ สินไชย
ชื่อปริญญา	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	กฎหมายธุรกิจ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร. สหณ รัตนไพจิตร
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

ห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นองค์กรธุรกิจรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะทั่วไป คือ การตกลงเข้ากันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำกิจการร่วมกันและประสงค์จะแบ่งกำไรร่วมกัน และห้างหุ้นส่วนจำกัดมีลักษณะพิเศษเฉพาะคือ ห้างหุ้นส่วนจำกัดกฎหมายบังคับให้ต้องจดทะเบียน ซึ่งผลของการจดทะเบียนทำให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสภาพเป็นนิติบุคคล และผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดถูกแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดและผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ซึ่งเนื่องจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้รับสิทธิในความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างจำกัด กฎหมายจึงได้จำกัดสิทธิผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ไม่ให้มีสิทธิในการจัดการงานของห้าง แต่ให้สิทธิในการจัดการงานของห้างตกแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด

เมื่อศึกษาถึงหลักการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย พบปัญหาในการใช้และการแปลความกฎหมายอยู่หลายประการ เช่น

1. ปัญหาว่าขอบเขตการจัดการงานของห้างของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่จะมีผลผูกพันห้าง จะต้องนำหลักกฎหมายใดมาปรับใช้บังคับระหว่างหลักธรรมดาทางการค้าของห้างหรือหลักขอบัตถุประสงค์ของห้างตามที่ได้จดทะเบียน

2. ปัญหาว่าเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเข้าไปจัดการงานของห้างกรณีหรือพฤติการณ์อย่างไรที่ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088 อีกทั้งหากเป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสอดเข้าไปจัดการงานของห้างโดยได้รับมอบในการเป็นตัวแทนของห้าง กรณีดังกล่าวจะต้องบังคับตามหลักกฎหมายตัวแทนหรือหลักกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัด

3. ปัญหาว่าเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างแล้ว ความรับผิดชอบในหนี้ของห้างของพวกเขาจะมีขอบเขตเพียงใด

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายไทย โดยศึกษาถึงพัฒนาการประวัติความเป็นมาของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด หลักการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ และเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา โดยวิธีการใช้กฎหมาย การแปลความกฎหมาย และการแก้กฎหมาย การศึกษาเรื่องดังกล่าวทำให้เกิดความชัดเจนในเรื่องการหลักการปรับใช้กฎหมายของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด นอกจากนี้ข้อเสนอนี้ยังถือเป็นแนวทางแก้ไขกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด, การจัดการงานของห้างหุ้นส่วน, หลักธรรมดาทางทางการค้าของห้าง
หลักขอบวัตถุประสงค์ของห้าง, การสอดเข้าไปจัดการของห้าง

Thesis Title	MANAGEMENT OF LIMITED PARTNERSHIP
Author	Mr. Chirawat Sinchai
Degree	Master of Laws
Major Field/Faculty/University	Business Law Thammasat University
Thesis Advisor	Professor Sahaton Rattanakajit, LL.D.
Academic Years	2017

ABSTRACT

Limited Partnership is one of the commercial entity which generally is the arrangement that two or more people share ownership, as well as the income or losses the business generates. Limited partnership was ruled by law to official register which make it become a juristic person. A Limited Partnership is a partnership consisting of a general partner and limited partner. Limited partners gain the right of limited liability so the law limit their management authority also. The right to manage the partnership is belong to general partners.

Reserching through the principle of partnership management in Thailand Civil and Commercial Code lead me to many problem in law usage and interpretation which are

1. What principle should be applied in the matter of the extent of partnership's business management, ordinary course of the business of the partnership or partnership business objectives

2. When limited partner takes part in firm's affair, what criteria makes that behavior become "limited partner interferes with the management of the partnership" of Article 1088. If the case is that limited partner takes part because he/she was authorized to manage firm's affair by general partner, will this be applied by agent law or partnership law.

3. what is the extent of limited partner liability if he/she interferes with the management of the partnership.

This thesis would like to point out problems of partnership management under Thai law by research through the limited partnership management history, limited partnership management principles, comparative study to foreign's partnership regulations and suggest the method to solve problems by the usage of law, law interpretation and law amendment.

This study makes how to apply limited partnership management law become clearer. Furthermore, theses suggestion are method to make Thai limited partnership law up to date.

Keywords: limited partnership, management of the business of the partnership, ordinary course of the business of the partnership, partnership business objectives, interference in management of partnership business

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วย ความกรุณาอย่างยิ่งจากท่านศาสตราจารย์ ดร. สหณ รัตนไพจิตร ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อคิดเห็นทางกฎหมาย ความรู้ต่างๆ ทั้งได้ช่วยเหลือผู้เขียนในทุกๆ เรื่อง ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง ณ ที่นี้ด้วย

ในโอกาสนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูริย์ เอกจริยกร ที่ได้กรุณาสละเวลารับเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ อัครโรจน์ และขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ประทีป เฉลิมภัทรกุล ที่ได้กรุณาสละเวลารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ โดยท่านอาจารย์ทุกท่านได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในแง่มุมทางกฎหมายต่างๆ ทั้งให้คำแนะนำแนวทางการแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษาและคอยสนับสนุนผู้เขียนตลอดมา ขอขอบคุณพี่ชายและน้องชายของข้าพเจ้าที่ให้กำลังใจข้าพเจ้าเสมอมา และขอขอบพระคุณ ท่านฉัตรไชย จันทร์พรายศรี ท่านอาจารย์ ดร.สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ คุณธีระพงศ์ สร้อยสุวรรณ คุณลัทธพล เจริญชันษา คุณแก้วฤทัย กาญจนสุวรรณ คุณสุนันทา วันเดวา และพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจทั้งช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้เขียนจนวิทยานิพนธ์สำเร็จด้วยดี และขอขอบคุณ คุณณัชชา อนันตกุล ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้แก่ข้าพเจ้าตลอดมาจนข้าพเจ้าสำเร็จการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตนี้

สุดท้าย หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ไม่มากนักน้อยต่อผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้า ผู้เขียนขออุทิศบูชาคุณบิดามารดาและครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ให้การอบรมผู้เขียน แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดหรือบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว และขออภัยมา ณ โอกาสนี้

นายจิรวัสส์ สิ้นไชย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา	8
1.3 ขอบเขตการศึกษา	9
1.4 วิธีการศึกษา	9
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 แนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด	11
2.1 ความเป็นมาและแนวความคิดของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด	11
2.1.1 ความเป็นมาและพัฒนากการทางประวัติศาสตร์ของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด	11
2.1.2 แนวคิดของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด	18
2.1.2.1 แนวความคิดของกลุ่มประเทศระบบคอมมอนลอว์ (Common Law)	19
2.1.2.2 แนวความคิดของกลุ่มประเทศระบบซีวิลลอว์ (Civil Law)	20
2.2 ลักษณะทั่วไปของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด	22
2.2.1 ลักษณะทั่วไปของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด	23

2.2.2 ขอบเขตอำนาจของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วน	25
2.2.3 หลักการจัดสิทธิในการจัดการงานของห้างของผู้เป็น หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด	28
2.2.4 หลักความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วน	30
2.2.4.1 หลักความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัด ความรับผิด	30
2.2.4.2 หลักความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด ความรับผิด	32
2.2.4.3 หลักความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้าง	33
2.2.4.4 หลักความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนที่เข้ามาใหม่	33
บทที่ 3 แนวความคิดการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมาย ต่างประเทศ	35
3.1 การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายอังกฤษ	35
3.1.1 ลักษณะการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด	35
3.1.2 การสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด	49
3.2 การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายเยอรมัน	58
3.2.1 ลักษณะการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด	59
3.2.2 การสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด	66
3.3 การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายฝรั่งเศส	70
3.3.1 ลักษณะการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด	70
3.3.2 การสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด	77
บทที่ 4 ปัญหาการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด	86
4.1 ปัญหาการจัดการงานตามวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัด	86
4.1.1 หลักการจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนจำกัด	87
4.1.2 ความแตกต่างระหว่างการจัดการงานของห้างตามหลัก ธรรมดาทางการค้าของห้างกับหลักขอวัตถุประสงค์	91

4.1.3 หลักการและเหตุผลของการไม่นำหลักธรรมาทางการค้า ของห้างมาปรับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด	98
4.1.4 เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ	100
4.2 ปัญหาของการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด	102
4.2.1 ความหมายของการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วน จำกัด	103
4.2.2 รูปแบบของการกระทำที่ถือว่าการสอดเข้าจัดการงาน ของห้าง	105
4.2.3 หลักการและเหตุผลของการไม่นำบทบัญญัติมาตรา 820 มาปรับใช้กับการสอดเข้าจัดการงานของห้าง	112
4.2.4 เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ	114
4.3 ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบรับผิด จากการสอดเข้าจัดการงานของห้าง	116
4.3.1 ขอบเขตความรับผิดในหน้าที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการ งานของห้าง	117
4.3.2 เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ	119
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	121
5.1 บทสรุป	121
5.2 ข้อเสนอแนะ	131
บรรณานุกรม	133
ประวัติผู้เขียน	138

บทที่ 1

บทนำ

ห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นองค์กรธุรกิจที่มีลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่ง กล่าวคือ ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องมีลักษณะทั่วไปคือ มีลักษณะเป็นสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกันและมีวัตถุประสงค์จะแบ่งกำไรที่ได้จากกิจการนั้น

อีกทั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด มีรูปแบบลักษณะพิเศษเฉพาะที่แตกต่างไปจากลักษณะทั่วไปของห้างหุ้นส่วน กล่าวคือ ลักษณะเฉพาะประการที่หนึ่ง ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัด ถูกแบ่งออกเป็นสองประเภท ประเภทหนึ่งได้แก่ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดที่มีความรับผิดในบรรดาหนี้สินของห้างโดยไม่จำกัดจำนวน อีกประเภทหนึ่งได้แก่ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่มีความรับผิดในหนี้ของห้างจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่ตนรับว่าจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนและลักษณะเฉพาะประการที่สองคือ การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นกฎหมายบังคับให้ต้องจดทะเบียนเสมอ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดมีลักษณะพิเศษที่สำคัญประการหนึ่งคือ ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีการแบ่งผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างออกเป็นสองประเภทคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด โดยที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดมีความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน ในขณะที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดมีความรับผิดในหนี้ของห้างจำกัดเพียงจำนวนส่วนลงหุ้นที่ตนรับว่าจะลงเท่านั้น จากความแตกต่างในเรื่องความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งสองประเภทของห้างหุ้นส่วนดังกล่าว ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1087 จึงได้บัญญัติว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ท่านว่าต้องให้แต่เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ จากบทบัญญัติดังกล่าวทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดถูกจำกัดสิทธิโดยที่ไม่มีอำนาจจัดการงานของห้าง เนื่องจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดมีความรับผิดอย่างจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินหรือส่วนลงหุ้นที่ตนรับว่าจะลงในห้าง ดังนั้นจึงอาจใช้ความระมัดระวังในการจัดการงานของห้างในระดับที่น้อยเกินสมควรและอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดและผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น

ทั้งหลาย อีกทั้งย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ซึ่งจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยไม่มีจำกัดจำนวน¹

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น หากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้ฝ่าฝืน ข้อจำกัดสิทธิของกฎหมายโดยการเข้าไปจัดการงานของห้าง กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดได้กำหนด ผลของการฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิไว้ในบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1088 ไว้ว่า “ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดผู้ใดสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ท่านว่า ผู้นั้นต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัดจำนวน” โดยในการจัดการงาน ของห้างหุ้นส่วนจำกัดในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างห้างหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก มีประเด็นปัญหาในการปรับใช้กฎหมายและการแปลความกฎหมายดังต่อไปนี้

ปัญหาการจัดการงานของหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด

เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดได้จดทะเบียนย่อมทำให้ห้างมีสภาพเป็นนิติบุคคล มีผลทำให้ต้องนำบทบัญญัติทั่วไปในบรรพ 1 หมวดที่ 2 ว่าด้วยเรื่องนิติบุคคลมาใช้บังคับ กล่าวคือ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ภายในขอบอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ภายในขอบเขต ดังที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บทบัญญัติมาตรา 66 โดยการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องกระทำโดยผู้แทนของห้าง คือ หุ้นส่วนผู้จัดการ แต่ขณะเดียวกันเนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัดมีลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนประเภท หนึ่ง บทบัญญัติกฎหมายของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามมาตรา 1080 จึงได้กำหนดให้นำบทบัญญัติของ ห้างหุ้นส่วนสามัญมาปรับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ จากลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าว ส่งผลทำให้การจัดการงานของหุ้นส่วนผู้จัดการต่อบุคคลภายนอกที่จะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด มีขอบเขตในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดอย่างไรและต้องนำบทบัญญัติกฎหมายใด มาบังคับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดระหว่างบทบัญญัติกฎหมายมาตรา 66 หรือบทบัญญัติกฎหมายใน ส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญ

ประเด็นตามปัญหาดังกล่าว มีแนวความเห็นทางกฎหมายคือ

แนวความเห็นที่ 1

เห็นว่า เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดจดทะเบียนย่อมมีสภาพเป็นนิติบุคคล ซึ่งนิติบุคคล ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ ความรับผิด และทรัพย์สินเป็นของตนเอง แยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน ทั้งหลาย ห้างหุ้นส่วนจำกัดจึงมีสิทธิและหน้าที่ต่างๆเช่นเดียวกันกับหุ้นส่วนทั้งหลาย ภายในขอบ

¹ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, หลักกฎหมายห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชน จำกัด, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558), น.121.

แห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนหรือที่กฎหมายกำหนด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 66 ดังนั้นการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นโดยผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างที่มีอำนาจกระทำการแทนห้างนั้นต้องกระทำการภายในขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัดและข้อจำกัดอำนาจที่ได้จดทะเบียนไว้ด้วยจึงจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่หากหุ้นส่วนผู้จัดการจัดการงานของห้างจัดการงานของห้างนอกขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัด การนั้นย่อมไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด²

แนวความเห็นนี้เห็นว่า เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดจดทะเบียนและมีสภาพเป็นนิติบุคคลสิทธิและหน้าที่ย่อมอยู่ภายใต้ขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บทบัญญัติมาตรา 66 จึงไม่อาจนำหลักเรื่องธรรมดาทางการค้าของห้างตามบทบัญญัติมาตรา 1080 ประกอบมาตรา 1050 ที่บัญญัติว่า การใดๆ อันผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วนนั้น ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนย่อมมีความผูกพันในการนั้น ๑ ด้วยและจะต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้ อันก่อให้เกิดขึ้นเพราะการจัดการเช่นนั้นมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้

แนวความเห็นที่ 2

เห็นว่า การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น หากผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้จัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ก่อให้เกิดผลผูกพันต่อบุคคลภายนอก โดยเป็นตามธรรมดาทางการค้าของห้างย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามบทบัญญัติมาตรา 1050 ประกอบมาตรา 1080³

แนวความเห็นนี้เห็นว่า แม้บทบัญญัติมาตรา 1050 จะได้บัญญัติอยู่ในเรื่องของห้างหุ้นส่วนสามัญ แต่ก็สามารถนำเอาบทบัญญัตินี้มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ เพราะบทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่มีบทบัญญัติเรื่องนี้ไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 1080 วรรค 1 ที่บัญญัติไว้ว่า บทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใดๆ หากมิได้

² สหชน รัตนไพจิตร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชนจำกัด, 2558), น.206.

³ ภาสกร ชุนทอุไร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2531), น.56. และดู สมชัย ฑีฆาอุตมาร, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ภาค 2 ตัวแทน นายหน้า ประนีประนอมยอมความ บัญชีเดินสะพัด ประกันภัย ตัวเงิน หุ้นส่วนและบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพลสยามพรินต์ จำกัด, 2553), น.557.

ยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปโดยบทบัญญัติแห่งหมวด 3 นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย

จากปัญหาเรื่องขอบเขตของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีความเห็นทางกฎหมายที่แตกต่างกันออกเป็น 2 แนวความเห็น ย่อมก่อให้เกิดปัญหาว่าขอบเขตของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องนำบทบัญญัติกฎหมายในเรื่องใดมาปรับบังคับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดและการนำบทบัญญัติกฎหมายตามแนวความเห็นใดมาปรับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดถือเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่แท้จริง

ปัญหากรณีผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วน

กรณีของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ กฎหมายได้จำกัดสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ว่าไม่มีสิทธิเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด เนื่องจากต้องการแยกประเภทของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดทั้งสองประเภทให้ออกจากกันอย่างชัดเจนและเพื่อป้องกันไม่ให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องเสียหายจากการจัดการที่ไม่ระมัดระวังรอบคอบอย่างเพียงพอของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ เพราะว่าความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ถูกจำกัดความรับผิดชอบในหนี้ของห้างเพียงไม่เกินจำนวนส่วนลงหุ้นที่ตนรับว่าจะลง จากเหตุผลดังกล่าว มาตรา 1088 จึงได้วางบทกำหนดโทษไว้สำหรับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้าง โดยให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องร่วมรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน

แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 1088 ได้กำหนดเพียงบทลงโทษของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเท่านั้นจึงก่อให้เกิดปัญหาการใช้และการแปลความกฎหมายดังต่อไปนี้

ปัญหาที่หนึ่ง การกระทำหรือพฤติการณ์อย่างไรที่จะถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด อันถือว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด เกี่ยวกับประเด็นตามปัญหาเรื่องนี้เนื่องจากกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้บัญญัติถึงความหมายหรือให้นิยามความหมายเกี่ยวกับการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วน แต่นักกฎหมายไทยส่วนใหญ่ได้อธิบายว่าการกระทำที่จะถือว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างนั้น

ต้องเป็นกรณีที่เป็นการกระทำให้บุคคลภายนอกหลงเชื่อหรือเข้าใจผิดว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบดังกล่าวเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ⁴

แต่อย่างไรก็ตาม จากการให้ความหมายหรือคำนิยามของนักกฎหมายไทย ก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับใช้กฎหมายว่าพฤติการณ์หรือการกระทำอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการทำให้บุคคลภายนอกหลงเชื่อและเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้าง เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องจดทะเบียนต่อกระทรวงพาณิชย์ และต้องมีการประกาศข้อความที่จดทะเบียนในราชกิจจานุเบกษาบุคคลภายนอกมีสิทธิที่จะสามารถตรวจสอบข้อมูลของห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ตลอดเวลาและขณะเดียวกันบุคคลภายนอกถูกสันนิษฐานเด็ดขาดตามกฎหมายว่าถือว่าได้รู้หรือทราบข้อมูลดังกล่าวแล้ว

นอกจากประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับความหมายของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนแล้ว ประเด็นปัญหาต่อมาคือการกระทำอย่างไรจึงจะถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ซึ่งอาจแบ่งได้สองรูปแบบดังนี้

รูปแบบที่ 1. กรณีที่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการงานของห้างโดยพลการ (โดยไม่มีอำนาจ) กรณีนี้มีความเห็นออกเป็น 2 แนวความเห็น

แนวความเห็นที่ 1

เห็นว่าหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยไม่มีอำนาจ ย่อมเป็นการที่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว⁵ ส่วนการสอดเข้าจัดการงานของห้างดังกล่าวจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือไม่ไม่น่ามาพิจารณาเกี่ยวกับการสอดเข้าจัดการงานของห้างของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ

ตามความเห็นนี้การสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนของหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบนั้น พิจารณาเพียงว่าเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีอำนาจหรือโดยพลการและเป็นการติดต่อค้าขายกับบุคคลภายนอกในการประกอบ

⁴ หลวงประพนธ์นิติสรค์, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วน และบริษัทสมาคม, (พระนคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง, 2477), น.101-104. และดู หลวงศรีปรีชาธรรมปาฐก, คำสอนชั้นปริญญาตรี กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยห้างหุ้นส่วนบริษัทและสมาคม, (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2503), น.144 – 145.

⁵ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 1, น.122.

กิจการค้าของห้างหุ้นส่วนก็ถือว่าเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างตามมาตรา 1088 ส่วนการสอดเข้าจัดการงานดังกล่าวจะมีผลผูกพันห้างให้ต้องรับผิดชอบหรือไม่ ต้องพิจารณาว่าการสอดเข้าจัดการห้างดังกล่าวอยู่ภายใต้ขอบวัตถุประสงค์ของห้างหรือไม่และห้างได้ให้สัตยาบันหรือไม่⁶

แนวความเห็นที่ 2

เห็นว่า หากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการ กรณีเช่นนี้มิใช่การใช้การที่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการงานของห้าง เพราะถือเป็นการทำนอกขอบอำนาจของหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ การดังกล่าวจึงไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องรับผิดชอบ ประกอบกับบุคคลภายนอกย่อมถูกสันนิษฐานเด็ดขาดว่ารู้ถึงข้อจำกัดอำนาจของห้างแล้วตามมาตรา 1022 บุคคลภายนอกย่อมไม่มีสิทธิฟ้องให้ห้างรับผิดชอบได้แต่ฟ้องหุ้นส่วนผู้นั้นรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวเท่านั้น⁷ แต่หากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าจัดการกิจการของห้างไปโดยพลการ แต่ได้กระทำไปภายใต้ขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน กรณีเช่นนี้ห้างหุ้นส่วนสามารถให้สัตยาบันได้ เมื่อมีการให้สัตยาบันแล้ว การกระทำของหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด กรณีเช่นนี้จึงจะถือว่าเป็นการที่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการกิจการของห้าง⁸

ความเห็นนี้มองว่า การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการนั้น โดยทั่วไปแล้วไม่ถือว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ตามมาตรา 1088 แต่จะถือว่าเป็นการสอดเข้าจัดการของห้างหุ้นส่วนต่อเมื่อ การเข้าจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบโดยพลการได้อยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้างและห้างได้ให้สัตยาบันแก่การจัดการงานดังกล่าวมีผลทำให้การเข้าจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบผูกพันห้าง จึงจะถือว่าเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

รูปแบบที่ 2 กรณีผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายเรื่องตัวแทน เรื่องนี้มีประเด็นปัญหาว่าหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้รับมอบอำนาจจากห้างหุ้นส่วนจำกัดให้เป็นตัวแทนของห้างหรือห้างหุ้นส่วนได้ขีดผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบออกเป็นตัวแทนขีด กรณีนี้หากพิจารณาหลักกฎหมายเรื่องตัวแทนตัวแทนกระทำการตามขอบเขตอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากตัวการ ตัวการยอม

⁶ เฟิงอ้าง, น.123.

⁷ สหณ รัตนไพจิตร, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 2, น.218.

⁸ เฟิงอ้าง, น.219.

ผูกพันในกิจการที่ตัวแทนได้กระทำ ส่วนตัวแทนย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ จึงมีประเด็นปัญหาว่าหากผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้ามาจัดการงานของห้างในฐานะตัวแทนแล้วจะถือว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามมาตรา 1088 หรือไม่ หากกรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบต้องเป็นไปตามหลักเรื่องตัวการตัวแทนหรือเป็นไปตามหลักเรื่องของห้างหุ้นส่วนจำกัด

ปัญหาที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับผลของการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดกฎหมายมาตรา 1088 ได้บัญญัติแต่เพียงว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน จากประเด็นดังกล่าวมีปัญหาว่าขอบเขตความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างนั้น มีขอบเขตและความรับผิดชอบในหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดอย่างไร

เรื่องนี้มีความเห็นทางกฎหมายแบ่งออกเป็น 2 แนวทางดังต่อไปนี้

แนวความเห็นที่ 1

เห็นว่า เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าจัดการงานของห้างนั้น ย่อมมีความรับผิดชอบจำกัดอยู่เพียงเฉพาะกิจการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบนั้นได้สอดเข้าจัดการเท่านั้น⁹

แนวความเห็นที่ 2

เห็นว่า เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าจัดการงานของห้าง ทำให้หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน ดังนั้นจึงต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทุกชนิดของห้าง ไม่เพียงเฉพาะแต่หนี้ที่ตนได้สอดเข้าจัดการกิจการนั้นเท่านั้น เนื่องจากตามตัวบทใช้คำว่า บรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วน¹⁰

⁹ ทวี เจริญพิทักษ์, คำอธิบายโดยพิศดารกฎหมายหุ้นส่วนและบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ, 2521), น.147. และดู ประภาศน์ อวยชัย, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521), น.139.

¹⁰ สหชน รัตนไพจิตร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 2, น.225.

ซึ่งตามแนวความเห็นที่สองนี้ได้มีคำพิพากษากฎีกาที่ 5844/2537¹¹ ได้อธิบายผลของการสอดเข้าจัดการงานของหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดไว้ว่า กรณีของโจทก์เป็นกรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1088 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่าถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดผู้ใดสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้นโดยไม่จำกัดจำนวน จำเลยจึงต้องร่วมรับผิดในบรรดาหนี้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นโดยไม่จำกัดจำนวนนั้น เห็นว่าการที่กฎหมายบัญญัติไว้ดังกล่าวก็เพื่อป้องกันมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน เพราะหน้าที่ดังกล่าวเป็นของหุ้นส่วนผู้จัดการซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจก่อให้เกิดหนี้ระหว่างห้างหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอกได้ฉะนั้นหากหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ก็ต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกโดยไม่จำกัดจำนวนบทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอก เนื่องจากบุคคลภายนอกอาจไม่ทราบว่าผู้ใดเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ หรือผู้ใดเป็นหุ้นส่วนจำพวกใด ส่วนระหว่างหุ้นส่วนด้วยกันเอง ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนทราบดีอยู่แล้วว่าผู้ใดเป็นหุ้นส่วนจำพวกใดและมีหน้าที่อย่างใด หากยินยอมให้มีการกระทำผิดหน้าที่ผู้ให้ความยินยอมไม่มีสิทธิจะอ้างกฎหมายมาตราดังกล่าวขึ้นบังคับผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันอย่างบุคคลภายนอกได้ กรณีของผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันต้องบังคับตามสัญญาห้างหุ้นส่วน

จากปัญหาความเห็นทางกฎหมายที่แตกต่างกันดังกล่าว ย่อมก่อให้เกิดปัญหาในการปรับใช้กฎหมายว่าจะต้องตีความกฎหมายอย่างไรจึงจะถูกต้องตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย

ผู้เขียนมีความประสงค์ที่จะศึกษาเรื่องการจัดการงานของหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัดในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายนอก เรื่องขอบเขตการจัดการงานของห้างต้องนำหลักกฎหมายใดมาปรับใช้บังคับระหว่างหลักเรื่องขอบวัตถุประสงค์ของห้างหรือหลักเรื่องธรรมดาทางการค้าของห้างและเรื่องการสอดเข้าจัดการงานของห้างและผลของการสอดเข้าไปจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดว่าต้องตีความกฎหมายและปรับใช้กฎหมายอย่างไร รวมทั้งการนำหลักเรื่องตัวแทนมาปรับใช้กับเรื่องของการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

¹¹ คำพิพากษากฎีกาที่ 5844/2537 (เนติ.), น.1957.

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการตีความกฎหมายว่า ขอบเขตการจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่ได้กระทำการแทนห้างหุ้นส่วนจำกัดต่อบุคคลภายนอกจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องอยู่ภายใต้หลักเรื่องขอบวัตถุประสงค์ของห้างหรือหลักเรื่องธรรมดาทางการค้าของห้าง
2. เพื่อศึกษาการตีความกฎหมายให้เกิดความชัดเจนว่าการกระทำที่จะถือว่าเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดและผลของการสอดเข้าจัดการงานของห้างว่าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องรับผิดชอบหรือไม่เพียงใด
3. เพื่อศึกษาว่ากรณีผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าไปจัดการงานของห้างโดยได้รับมอบอำนาจในฐานะการเป็นตัวแทน กรณีดังกล่าวต้องนำหลักเรื่องตัวแทนมาปรับใช้หรือถือว่าเป็นหลักเฉพาะของห้างหุ้นส่วนจำกัด

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนมุ่งศึกษาและวิเคราะห์ถึงการปรับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดกับบุคคลภายนอก โดยเน้นศึกษาเรื่องของขอบเขตการจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่จัดการงานห้างว่าต้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามหลักเรื่องขอบวัตถุประสงค์ของห้างหรือหลักเรื่องธรรมดาทางการค้าของห้าง และศึกษาเรื่องการสอดเข้าจัดการงานของห้างว่าสามารถนำหลักกฎหมายเรื่องตัวแทนมาปรับใช้กับเรื่องของการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดได้หรือไม่ รวมถึงความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ได้สอดเข้าจัดการงานของห้างว่ามีขอบเขตความรับผิดชอบอย่างไร โดยผู้เขียนเริ่มศึกษาตั้งแต่ ความเป็นมาของห้างหุ้นส่วนจำกัดและแนวคิดของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัด หลักการและวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในบรรพ 3 พร้อมทั้งศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดอังกฤษจากพระราชบัญญัติห้างหุ้นส่วนจำกัด ค.ศ. 1907 (Limited Partnership Act 1907) กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของเยอรมัน จากประมวลกฎหมายพาณิชย์ของเยอรมัน (The German Commercial Code or HGB) และกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของฝรั่งเศส จากประมวลกฎหมายพาณิชย์ของฝรั่งเศส (The French Commercial Code) รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์แนวคำพิพากษาและความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย

1.4 วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสารจากบทบัญญัติกฎหมาย หนังสือแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์ ทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ เพื่ออธิบายให้เข้าใจถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย สรุปหาข้อเสนอนะ หลักการแปลความ และการปรับใช้กฎหมายให้ถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์และความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้เขียนคาดหวังว่าผลการศึกษาในหัวข้อนี้ จะเป็นประโยชน์และก่อให้เกิดความรู้รวมทั้งความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องการตีความกฎหมายในเรื่องการจัดการงานของทางหุ้นส่วนจำกัดให้เกิดความชัดเจน และเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่แท้จริงของหลักกฎหมายทางหุ้นส่วนเพื่อนำไปสู่การใช้กฎหมายที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

2.1 ความเป็นมาและแนวความคิดของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

ในอดีตตั้งแต่สมัยโบราณการดำเนินกิจการรูปแบบที่มีเจ้าของคนเดียว (Sole Proprietorship) เป็นรูปแบบการดำเนินการทำธุรกิจที่นับว่าเก่าแก่ที่สุดในโลกแล้ว แต่เนื่องจากรูปแบบการดำเนินกิจการดังกล่าวเหมาะสมสำหรับธุรกิจขนาดเล็ก ซึ่งไม่เหมาะสมสำหรับการดำเนินกิจการที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่¹ เพราะว่ามีข้อจำกัดมากมายเช่นการหาแหล่งเงินทุน ได้ยากกว่ากิจการที่มีบุคคลหลายคนเป็นเจ้าของ รวมถึงผู้เป็นเจ้าของกิจการต้องรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนแต่เพียงผู้เดียว และกิจการก็อาจเลิกล้มได้ง่ายเมื่อมีเหตุการณ์ที่ทำให้เจ้าของกิจการไม่อาจจัดการงานได้² จากข้อเสียหลายประการดังกล่าวทำให้เกิดแนวความคิดของการรวมกลุ่มของบุคคลขึ้น เพื่อประกอบกิจการค้าร่วมกันเพื่อประโยชน์ของตนเองและของบุคคลอื่น ซึ่งได้แก่รูปแบบองค์กรธุรกิจประเภทห้างหุ้นส่วน

2.1.1 ความเป็นมาและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

ห้างหุ้นส่วนจำกัดถือว่าเป็นห้างหุ้นส่วนชนิดหนึ่งที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากห้างหุ้นส่วนสามัญโดยทั่วไปกล่าวคือ ห้างหุ้นส่วนสามัญมีผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างอยู่เพียงประเภทเดียวเท่านั้น ในขณะที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีการแบ่งผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างออกเป็นสองประเภทคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดที่มีความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน และผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่มีความรับผิดในหนี้ของห้างจำกัดเพียงจำนวนส่วนลงทุนเท่านั้น

โดยการพิจารณาถึงความเป็นมาและพัฒนาการของแนวความคิดของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ต้องพิจารณาควบคู่ไปกับการเกิดขึ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด

¹ เสาวนีย์ อัสวโรจน์, คำอธิบายหลักกฎหมายธุรกิจเปรียบเทียบ, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529), น.5.

² เฟื่องอ้าง, น.6.

ในทางประวัติศาสตร์ด้วยซึ่งจะทำให้เห็นถึงการพัฒนาของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งการเกิดขึ้นและแนวความคิดของห้างหุ้นส่วนจำกัดมีพัฒนาการทางประวัติดังต่อไปนี้

2.1.1.1 ความเป็นมาและแนวคิดของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนในสมัย

โรมัน

จากลักษณะพิเศษของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีการนำเอาหลักความรับผิดอย่างจำกัด (Limited Liability) มาให้สิทธิแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทหนึ่งของห้างที่มีความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างจำกัด ทำให้รูปแบบของห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องมีการแบ่งผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างออกเป็นสองประเภทย่อมแสดงได้ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดมีลักษณะของการนำรูปแบบของหลักความรับผิดอย่างจำกัดมาปรับใช้กับห้างหุ้นส่วนทำให้เกิดเป็นรูปแบบของห้างหุ้นส่วนจำกัดต่อไปนี้จะมาพิจารณาลักษณะของห้างหุ้นส่วนในสมัยโรมัน

ห้างหุ้นส่วนในสมัยโรมันมีลักษณะเป็นสัญญาที่เรียกว่า สัญญาเข้าหุ้นส่วน (Contract of Societas) เป็นสัญญาที่มีลักษณะของความยินยอมสองฝ่าย (Consensual Contract) ซึ่งเกิดจากการแสดงเจตนาที่ต้องตรงกันเพื่อแสวงหากำไรจากการประกอบกิจการค้า (Trade Partnership) โดยบุคคลที่จะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนต้องนำทรัพย์สินมาลงทุนเป็นหุ้นของห้าง โดยการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้กับหุ้นส่วนคนอื่นๆ เพื่อให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนของห้างได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินร่วมกัน และลักษณะประการที่สำคัญของสัญญาเข้าหุ้นส่วนกันของสมัยโรมันต้องอาศัยความไว้นื้อเชื่อใจกันและความซื่อสัตย์ต่อกันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน³

ในการจัดการงานของห้างตามกฎหมายโรมัน ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างต้องจัดการงานของห้างร่วมกัน โดยที่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งที่จะกระทำการใดๆ ที่มีผลผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นได้ต่อเมื่อได้รับมอบอำนาจให้กระทำการอย่างชัดแจ้งเท่านั้น หากผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดได้กระทำการใดๆ ไปโดยไม่ได้รับมอบอำนาจอย่างชัดแจ้ง (Express Mandatum) การกระทำที่เกิดขึ้นนั้นจะไม่มีผลผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น การจัดการงานของห้างที่มีผลผูกพันห้างเมื่อก่อให้เกิดหนี้ให้ต้องรับผิดชอบผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนของห้างต้องรับผิดชอบร่วมกันในหนี้ที่เกิดขึ้นของห้างอย่างไม่มีจำกัดจำนวนซึ่งมีลักษณะของการเป็นลูกหนี้ร่วมหรือเจ้าหนี้ร่วม⁴

นอกจากนี้สภาพของห้างหุ้นส่วนในสมัยโรมันนั้นยังไม่มีสภาพเป็นบุคคลในทางกฎหมาย แต่มีสภาพเป็นเพียงกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันและมีเป้าหมายร่วมกันเท่านั้น

³ Reinhard Zimmerman, The Law of obligations : Roman foundations of the civilian tradition, (Oxford University Press, 1996), p.453.

⁴ *Ibid.*, p.455.

ดังนั้นห้างหุ้นส่วนในสมัยโรมันจึงไม่อาจมีกรรมสิทธิ์เหนือทรัพย์สินได้ ซึ่งสภาพดังกล่าวมีลักษณะที่คล้ายกับห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่จดทะเบียนในกฎหมายไทยปัจจุบัน⁵

ส่วนหลักความรับผิด (Limited Liability) นั้นในสมัยโรมันแนวคิดของความรับผิดส่วนใหญ่ของโรมันยึดถือแนวคิดของ ความรับผิดอย่างไม่จำกัด (Unlimited Liability) เป็นหลักสำคัญ กล่าวคือ ในสมัยโรมัน เมื่อเกิดเป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้กัน แม้ยังไม่มีสถานะเป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้กันตามกฎหมาย ลูกหนี้ก็ต้องชำระหนี้ที่ตนก่อขึ้นให้แก่เจ้าหนี้ ขณะเดียวกันก็จะมี การสร้างสภาพบังคับทางข้อเท็จจริงด้วยการที่ฝ่ายลูกหนี้ส่งตัวเองให้แก่ครอบครัวฝ่ายเจ้าหนี้ เพื่อเป็นการประกันชำระหนี้ในทางข้อเท็จจริง และต่อมามีการพัฒนาเป็นการส่งมอบตัวคนอื่นไป เป็นประกันหนี้ หากหนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระเจ้าหนี้มีสิทธิใช้งานตัวลูกหนี้หรือบุคคลอื่นที่ถูกส่งมาเพื่อ เป็นประกันหนี้ได้ แต่เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระแล้วและลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้สามารถฟ้องร้อง ต่อศาลเพื่อขออนุญาตศาลที่จะบังคับชำระหนี้ หากศาลอนุญาตเจ้าหนี้สามารถนำตัวลูกหนี้ไปขาย ในตลาดหากไม่มีผู้ซื้อตัวลูกหนี้เจ้าหนี้ก็มีสิทธิที่จะสามารถฆ่าลูกหนี้ได้หรืออาจส่งลูกหนี้ไปขาย ในต่างประเทศก็ได้ จึงกล่าวได้ว่าสังคมโรมันในช่วงเวลานั้น เป็นการบังคับชำระหนี้โดยการบังคับ เอากับเนื้อตัวร่างกายของลูกหนี้ ต่อมากฎหมายโรมันได้เปลี่ยนวิธีการบังคับชำระหนี้เป็นวิธีการบังคับ ชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้แทน กล่าวคือ มีลักษณะเป็นการบังคับชำระหนี้แบบขายทรัพย์สิน ทั้งหมดของลูกหนี้หรือขายทรัพย์สินรายชิ้น เพื่อนำเงินมาชำระหนี้จนกว่าจะได้ครบตามจำนวนหนี้⁶

แต่อย่างไรก็ตาม แนวความคิดเกี่ยวกับหลักความรับผิดอย่างจำกัด ได้เริ่มเกิดขึ้นในสมัยโรมันเช่นเช่นกัน โดยอยู่ในรูปแบบตามกฎหมายโรมันในเรื่องทรัพย์สินมีหลักการ ว่า สมาชิกในครอบครัวจะเป็นเจ้าของทรัพย์สินใดๆไม่ได้เลย เพราะไม่มีความสามารถในการมี หรือถือครองทรัพย์สินได้ ทำให้ทรัพย์สินทุกอย่างทุกอย่างที่สมาชิกในครอบครัวหามาได้ย่อมตกเป็น ของหัวหน้าครอบครัวทั้งสิ้นโดยที่หัวหน้าครอบครัว หรือที่เรียกว่า “Pater Familias” เท่านั้นที่เป็น ผู้มีสิทธิตามกฎหมายอย่างเต็มที่ในความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้ ทำนิติกรรมทั้งหลาย ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินได้ รวมทั้งยังมีอำนาจเหนือชีวิตร่างกายของสมาชิกในครอบครัว⁷ มีอำนาจส่งมอบ

⁵ ศนันท์กรณ โสติพิพันธุ์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายเอกชนโรมัน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชนจำกัด, 2559), น.223.

⁶ เพิ่งอ้าง, น.142-151.

⁷ ประชุม โฉมฉาย, หลักกฎหมายโรมันเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : โครงการ ตำราและเอกสารประกอบภาสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), น.98.

⁸ ศนันท์กร โสติพิพันธุ์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 5, น.59-60.

ตัวสมาชิกในครอบครัวคนที่ทำผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายเพื่อเป็นการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น⁹ เรียกว่า เป็นการยกให้เพื่อละเมิด (Noxae Deditio)

ผลของการที่ระบบกฎหมายโรมันยึดถือหลักการไร้ความสามารถในเชิงทรัพย์สินของสมาชิกในครอบครัวนี้ทำให้คนในครอบครัวไม่มีกำลังใจในการทำงาน และส่งผลต่อสมรรถนะการผลิต¹⁰ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเริ่มมีการแก้ไขแนวปฏิบัติที่เคร่งครัดของหลักเกณฑ์ดังกล่าวที่ให้เฉพาะหัวหน้าครอบครัวเท่านั้นเป็นเจ้าของทรัพย์สินและสามารถทำการค้าเท่านั้น โดยหัวหน้าครอบครัวสามารถให้สมาชิกในครอบครัวใช้สอยทรัพย์สินบางส่วน of ครอบครัวเรียกว่า (Peculium) หรือทรัพย์สินเฉพาะตัว คือยอมให้นำทรัพย์สินโดยเฉพาะทรัพย์สินที่เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกหาได้ด้วยความสามารถของตนเองไปใช้ได้ โดยอาจให้เพื่อตอบสนองความจำเป็นของสมาชิกนั้นเอง หรือให้เพื่อดำเนินการค้าหรืออุตสาหกรรมของตนเองก็ได้ ซึ่งในทางกฎหมายก็ถือว่า Peculium นี้เป็นของสมาชิกคนนั้นเอง หากบุคคลที่สามซึ่งติดต่อกับสมาชิกในครอบครัวที่เป็นเจ้าของ Peculium ประสงค์จะฟ้องหัวหน้าครอบครัวเพื่อบังคับตามสัญญา ก็อาจกระทำได้ แต่ความรับผิดของหัวหน้าครอบครัวจำกัดอยู่เพียง Peculium ที่ได้มอบให้สมาชิกในครอบครัวหรือเท่ากับประโยชน์ที่หัวหน้าครอบครัวได้รับจากสมาชิกที่ได้กระทำเท่านั้นขึ้นอยู่กับว่าจำนวนใดจะมากกว่ากัน¹¹ จึงมีผู้กล่าวว่า Peculium หากพิจารณาเบื้องต้นก็คือทรัพย์สินเฉพาะตัวทางพฤตินัยซึ่งมาจากหัวหน้าครอบครัวหรือหัวหน้าครอบครัวยินยอมให้มีได้ แต่หากพิจารณาระดับที่ลึกซึ้งกว่านี้ทรัพย์สินเฉพาะตัวประเภทนี้เป็นสิ่งที่หัวหน้าครอบครัวให้แก่บุตรโดยคาดหวังว่าบุตรจะนำไปทำประโยชน์ให้แก่ตน (คือหัวหน้าครอบครัวนั่นเอง)¹² ดังนั้นคนโรมันจำนวนหนึ่งจึงเริ่มคิดลงทุนทางธุรกิจโดยการค้าขายผ่านทาสหรือสมาชิกในครอบครัว และจำกัดความรับผิดของตนไว้เท่าจำนวนของ Peculium เท่านั้น¹³

จึงกล่าวได้ว่าในสมัยโรมันยังไม่มีแนวความคิดรูปแบบของห้างหุ้นส่วนจำกัดเกิดขึ้น เนื่องจากยังไม่มีหรือนำหลักความรับผิดอย่างจำกัดมาปรับใช้กับห้างหุ้นส่วน

⁹ Robert W.Hillman, “Limited Liability in Historical Perspective,” Washington and Lee Law Review, Volume 54, Issue 2, p.616 (1997).

¹⁰ ประชุม โฉมฉาย, อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 7, น.98-99.

¹¹ เพ็งอ้าว, น.100.

¹² เพ็งอ้าว, น.101.

¹³ Robert W.Hillman, *supra* note 9, p.617.

ทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างทั้งหมดต้องร่วมกันรับผิดชอบในหนี้ทั้งหมดของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน เหมือนดังเช่นห้างหุ้นส่วนสามัญ

2.1.1.2 พัฒนาการของห้างหุ้นส่วนจำกัดในสมัยยุคกลาง

จากที่กล่าวมาแล้วว่ารูปแบบองค์กรธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วนและแนวความคิดของหลักความรับผิดชอบอย่างจำกัดมีมาตั้งแต่สมัยโรมันแล้ว แต่ในสมัยโรมันนั้นยังไม่ได้มีการนำเอาแนวความคิดของหลักความรับผิดชอบอย่างจำกัดมาใช้กับห้างหุ้นส่วน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ารูปแบบของห้างหุ้นส่วนจำกัดจึงยังไม่เกิดขึ้นในสมัยโรมัน

ซึ่งในสมัยยุคกลางนั้น มีความนิยมประกอบธุรกิจพาณิชย์ในรูปแบบการประกอบธุรกิจรูปแบบกิจการที่มีเจ้าของรายเดียวซึ่งต้องอยู่ภายใต้กฎของสมาคมพ่อค้า และดำเนินธุรกิจรูปแบบของห้างหุ้นส่วนที่ซึ่งรับรู้กันในกฎหมายพ่อค้าของกฎหมายสมัยยุคกลาง โดยมีรูปแบบของห้างหุ้นส่วนอยู่ 2 ประเภท¹⁴

1. “Societas” เป็นรูปแบบที่สมาชิกทุกคนต้องรับผิดชอบในหนี้อย่างเท่าเทียมกัน และการนั้นผูกพันห้าง (Ordinary Partnership) ซึ่งมีลักษณะดังเช่นห้างหุ้นส่วนในสมัยโรมัน

2. “Commenda” เป็นรูปแบบที่นักลงทุนปล่อยเงินกู้หรือเงินลงทุนในการประกอบธุรกิจแต่ผู้ให้กู้หรือผู้ลงทุนไม่ได้ดำเนินธุรกิจด้วยตนเอง โดยผู้ให้กู้หรือผู้ลงทุนได้รับส่วนแบ่งกำไรหรือดอกเบี้ยกลับคืน แต่จะรับผิดชอบไม่เกินกว่าที่เขาลงทุน

โดยในที่นี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงเฉพาะรูปแบบของ Commenda เท่านั้น จากการที่ในสมัยยุคกลางมีกฎหมายห้ามพวกพระหรือนักบวชมิให้ประกอบกิจการหรือทำการค้าด้วยตนเองมิได้ เพราะเป็นเรื่องที่ถือว่าเป็นการละเมิดข้อห้ามของศาสนจักรที่ห้ามเหล่านักบวชจะทำการค้าหากำไรไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากว่าบุคคลเหล่านี้ต้องการมีความมั่งคั่งร่ำรวยขึ้น จึงต้องการที่จะลงทุนในการประกอบธุรกิจเช่นเดียวกันแต่ได้ถูกจำกัดห้ามโดยกฎหมายในขณะเดียวกันพวกพ่อค้าที่ทำการค้าก็มีความต้องการเงินทุนมาใช้เพื่อประกอบกิจการเช่นเดียวกัน จากความต้องการของกลุ่มบุคคลทั้งสองฝ่าย จึงได้มีการตกลงกันเพื่อที่จะการประกอบกิจการร่วมกัน โดยพวกพระหรือนักบวชจะให้เงินลงทุนแก่พวกพ่อค้าและปล่อยให้การดำเนินกิจการอยู่ในอำนาจของพวกพ่อค้า โดยพวกเขาจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการบริหารในการดำเนินกิจการ แต่จะรอรับรายได้

¹⁴ Robert Burgess and Geoffrey Morse, Partnership Law and Practice in England and Scotland, (London : Sweet & Maxwell, 1980), p.9.

พร้อมกับกำไรที่เกิดขึ้นจากการของการค้านั้นและพวกเขาจะมีความรับผิดชอบจำกัดเพียงเงินลงทุนเท่านั้น ซึ่งรูปแบบการดำเนินกิจการดังกล่าวเรียกกันว่า Commenda

รูปแบบของ Commenda มีลักษณะเป็นการดำเนินธุรกิจที่ความรับผิดชอบของผู้เป็นสมาชิกประเภทหนึ่งได้รับการจำกัดความรับผิดชอบไว้ (Limited Liability) โดยจุดกำเนิดของ Commenda เกิดจากการทำสัญญากู้ยืมเงินกันในทางพาณิชย์นาวีในสมัยโบราณ (Ancient Maritime Loan) หรือที่เรียกว่ากันว่า Qirad ซึ่งมีลักษณะของการกู้เงินเพื่อใช้ในการเดินเรือ โดยที่นักลงทุนที่กู้ยืมเงินจะไม่ได้เข้ามาดำเนินการบริหารกิจการในการเดินเรือ แต่ปล่อยให้การดำเนินกิจการตกอยู่แก่ผู้กู้เงิน โดยพวกเขาเพียงแต่รอรับผลประโยชน์และให้เงินหรือสินค้ากับคู่สัญญาที่กู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการเดินเรือ ถ้าการเดินเรือก่อให้เกิดผลกำไรขึ้นผู้ให้กู้ยืมก็จะได้รับเงินตามจำนวนที่กู้ยืมคืนและมูลค่าของสินค้าพร้อมกับส่วนแบ่งของกำไรที่เกิดขึ้นด้วย บางครั้งพวกเขาจะได้รับดอกเบี้ยในอัตราที่มีการตกลงกันไว้ แต่หากเรือหรือสินค้าสูญหายหรือเสียหาย พวกเขาจะสูญเสียจำกัดเพียงจำนวนเงินที่ได้ลงทุนหรือให้กู้ยืมไปเท่านั้น¹⁵

โดยลักษณะที่สำคัญของ Commenda คือคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า Passive partner เป็นฝ่ายจัดหาเงินทุนให้อีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า Managing partner ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ไม่จำเป็นต้องจัดหาเงินทุนแต่จะต้องยอมรับความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นจากการเดินเรือ โดยมีหน้าที่ในการจัดการกับความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้น เมื่อการเดินทางสิ้นสุดลงสัญญา Commenda ก็มีผลสิ้นสุดลงเช่นกัน โดยคู่สัญญาก็จะมีการแบ่งผลกำไรกันตามที่ตกลงกัน ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ฝ่าย Passive partner มักจะได้รับส่วนแบ่งสามในสี่ส่วนของผลกำไร ส่วนฝ่าย Managing partner ก็ได้รับส่วนแบ่งผลกำไรหนึ่งในสี่ส่วน¹⁶ ลักษณะที่ถือว่าพิเศษของ Commenda คือฝ่าย Passive partner มีความรับผิดชอบจำกัดเพียงจำนวนเงินที่ได้ลงทุนไปเท่านั้น โดยที่บุคคลภายนอกที่เข้ามาทำธุรกรรมกับ Managing partner แท้จริงแล้วมักไม่ทราบว่ามี Passive partner ร่วมเป็นหุ้นส่วนในการประกอบกิจการรวมอยู่ด้วย ดังนั้นจากลักษณะรูปแบบที่สำคัญในเรื่องความรับผิดชอบจำกัดของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ได้รับความรับผิดชอบจำกัดในการดำเนินธุรกิจรูปแบบของ Commenda ดังกล่าว จึงเป็นการจูงใจเหล่านักลงทุนทั้งหลาย ทำให้เหล่านักลงทุนที่ต้องการรอรับเพียงผลกำไรเท่านั้นเข้ามาลงทุนใน Commenda โดยที่พวกเขามักจะจัดสรรเงินลงทุนของตนด้วยวิธีการลงทุน

¹⁵ Istvan Sabdor, “The Emergence and Development of Limited Liability in the Field of the Company law,” สืบค้นเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2559, จาก http://www.kre.hu/portal/doc/sic/2009/sic4_16_sandor.pdf.

¹⁶ Robert W. Hillman, *supra* note 9, p.622.

ในหลายๆ Commenda มากกว่าที่จะลงทุนด้วยเงินลงทุนทั้งหมดไว้กับการเดินเรือเพียงเที่ยวเดียว หรือเพียง Commenda เดียวเท่านั้น¹⁷

ต่อมาได้มีการนำรูปแบบการดำเนินธุรกิจแบบ Commenda มาปรับใช้กับการค้าขายบนบกหรือภายในประเทศด้วยโดยไม่ได้จำกัดเฉพาะการค้าทางพาณิชย์นาวีอย่างเดียว ซึ่งริเริ่มจากการรวมกลุ่มกันเป็นครั้งคราวจนกระทั่งต่อมาได้กลายเป็นการดำเนินธุรกิจ Commenda มีลักษณะเฉพาะที่เกิดจากการผสมผสานกันของความรับผิดอย่างจำกัด (Limited Liability) และความรับผิดอย่างไม่จำกัด (Unlimited Liability) ของสมาชิกแต่ละรายบุคคล โดย Commenda ได้ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายทั่วไปในภาคพื้นยุโรป เพื่อสนับสนุนการค้าขายต่างถิ่นและธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูงอื่นๆ โดยปกติแล้วหุ้นส่วนคนหนึ่งซึ่งเรียกว่า Tractator เป็นผู้ดำเนินธุรกิจ มีหน้าที่ดูแลกิจการค้าและกำกับดูแลการค้าต่างๆ ซึ่ง Commenda นั้นทำให้ผู้ที่มีเงินลงทุนแต่ไม่ต้องการประกอบกิจการทำการค้าพาณิชย์ สามารถค้าขายผ่านผู้ที่มีความสามารถในการค้า แต่ขาดเงินลงทุนได้ นอกจากนี้ความรับผิดของหุ้นส่วนทั้งสองประเภทก็มีความแตกต่างกันออกไป ความรับผิดของ Commendator จะจำกัดอยู่แค่เฉพาะเงินลงทุนที่ได้ลงไว้เท่านั้น ส่วนความรับผิดของ Tractator นั้นมีลักษณะความรับผิดอย่างไม่จำกัด

โดยในการดำเนินธุรกิจปรากฏว่า Tractator จะทำหน้าที่ได้ดีขึ้น หากได้รับส่วนแบ่งจากกำไรที่ไม่ใช่เงินเดือนหรือค่าคอมมิชชั่น ทำให้ปรากฏว่า Tractator ที่มีความสามารถเก่งๆ จะมีรายได้ดีมากและผันตัวเองมาเป็นผู้ลงทุน ต่อมาจึงเกิดเป็นแนวปฏิบัติกันอย่างทั่วไปว่า Tractator จะลงทุน 25 เปอร์เซ็นต์ และก็จะได้กำไร 25 เปอร์เซ็นต์ด้วยเช่นกัน ส่วนกำไรอีก 75 เปอร์เซ็นต์ ก็จะตกเป็นของ Commendator ลักษณะการดำเนินธุรกิจแบบ Commenda” นอกจากนี้ Commenda ยังมีประโยชน์ต่อ Commendator เนื่องจากว่าการลงทุนโดยได้ผลกำไรตอบแทนจะไม่ถูกจัดว่าเป็นการให้กู้ยืมที่มีผลเป็นการผิดกฎหมาย Usury ของสมัยยุคกลาง

อนึ่งจากรูปแบบทางประวัติศาสตร์ของ Commenda ในสมัยยุคกลาง จึงเห็นแนวความคิดที่สำคัญของห้างหุ้นส่วนจำกัด ดังต่อไปนี้¹⁸

ประการที่หนึ่ง แนวความคิดในเรื่องความรับผิดอย่างจำกัด (Limited Liability) กล่าวคือ ห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ให้สิทธิแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทหนึ่งของห้าง

¹⁷ Ibid., p.623.

¹⁸ L. C. B. Gower, The principle of Modern Company Law, 3rd edition, (London : Stevens & Sons, 1969), pp.23-24.

ให้มีความรับผิดชอบจำกัดเพียงส่วนลงทุนที่รับว่าจะลงในห้าง ซึ่งแตกต่างไปจากแนวความคิดห้างหุ้นส่วนรูปแบบ “Societas” ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดของห้างต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน (Unlimited Liability)

ประการที่สอง แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานของห้าง กล่าวคือ จากการพิจารณารูปแบบของ Commenda มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการจูงใจนักลงทุนที่ต้องการรองรับเพียงผลกำไรให้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนของห้างโดยมีความรับผิดชอบอย่างจำกัดในหนี้ที่เกิดขึ้นของห้างเพียงจำนวนส่วนลงทุน แต่เขาจะไม่มีอำนาจจัดการงานของห้าง โดยปล่อยให้อำนาจในการจัดการงานของห้างตกอยู่กับผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างที่มีความรับผิดชอบไม่จำกัด ซึ่งถือว่าเป็นแนวความคิดที่แตกต่างไปจากแนวความคิดห้างหุ้นส่วนรูปแบบ “Societas” ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างทุกคนมีอำนาจในการจัดการงานของห้างตามหลักกฎหมายเรื่องตัวแทน (agent)

โดยรูปแบบของ Commenda ถือเป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดห้างหุ้นส่วนจำกัดขึ้น ซึ่งในประเทศฝรั่งเศสเรียกว่า “Société en Commandite” ในประเทศเยอรมันเรียกว่า “Kommanditgesellschaft หรือ KG” และรู้จักกันในประเทศอังกฤษว่า “Limited partnership”¹⁹

จากพัฒนาการของรูปแบบ Commenda ที่ได้เกิดขึ้นและใช้อย่างแพร่หลายในสมัยยุคกลางทำให้เห็นถึงพัฒนาการทางประวัติของการเกิดขึ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีการนำเอาหลักความรับผิดชอบจำกัด (Limited Liability) มาใช้กับรูปแบบองค์กรธุรกิจห้างหุ้นส่วน ทำให้เกิดรูปแบบองค์กรธุรกิจประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัดขึ้น รวมถึงทำให้เห็นถึงลักษณะของแนวความคิดของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ที่เกิดขึ้นจากการหลีกเลี่ยงการฝ่าฝืนข้อห้ามทางกฎหมายในสมัยนั้น ที่ส่งผลทำให้เกิดการคิดรูปแบบองค์กรธุรกิจโดยมีการแบ่งผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างออกเป็นสองประเภท โดยที่อำนาจในการบริหารจัดการงานของห้างตกอยู่กับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ส่วนผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่มีอำนาจในการจัดการงานของห้าง

2.1.2 แนวคิดของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

จากพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของรูปแบบ Commenda ในสมัยยุคกลาง ที่ได้ถูกพัฒนาจนกลายเป็นรูปแบบของห้างหุ้นส่วนจำกัด ทำให้เห็นถึงแนวความคิดของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีการแบ่งผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างออกเป็นสองประเภทและได้กำหนดให้เฉพาะแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการงานของห้าง ส่วนผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่มีสิทธิจัดการงานของห้าง

¹⁹ Istvan Sabdor, *supra* note 15, p.183.

ส่วนการพิจารณาถึงแนวความคิดของการจัดการงานของห้าง ในเบื้องต้น ต้องพิจารณาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัดของแต่ละกลุ่มประเทศ ที่มีการใช้ระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน คือระหว่างกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ และกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ซึ่งจะให้เห็นแนวความคิดของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามแนวคิดของแต่ละกลุ่มประเทศ

2.2.2.1 แนวความคิดของกลุ่มประเทศระบบคอมมอนลอว์ (Common Law)

ทฤษฎีการรวมกลุ่ม (Aggreage Theory) เป็นแนวคิดที่กลุ่มประเทศส่วนใหญ่ที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ยึดถือตามแนวความคิดนี้ โดยที่กลุ่มประเทศที่ยึดถือตามทฤษฎีนี้จะมีผลทำให้สภาพของห้างไม่ว่าจะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด มีสถานะเป็นเพียงการรวมกลุ่มกันของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้น ยกเว้นประเทศสกอตแลนด์ที่ไม่ได้ยึดถือตามแนวความคิดทฤษฎีนี้แต่ยึดถือตามแนวความคิดของทฤษฎีตัวตน (Entity Theory) คือห้างหุ้นส่วนต้องมีสภาพเป็นนิติบุคคล (Legal Entity)²⁰

ตามแนวคิดของทฤษฎีการรวมกลุ่ม (Aggreage Theory) ได้อธิบายถึงลักษณะสภาพของห้างหุ้นส่วนว่า ห้างหุ้นส่วนจะไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลหรือไม่มีตัวตนในทางกฎหมายแตกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง แต่ถือว่าห้างหุ้นส่วนเป็นเพียงการรวมกลุ่มกันของบุคคลเท่านั้น²¹ โดยเป็นเพียงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งประกอบธุรกิจร่วมกันในฐานะเจ้าของร่วม จากสภาพของห้างดังกล่าวทำให้บุคคลที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนเป็นเจ้าของทรัพย์สินและเกิดพันธะในทางหนี้สินร่วมกัน (a relationship between person conducting business as co – owners who for that purpose jointly owned property and jointly incurred obligations)²² ดังนั้นจากการที่ห้างหุ้นส่วนไม่มีตัวตนหรือเป็นบุคคลในทางกฎหมายดังกล่าว ทำให้โดยหลักแล้วห้างหุ้นส่วนจึงไม่สามารถที่จะถือครองทรัพย์สินได้และไม่อาจที่จะฟ้องหรือถูกฟ้องดำเนินคดีได้ในนามของห้างได้

²⁰ Robert Burgess and Geoffrey Morse, *supra* note 6, p.8.

²¹ Geoffrey Morse, Partnership Law, 6th edition, (Oxford : Oxford University Press, 2006), p.4.

²² ทิพชนก รัตโนสถ, คำอธิบายเรียงมาตรากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), น.49.

สิทธิหน้าที่ของผู้เป็นหุ้นส่วนนั้น กลุ่มประเทศในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ได้นำธรรมเนียมแนวปฏิบัติในเรื่องของเจ้าของรวมและหลักเรื่องความรับผิดชอบมาปรับใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วน ตัวอย่างเช่น การนำเอารูปแบบของการเป็นเจ้าของรวมรูปแบบต่างๆ (co – owner, joint tenancy, and tenancy in common) มาบังคับใช้กับทรัพย์สินที่ผู้เป็นหุ้นส่วนเป็นเจ้าของในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกิจการร่วมกัน²³

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันและความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก ตามแนวความคิดของทฤษฎีนี้ได้นำเอาหลักกฎหมายเรื่องของตัวแทน (agent) มาปรับใช้กับทั้งสองเรื่องดังกล่าว มีผลทำให้ในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างถือเป็นตัวแทนของห้างและของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นทุกคน โดยต้องกระทำการไปทางธรรมดาทางการค้าของห้าง การกระทำนั้นจึงจะมีผลผูกพันหุ้นส่วนอื่นและบุคคลภายนอก²⁴

นอกจากนี้เมื่อห้างหุ้นส่วนเป็นเพียงการรวมกลุ่มกันของบุคคลร่วมกันเท่านั้น มีผลทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนของห้างสามารถที่จะตกลงร่วมกันที่จะจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็ได้ แต่ข้อตกลงดังกล่าวถือเป็นเพียงข้อตกลงภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้นบุคคลภายนอกไม่อาจรับรู้ถึงข้อตกลงจำกัดอำนาจดังกล่าวได้ จึงไม่มีผลผูกพันบุคคลภายนอกได้ ซึ่งแนวความคิดของทฤษฎีการรวมกลุ่มโดยแท้ถือว่าหากผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดกระทำการเกินขอบเขตอำนาจ การกระทำนั้นย่อมไม่มีผลผูกพันหุ้นส่วนอื่นให้ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกด้วย²⁵

2.2.2.2 แนวความคิดของกลุ่มประเทศระบบซีวิลลอว์ (Civil Law)

ทฤษฎีตัวตน (Entity Theory) เป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลดั้งเดิมมาจากระบบกฎหมายโรมัน (Roman law) และกฎหมายพระ (Cannon law) โดยเป็นแนวคิดที่กลุ่มประเทศระบบซีวิลลอว์ยึดถือตาม กล่าวคือ ตามแนวคิดของทฤษฎีนี้องค์กรธุรกิจประเภทห้างหุ้นส่วนไม่ว่าจะเป็นห้างหุ้นส่วนรูปแบบใดและไม่ว่าจะได้มีการจดทะเบียนของห้างหรือไม่ ห้างหุ้นส่วนต้องมีสภาพเป็นนิติบุคคลทั้งสิ้น ยกเว้นประเทศเยอรมันที่ไม่ยอมรับแนวคิดทฤษฎีนี้

²³ เฟื่องอ้าง, น.49.

²⁴ ขวัญพร สมบูรณ์นิธิผล, “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอกในห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน : กรณีการจัดการงานของห้างหุ้นส่วน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557), น.10.

²⁵ เฟื่องอ้าง, น.10 - 11.

โดยถือว่าห้างหุ้นส่วนห้างหุ้นส่วนไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล แต่ห้างหุ้นส่วนเป็นเพียงแค่การรวมกลุ่มเท่านั้น²⁶

โดยตามทฤษฎีนี้ เป็นการนำเอาตัวตนสมมุติมาใช้ ซึ่งถือว่านิติบุคคลจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีกฎหมายสมมุติให้มีขึ้นเท่านั้น²⁷ ฉะนั้นความสัมพันธ์ของห้างหุ้นส่วนก่อให้เกิดตัวตนหรือนิติบุคคลแยกออกจากผู้ถือหุ้นส่วนทั้งหลาย (a separate legal entity) ดังนั้นตามทฤษฎีนี้ ห้างหุ้นส่วนจะมีฐานะเป็นนิติบุคคลเสมอ แม้จะไม่ได้มีการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน เพราะการมีตัวตนหรือสภาพการเป็นนิติบุคคลของห้างเกิดขึ้นเมื่อผู้ถือหุ้นส่วนได้ตกลงกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วน โดยไม่จำเป็นต้องไปจดทะเบียน²⁸

เมื่อสภาพของห้างเป็นนิติบุคคล ทำให้ห้างหุ้นส่วนมีชื่อ ที่อยู่ ภูมิลำเนา รวมทั้งห้างหุ้นส่วนย่อมมีสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาได้ ดังนั้นห้างจึงสามารถที่จะฟ้องคดีหรือถูกฟ้องคดีในนามของห้างได้ หลักตามทฤษฎีนี้สามารถแก้ปัญหาเรื่องความยุ่งยากในเรื่องทรัพย์สินที่ผู้ถือหุ้นส่วนนำมาลงทุนเป็นส่วนลงหุ้น โดยเมื่อห้างมีตัวตนในทางกฎหมายมีผลทำให้ห้างสามารถที่จะถือครองทรัพย์สินได้ ทำให้ไม่ต้องมาพิจารณาเรื่องกรรมสิทธิ์รวมในทรัพย์สินของผู้ถือหุ้นส่วน²⁹

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างห้างหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก เนื่องจากสภาพการเป็นนิติบุคคลของห้างหุ้นส่วนนั้นเป็นเพียงสิ่งที่สมมุติขึ้นโดยกฎหมายเท่านั้น ห้างไม่สามารถที่จะกระทำการด้วยตนได้ จึงต้องมีบุคคลธรรมดาเป็นผู้ทำการแทนหรือแสดงเจตนาแทนห้างที่เรียกว่า “ผู้แทนของนิติบุคคล” (Legal Representative) โดยการกระทำของผู้แทนจะต้องกระทำการภายในขอบวัตถุประสงค์ ข้อบังคับ หรือข้อจำกัดอำนาจที่ขอบด้วยกฎหมายตามที่ได้จดทะเบียนไว้ในกฎหมาย หากเป็นการกระทำที่อยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ของห้างย่อมไม่มีผูกพัน

²⁶ เสาวนีย์ อัสวโรจน์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 1*, น.20.

²⁷ กิตติศักดิ์ ปรกติ, *หลักกฎหมายบุคคล*, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), น.210.

²⁸ ภาสกร ชุณหอุไร, *คำอธิบายกฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท*, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2531), น.26.

²⁹ ทิพนก รัตโนสถ, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 22*, น.50.

ห้างให้ต้องรับผิดชอบ แต่ผู้แทนของห้างที่กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเป็นการเฉพาะตัว³⁰

2.2 หลักทั่วไปของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

แนวความคิดที่เกี่ยวกับสภาพของห้างหุ้นส่วนทั้งสองแนวความคิดได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะทั่วไปของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนว่ามีลักษณะการจัดการในส่วนของคุณสมบัติสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันและกับบุคคลภายนอกว่ามีลักษณะอย่างไร

โดยที่ทฤษฎีการรวมกลุ่ม (Aggregate Theory) ที่อธิบายว่าลักษณะความสัมพันธ์ของห้างหุ้นส่วนเป็นเพียงการรวมกลุ่มกันของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้น ห้างไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลอย่างเช่นในกฎหมายห้างหุ้นส่วนของประเทศอังกฤษที่ได้รับเอาแนวความคิดนี้มาใช้ ส่งผลทำให้การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนไม่จะเป็นการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนสามัญหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด กฎหมายได้นำเอาหลักกฎหมายเรื่องตัวแทนมาใช้บังคับ ทั้งในส่วนของคุณสมบัติสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเองและในส่วนของคุณสมบัติสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก³¹

ส่วนทฤษฎีตัวตน (Entity Theory) ได้กล่าวว่าห้างหุ้นส่วนไม่ได้เป็นเพียงการรวมกลุ่มเท่านั้น แต่ห้างหุ้นส่วนมีตัวตนในทางกฎหมายและมีสภาพเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้าง ด้วยเหตุผลดังกล่าวส่งผลทำให้ห้างหุ้นส่วนมีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองได้ โดยการจัดการงานของห้างต้องกระทำโดยผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างซึ่งมีฐานะเป็นผู้แทนนิติบุคคลของห้างที่มีอำนาจกระทำการแทนห้าง โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมีลักษณะเหมือนกับการเป็นตัวแทนตัวแทนเช่นกัน ทั้งในระหว่างห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันและผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

จากทั้งสองแนวความคิดดังกล่าว ไม่ว่าห้างหุ้นส่วนจะมีสภาพเป็นเพียงการรวมกลุ่มกันของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหรือห้างมีสภาพเป็นนิติบุคคล การจัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดของทั้งสองแนวความคิดได้นำเอาหลักการตามกฎหมายตัวแทนมาใช้บังคับ จึงถือเสมือนว่าผู้เป็นหุ้นส่วน

³⁰ ประสิทธิ์ ไชวโกลกุล, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย นิติบุคคล และความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2549), น.12.

³¹ ชฎาพร สมบูรณ์นิธิผล, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 24, น.54-55.

เป็นตัวแทนของห้างหรือผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นที่เป็นตัวการ ดังนั้นการจัดการงานของห้างที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้กระทำการในนามของห้างตามขอบวัตถุประสงค์ของห้าง ย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน เปรียบเสมือนได้กับการที่ตัวแทนได้กระทำตามขอบอำนาจตามที่ตัวการได้มอบหมายและมีผลผูกพันตัวการ

2.2.1 ลักษณะทั่วไปของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนเป็นสิทธิประการหนึ่งที่สำคัญของการเป็นหุ้นส่วนของห้าง นอกเหนือไปจากสิทธิที่จะได้รับส่วนแบ่งกำไรอันเกิดจากการประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วนด้วยเหตุที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นองค์กรธุรกิจประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อประกอบกิจการและแสวงหาผลกำไรจากการประกอบกิจการ ดังนั้นในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจึงจำเป็นที่จะต้องมิผู้รับผิดชอบในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วน เพื่อให้การประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วนดำเนินไปตามความประสงค์ของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายที่ได้ร่วมกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดขึ้น

โดยลักษณะและรูปแบบที่สำคัญของห้างหุ้นส่วนจำกัดจะต้องมีการแบ่งผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างออกเป็นสองประเภทคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด โดยที่ความรับผิดในหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งสองประเภทมีความแตกต่างกันคือ

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด (General partners) หมายถึงผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีความรับผิดในหนี้ของห้างหุ้นส่วนอย่างไม่จำกัดจำนวน ดังนั้นผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้จึงมีลักษณะเช่นเดียวกันกับผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ

2. ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด (Limited partners) หมายถึงผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างจำกัดเพียงจำนวนส่วนลงหุ้นที่ตนรับว่าจะลงในห้าง ซึ่งผลของความรับผิดอย่างจำกัดทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้จะต้องลงส่วนลงหุ้น ได้เฉพาะเงินหรือทรัพย์สิน แต่ลงหุ้นด้วยแรงงานไม่ได้ ในส่วนที่กฎหมายอนุญาตให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ลงหุ้นเป็นทรัพย์สินได้ เนื่องจากว่าการลงหุ้นด้วยทรัพย์สินนั้นเป็นเรื่องที่เป็นธรรมดาเพราะสามารถที่จะกำหนดหรือตีมูลค่าของทรัพย์สินได้

จากลักษณะของความรับผิดที่แตกต่างกันของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งสองประเภท โดยที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดมีความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน ขณะที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดมีความรับผิดในหนี้ของห้างจำกัดเพียงจำนวนส่วนลงหุ้นที่ตนรับว่าจะลงในห้างเท่านั้น ทำให้กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดได้จำกัดสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่ให้มีสิทธิในการจัดการงานของห้างและให้สิทธิในการจัดการงานของห้างตกอยู่แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม แม้สิทธิในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดจะตกอยู่แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น ส่วนผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่มีสิทธิในการจัดการงานของห้างและไม่มีสิทธิเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง แต่ในการจัดการงานของห้างนั้นต้องมีการตั้งผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างขึ้นมา โดยผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการอาจเป็นผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการหรืออาจจะเป็นบุคคลภายนอกซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลให้มาทำหน้าที่เป็นผู้จัดการของห้างหรือที่เรียกว่า “Salaried Manager” ก็ได้³²

การแต่งตั้งผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างต้องมาจากความเห็นชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดของห้าง โดยการแต่งตั้งผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง (Managing Partner) อาจเกิดรูปแบบได้ดังต่อไปนี้

1. กรณีไม่มีการแต่งตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง

สำหรับกรณีนี้โดยหลักแล้วในการยื่นคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดกฎหมายบางประเทศไม่ได้ระบุในคำขอจดทะเบียนว่าต้องระบุชื่อผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง ทำให้หากไม่มีการแต่งตั้งผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง ในการจัดการงานของห้างผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดทุกคนของห้างย่อมมีสิทธิที่จะจัดการงานของห้างได้ เช่น กฎหมายห้างหุ้นส่วนของฝรั่งเศสได้ถือว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนเป็นผู้มีอำนาจจัดการของห้าง เว้นแต่จะมีการแต่งตั้งผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการไว้”³³

แต่สำหรับห้างหุ้นส่วนจำกัดของไทยนั้นน่าจะไม่มีปัญหากรณีดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากว่าในการยื่นคำขอจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนจำกัด กฎหมายมาตรา 1078 บังคับว่าต้องระบุชื่อผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง

2. กรณีมีการแต่งตั้งผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการเพียงคนเดียว

หากมีการแต่งตั้งผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างเพียงคนเดียว ทำให้การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นเฉพาะแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างเพียงคนเดียวที่ได้รับการแต่งตั้งเท่านั้นที่เป็นผู้ที่มีอำนาจในการจัดการงานของห้างและกระทำการผูกพันห้าง ส่วนผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น

³² Jean – Pierre Le Gall and Paul Morel, French Company Law, 2nd edition, (London : Longman, 1992), p.32.

³³ The French Commercial Code Article L221-3

ของห้างที่ไม่ใช่ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างย่อมไม่มีสิทธิหรืออำนาจที่จะเข้าไปจัดการงานของห้าง หรือมีสิทธิทักท้วงในการจัดการงานได้³⁴

3. กรณีมีการแต่งตั้งผู้จัดการของห้างหลายคน

ในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างอาจจะแต่งตั้งผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหลายคนก็ได้ โดยผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่ได้รับการแต่งตั้งหลายคนนี้ ผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนโดยทั่วไปแล้วย่อมมีอำนาจเต็มในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนได้ เช่น การทำสัญญาหรือธุรกรรมต่างๆ การดำเนินการพิจารณาคดีทางศาล หรือการกระทำใดๆก็ได้ที่ไม่ใช่สัญญา โดยไม่ต้องได้รับการปรึกษาหารือกับผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการคนอื่นๆ³⁵

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการคนอื่นของห้างอาจจะทักท้วงการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วน และเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการคนอื่นทักท้วงแล้วผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการนั้นจะกระทำการนั้นไม่ได้ แต่หากผู้ที่ทักท้วงมิใช่ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างแต่เป็นผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นการทักท้วงย่อมไม่เป็นผล หุ้นส่วนผู้จัดการย่อมมีอำนาจกระทำการดังกล่าวได้³⁶

2.2.2 ขอบเขตอำนาจของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วน

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ไม่ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นจะมีสภาพของห้างเป็นเพียงแค่การรวมกลุ่มหรือมีสภาพเป็นนิติบุคคล สามารถที่จะแบ่งการจัดการออกได้เป็นสองลักษณะ คือ การจัดการงานของห้างที่มีผลเป็นภายในของห้างหุ้นส่วนและการจัดการงานของห้างที่มีผลเป็นการภายนอกของห้างหุ้นส่วน โดยที่การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นต้องอาศัยความซื่อสัตย์สุจริตของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะการจัดการของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจในการจัดการงานของห้างแต่ละคนหากได้จัดการงานของห้างไปตามวัตถุประสงค์ของห้างแล้วย่อมมีผลผูกพันห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นในหนี้สินที่เกิดขึ้นจากการจัดการงานนั้น

2.2.2.1 การจัดการภายในของห้างหุ้นส่วน

กรณีนี้เป็นการตกลงกันภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างทั้งผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อตกลงกันหรือข้อบังคับของห้างว่าตกลงกันอย่างไร

³⁴ ภาสกร ชุณหะวัณ, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 28*, น.609.

³⁵ *เพ็งอ้าว*, น.611.

³⁶ ทวี เจริญพิทักษ์, *คำอธิบายโดยพิศดารกฎหมายหุ้นส่วนและบริษัท*, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ, 2521), น.57.

ตัวอย่างเช่น ตามกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของเยอรมัน การจัดการภายในถือเป็นไปตามข้อตกลงของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างที่ได้ตกลงร่วมกัน โดยผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างมีความผูกพันตามข้อตกลงที่จะต้องปฏิบัติตาม ซึ่งการจัดการงานของห้างทั่วไป ต้องอยู่ในอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด แต่หากกรณีเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดการงานของห้างที่สำคัญ และถือเป็นสิ่งที่จำเป็นนอกเหนือไปจากการจัดการทั่วไปจะต้องได้รับความยินยอมหรือความเห็นชอบจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดของห้างด้วย เช่นการขายทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วน เป็นต้น³⁷

2.2.2.2 การจัดการงานของห้างที่มีผลเป็นการภายนอกของห้างหุ้นส่วน

ส่วนในการจัดการของห้างที่มีผลเป็นการภายนอกของห้างหุ้นส่วนจำกัดจากเหตุผลของการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้างต้องลงทุนในห้างและประกอบกิจการร่วมกันด้วยประสงค์ที่จะแสวงหากำไรจากการประกอบกิจการค่านี้นมาแบ่งปันกัน ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจจัดการงานของห้างจึงต้องมีการติดต่อทางธุรกิจกับบุคคลภายนอกในการประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วน ด้วยเหตุนี้การจัดการงานของห้างโดยผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจึงนำมาซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอกอีกด้วย ดังที่กล่าวมาแล้วว่าในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดจะต้องมีผู้รับผิดชอบในการจัดการงานแทนห้างหุ้นส่วน และถือว่าเป็นตัวแทนของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นด้วยและเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นเพียงผู้ที่มีอำนาจกระทำการแทนห้างเท่านั้น ดังนั้นขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่กระทำการแทนห้างจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะว่าหากการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้กระทำเกินขอบเขตอำนาจของห้างหรือไม่เกี่ยวกับธุรกิจของห้าง การกระทำที่เกิดขึ้นนั้นย่อมไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด

(1.) ขอบเขตอำนาจในการจัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด

ในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนมีความหมายที่กว้างขวางมากและมีได้จำกัดอยู่แต่เพียงการประกอบกิจการขายโดยตรงของห้างหุ้นส่วนจำกัดเท่านั้น เช่น การติดต่อค้าขายหรือมีนิติสัมพันธ์ทางกฎหมายกับบุคคลภายนอกของห้าง หากแต่ยังครอบคลุมถึงการดำเนินการต่างๆในเรื่องที่จำเป็นและเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจของห้าง สามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มประเทศที่ต้องจดทะเบียนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของห้าง

³⁷“Limited commercial partnership (KG).” Retrieved on January 8, 2018, from <https://www.frankfurt-main.ihk.de/>.

ในการจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด กฎหมายได้กำหนดรายการในการจดทะเบียนของห้างว่าต้องระบุถึงวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน ทำให้รายการเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของห้างถือว่าบุคคลภายนอกได้รับรู้แล้ว มีผลทำให้ขอบเขตของการจัดการงานของห้างที่จะมีผลผูกพันห้างแล้วผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้าง จึงต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของห้างที่ได้จดทะเบียนเป็นหลักเกณฑ์สำคัญ กล่าวคือ หากห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนว่ามีวัตถุประสงค์ในกิจการประเภทอะไรผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการย่อมมีอำนาจจัดการงานของห้างภายในขอบเขตของวัตถุประสงค์ที่ได้จดทะเบียนนั้น

2. กลุ่มประเทศที่ไม่ต้องจดทะเบียนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของห้าง

ในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด กฎหมายไม่ได้บังคับให้มีการจดทะเบียนรายการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของห้าง มีผลทำให้วัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการของห้างไม่เป็นที่เปิดเผยและเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป ทำให้ขอบเขตของการจัดการงานของห้างที่จะมีผลผูกพันห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นทั้งหลายของห้าง จึงต้องพิจารณาจากหลักกรรมตาทางการค้าของห้างเป็นเกณฑ์สำคัญ กล่าวคือต้องพิจารณาจากประเภทของกิจการของห้างว่าห้างประกอบกิจการประเภทอะไร

(2.) กรณีของข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ

ในส่วนข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างทั้งตามแนวคิดของกลุ่มประเทศที่ถือตามแนวความคิดทฤษฎีการรวมกลุ่มที่สภาพของห้างเป็นเพียงแค่การรวมกลุ่มและกลุ่มประเทศที่ถือตามแนวความคิดทฤษฎีตัวตนที่สภาพของห้างมีสภาพเป็นนิติบุคคล ในเรื่องของข้อจำกัดอำนาจนี้ถือว่าเป็นเรื่องข้อตกลงภายในของห้างหรือของผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเท่านั้น

ทำให้โดยหลักทั่วไปแล้วข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจะไม่มีผลผูกพันต่อบุคคลภายนอกที่สุจริต เว้นเสียแต่ว่าบุคคลภายนอกจะได้รับรู้หรือทราบถึงข้อตกลงดังกล่าวเหล่านั้นข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจึงจะมีผลผูกพันบุคคลภายนอกเช่นตามกฎหมายของอังกฤษถือว่า “ถ้ามีข้อตกลงกันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างด้วยกันว่าจะมีข้อจำกัดอำนาจบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคนในการกระทำการแทนห้าง การกระทำใดๆที่ขัดกับข้อตกลงจะไม่มีผลผูกพันห้าง ถ้าหากบุคคลภายนอกได้รับรู้ถึงข้อตกลงนั้น”³⁸

³⁸ The Partnership Act 1890 Section 8

2.2.3 หลักการจัดสิทธิในการจัดการงานของห้างของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด

ความรับผิด

ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดในสายตาของห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้เปรียบเสมือนกับนักลงทุนเท่านั้น มีความรับผิดในหนี้ของห้างจำกัด เพียงจำนวนส่วนที่ลงทุนเท่านั้น โดยไม่ต้องรับผิดร่วมกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ทำให้การเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดจึงไม่เป็นสาระสำคัญของห้าง จากลักษณะของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดดังกล่าวทำให้กฎหมายได้ให้สิทธิบางประการแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. สิทธิในการเป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ไม่เป็นสิทธิเฉพาะตัว กล่าวคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสามารถที่จะโอนหุ้นของตนให้แก่บุคคลภายนอกได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น (มาตรา 1091) นอกจากนี้หากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดถึงแก่ความตาย ล้มละลาย หรือตกเป็นบุคคลไร้ความสามารถไม่ทำให้ห้างเลิก (มาตรา 1092) อีกทั้งหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ถึงแก่ความตาย ทายาทยังเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนที่โดยผลของกฎหมายอีกด้วย (มาตรา 1093)

2. สิทธิในการประกอบกิจการค้าขายแข่งกับห้างหุ้นส่วนจำกัด เนื่องจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดถูกจำกัดสิทธิไม่มีอำนาจในการจัดการงานของห้าง ทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ได้รับรู้รับทราบถึงวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินการหรือกลยุทธ์ทางธุรกิจของห้างได้น้อยและไม่มีโอกาสที่จะไปจัดการงานของห้างในลักษณะที่เป็นการขัดกับผลประโยชน์ของตนได้³⁹ ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดให้สิทธิผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสามารถประกอบกิจการค้าขายแข่งกับห้างได้

แต่อย่างไรก็ตามเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดกฎหมายจึงได้จำกัดสิทธิแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้หลายประการและหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ได้ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดมีผลทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้สูญเสียสถานะของความรับผิดอย่างจำกัดไป ซึ่งข้อจำกัดสิทธิในประการที่สำคัญคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่มีสิทธิที่จะจัดการงานของห้าง โดยในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนกฎหมายให้สิทธิเฉพาะแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น เนื่องจากว่าความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดมีความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดเช่นเดียวกับผู้เป็นหุ้นส่วนในห้าง

³⁹ ปรีชา สุมาวงศ์, คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพรการช่าง, 2511), น.111.

หุ้นส่วนสามัญ หากยอมให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้ามาบริหารจัดการงานของห้างย่อมอาจจะทำให้เกิดความเสียหายและไม่เป็นธรรมแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบได้ เพราะความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินส่วนลงหุ้นที่รับว่าจะลงในห้าง จึงไม่ต้องกลัวว่าหากตนจัดการของห้างไปและหากเกิดความรับผิดชอบตนจะต้องรับผิดชอบ⁴⁰

จากเหตุผลดังกล่าว กฎหมายจึงกำหนดห้ามผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างและหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้าง จะมีผลทำให้เขาสูญเสียสถานะของความรับผิดชอบอย่างจำกัดไป โดยเจ้าหน้าที่ของห้างมีสิทธิฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ได้สอดเข้าจัดการงานของห้างให้ร่วมรับผิดชอบกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน

อนึ่งแม้กฎหมายจะจำกัดสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่ให้มีสิทธิในการจัดการงานของห้างและได้กำหนดผลของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ได้ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิคือ ต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ถือว่ามีส่วนได้เสียสำคัญในการดำเนินประกอบกิจการของห้าง กฎหมายจึงได้กำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้มีสิทธิที่จะดูแลครอบงำกิจการของห้างได้อันมีลักษณะทำนองเดียวกันกับผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง

ตัวอย่างเช่น ตามกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของเยอรมันที่กำหนดว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ มีสิทธิขอคัดลอกสำเนาหนังสืองบการเงินประจำปีและมีสิทธิตรวจสอบความถูกต้อง โดยการตรวจสอบหนังสือหรือสมุดบัญชีและเอกสารต่างๆที่บันทึกข้อมูลของห้างหุ้นส่วน⁴¹ หรือตามกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของอังกฤษที่กำหนดให้ สิทธิหรือการกระทำที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบมีอำนาจที่จะกระทำการได้และไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่ว่าตนเองหรือโดยตัวแทนสามารถที่จะขอตรวจสอบหนังสือหรือเอกสารของห้างเพื่อวิเคราะห์ถึงสถานะและความคืบหน้าของการดำเนินธุรกิจของห้างในเวลาใดก็ได้ และสามารถให้คำแนะนำต่อผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น⁴²

⁴⁰ เพิ่งอ้าง, น.103.

⁴¹ The German Commercial Code § 166 (1)

⁴² The Limited Partnership Act 1907 Section 6 (1)

2.2.4 หลักความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วน

2.2.4.1 หลักความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด

ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนไม่มีจำกัดจำนวน ซึ่งมีลักษณะของความรับผิดเช่นเดียวกับผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ โดยมีลักษณะความรับผิดดังต่อไปนี้

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้สินของห้างอย่างไม่มีจำกัดจำนวน กล่าวคือ ขอบเขตความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนในหนี้สินของห้างเป็นไปอย่างไม่มีขีดจำกัดจำนวน โดยไม่พิจารณาถึงว่าพวกเขาได้ลงหุ้นหรือลงทุนในห้างเป็นจำนวนเท่าใด หรือจะรับลงหุ้นเท่าใด เมื่อมีหนี้สินที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจของห้างผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ต้องรับผิดชอบจนกว่าหนี้ของห้างจะระงับ⁴³

2. ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดต้องรับผิดชอบร่วมกันอย่างลูกหนี้ร่วม กล่าวคือ การรับผิดในลักษณะร่วมกันอย่างลูกหนี้ร่วมหมายถึงเฉพาะในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดทุกคนของห้างกับเจ้าหนี้ของห้างต่างมีความรับผิดชอบร่วมกันที่จะต้องชำระหนี้ของห้างให้เสร็จสิ้น แต่ไม่รวมถึงความรับผิดในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดร่วมกันจะแยกกันตามสัญญา ดังนั้นแล้วหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดคนใดได้รับผิดเกินจำนวนส่วนของตนไป อาจมีสิทธิที่จะไล่เบี้ยจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดคนอื่นๆของห้างได้⁴⁴

หลักเกณฑ์ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดโดยทั่วไปตามกฎหมายของห้างหุ้นส่วนจำกัดของแต่ละประเทศจะมีลักษณะอย่างเดียวกันดังกล่าวย่างต้น แต่อย่างไรก็ตามก็มีข้อที่แตกต่างกันในประการหนึ่งคือ เมื่อหนี้ของห้างถึงกำหนดชำระแล้วเจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ได้ทันทีพร้อมกับห้างหุ้นส่วนหรือไม่ ซึ่งมีแนวทางของกฎหมายแบ่งได้เป็นสองแนวทาง

แนวทางที่ 1. ตามแนวทางนี้เป็นกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องมีสภาพเป็นนิติบุคคล ย่อมมีสิทธิหน้าที่ความรับผิดเป็นของตนเองได้ ทั้งนี้เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่เป็นผู้แทนของห้างได้กระทำการไปภายในขอบวัตถุประสงค์ของห้างแล้ว ย่อมถือว่าห้างได้กระทำการดังกล่าว

⁴³ ทิพนก รัตโนสถ, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 22, น.160.

⁴⁴ เพิ่งอ้าง, น.161.

ด้วยตนเอง โดยมีฐานะเป็นคู่สัญญาและมีผลผูกพันกับบุคคลภายนอกโดยตรง เจ้าหนี้ของห้าง จึงต้องฟ้องร้องบังคับให้ห้างรับผิดชอบโดยตรง⁴⁵

ส่วนผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบจะมีความรับผิดชอบเมื่อ ห้างได้ผิพนัดชำระหนี้แล้วเท่านั้น ตามที่มาตรา 1070 ได้กำหนดไว้ ดังนั้นแล้ว ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภท ไม่จำกัดความรับผิดชอบจะต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดต่อเมื่อห้างผิพนัดชำระหนี้เท่านั้น ไม่ใช่รับผิดชอบร่วมกับห้าง ซึ่งความรับผิดชอบนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบของห้าง จึงมีความรับผิดชอบเปรียบเสมือนได้กับผู้ค้าประกัน⁴⁶ อีกทั้งผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ยังมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้เจ้าหนี้ของห้างบังคับเอาทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนก่อนได้ทั้งนี้ ตามที่ มาตรา 1087 กำหนดไว้

แนวทางที่ 2.สำหรับแนวทางนี้เป็นกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสภาพเป็น เพียงการรวมกลุ่ม ซึ่งโดยหลักแล้วเจ้าหนี้ของห้างไม่อาจที่จะฟ้องห้างหุ้นส่วนจำกัดให้ต้องรับผิดชอบได้ แต่เนื่องจากกฎหมายต้องการคุ้มครองบุคคลภายนอกโดยให้สามารถที่จะฟ้องห้างได้เป็นกรณีพิเศษ มีผลทำให้เมื่อหนี้ของห้างถึงกำหนดชำระและมีการผิพนัดชำระหนี้เจ้าหนี้ของห้าง มีสิทธิที่จะฟ้อง ทั้งห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง

ตัวอย่างเช่น ตามกฎหมายห้างหุ้นส่วนของประเทศเยอรมัน ที่ผู้เป็นหุ้นส่วน ประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบมีความรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยตรง ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนประเภท นี้ไม่อาจยกขึ้นอ้างหรือเรียกร้องให้เจ้าหนี้ของห้างบังคับเอาทรัพย์สินของห้างก่อนได้และ ความรับผิดชอบในหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนจะครอบคลุมไปถึงมูลค่าของทรัพย์สินร่วมที่เขาถือในห้างแล้ว ยังรวมถึงทรัพย์สินส่วนตัวของเขาด้วย⁴⁷

⁴⁵ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, เอกสารประกอบการศึกษาชั้นปริญญาตรี วิชา น.330 กฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท (เฉพาะส่วนว่าด้วยกฎหมายหุ้นส่วน), (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530), น.102.

⁴⁶ เพิ่งอ้าง, น.103.

⁴⁷ The German Commercial Code § 128 The partners shall be personally and jointly and severally liable to the creditors for the partnership's obligations. Any agreement to the contrary shall be ineffective vis-à-vis third parties.

2.2.4.2 หลักความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด

โดยทั่วไปแล้วผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดมีสถานะความรับผิดอย่างจำกัด กล่าวคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้มีความรับผิดในหนี้ของห้างจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนลงหุ้นหรือรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้น

ทั้งนี้จากการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้มีความรับผิดในหนี้อย่างจำกัด กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของไทย ได้กำหนดให้ความคุ้มครองแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้คือเจ้าหนี้ของห้างจะมีสิทธิฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ได้ต่อเมื่อมีการเลิกห้างแล้วเท่านั้นและเมื่อมีการเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ้าหนี้ของห้างมีสิทธิฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้เพียงเฉพาะ 3 กรณีเท่านั้น จะฟ้องร้องในกรณีอื่นอีกไม่ได้

1. จำนวนส่วนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ยังส่งใช้ไม่ครบหรือค้างส่งแก่ห้างหุ้นส่วน (กรณีนี้หากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดส่งมอบส่วนลงหุ้นครบแล้วเจ้าหนี้ก็ไม่สามารถฟ้องร้องใดๆได้)

2. จำนวนส่วนลงหุ้นเท่าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้ถอนไปจากสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน

3. จำนวนเงินปันผลและดอกเบี๋ยซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้รับไปแล้วโดยทุจริต ละฝ่าฝืนกฎหมาย

แต่อย่างไรก็ตาม หากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิของกฎหมายที่กำหนดไว้ อาจทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้สูญเสียสิทธิในความรับผิดอย่างจำกัดเพียงจำนวนส่วนลงหุ้นได้และมีความรับผิดอย่างไม่จำกัดในหนี้ของห้างเหมือนกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดได้ ซึ่งในเรื่องการสูญเสียสิทธิในความรับผิดอย่างจำกัดจากการฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนี้โดยทั่วไปแล้วจำกัดเฉพาะในขณะที่ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิเหล่านั้น

ตัวอย่างเช่น การสูญเสียสถานะความรับผิดอย่างจำกัดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดตามกฎหมายอังกฤษ ซึ่งกำหนดได้กำหนดไว้ว่าหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่ปฏิบัติตามกรณีดังต่อไปนี้จะมีผลทำให้สูญเสียสถานะความรับผิดอย่างจำกัดคือห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้จดทะเบียนจะมีผลทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่ได้รับความ

คุ้มครองจากสถานะของความรับผิดอย่างจำกัด⁴⁸ และผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสอดเข้าจัดการงานของห้าง⁴⁹

2.2.4.3 หลักความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากการเป็นหุ้นส่วนแล้ว

สถานะของความเป็นหุ้นส่วนของห้างนั้น ส่งผลให้ผู้เป็นหุ้นส่วนต้องรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ตลอดระยะเวลาของการที่ตนเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนนั้นที่จะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก

โดยผู้เป็นหุ้นส่วนที่ได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนของห้างไม่ว่าจะเป็นการออกจากห้างไปโดยสมัครใจด้วยการโอนหุ้นของตนให้แก่หุ้นส่วนคนอื่นหรือถูกกำจัดตามคำสั่งของศาล ไม่มีผลทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้างหลุดพ้นจากความรับผิดไปโดยอัตโนมัติ⁵⁰ แต่มีความรับผิดจำกัดเฉพาะในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นขณะที่ตนเป็นหุ้นส่วนเท่านั้น โดยไม่รวมถึงความรับผิดในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ออกจากห้างไปแล้ว⁵¹

ทั้งนี้หลักเกณฑ์ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้างหุ้นส่วนถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้างต้องรับผิดชอบหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนที่ตนออกจากห้างเท่านั้น กฎหมายห้างหุ้นส่วนของแต่ละประเทศส่วนใหญ่มีหลักอย่างเดียวกัน เช่นกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของไทย มาตรา 1068 ได้กำหนดเป็นการเฉพาะไว้ว่า “ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนอันเกี่ยวกับหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากห้างหุ้นส่วนนั้น ย่อมจำกัดเพียงสองปีนับแต่ที่ออกจากห้างหุ้นส่วน”

2.2.4.4 หลักความรับผิดของผู้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่

สำหรับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่ของห้างจะต้องมีความรับผิดในหนี้ของห้างหุ้นส่วนอย่างไรวางขึ้น โดยทั่วไปแล้วหากเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนถือว่าเข้าต้องรับผิดเพราะถือว่าเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นขณะที่เขาได้มีฐานะเป็นหุ้นส่วนแล้ว แต่สำหรับหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนที่บุคคลจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนของห้างจะต้องรับผิดหรือไม่ ในส่วนนี้

⁴⁸ The Limited Partnership Act 1907 Section 5

⁴⁹ The Limited Partnership Act 1907 Section 6 (1)

⁵⁰ ทิพชนก รัตโนสถ, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 22*, น.106.

⁵¹ ภาสกร ชุณหะวัณ, *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตราว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท บรรพ 3 มาตรา 1012 – 1273/4*, (กรุงเทพมหานคร : กองทุนศาสตราจารย์จิตติ ดิงศักดิ์ย ณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), น.116.

ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของกฎหมายห้างหุ้นส่วนของแต่ละประเทศว่าจะให้บุคคลที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนหรือไม่ ซึ่งแบ่งได้เป็นสองแนวทาง

แนวทางที่ 1 ผู้เป็นหุ้นส่วนหุ้นส่วนที่เข้ามาใหม่ต้องรับผิดชอบหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนและหนี้ที่เกิดขึ้นหลังจากที่เข้ามาในห้าง ตัวอย่างเช่น กฎหมายห้างหุ้นส่วนของไทย ได้กำหนดไว้ว่า “บุคคลผู้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนย่อมต้องรับผิดชอบใดๆ ซึ่งหากหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วย” ซึ่งถือเป็นบทบัญญัติที่น่าจะกำหนดไว้เพื่อความสะดวกเนื่องจากว่าหากผู้เป็นหุ้นส่วนที่เข้ามาใหม่ไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้เก่าของห้าง อาจจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องความยุ่งยากในการพิสูจน์ในส่วนของการเข้ามาในห้างหรือในเรื่องของมูลหนี้ว่าเกิดขึ้นเมื่อใด⁵² ดังนั้นบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนของห้างจึงต้องตรวจสอบข้อมูลของห้างหุ้นส่วนที่ตนจะเข้าเป็นหุ้นส่วน เพราะเมื่อตนเข้ามาแล้วตนต้องรับผิดชอบหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนที่ตนเข้ามาในห้างทั้งหมด

แนวทางที่ 2 ผู้เป็นหุ้นส่วนที่เข้ามาใหม่ต้องรับผิดชอบเฉพาะหนี้ที่เกิดขึ้นหลังจากที่ตนได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนของห้างแล้ว ไม่รวมถึงหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนที่ตนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน เพราะบุคคลที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่ไม่ได้มีส่วนรู้เห็นด้วยในการจัดการงานหรือดูแลครอบงำกิจการเลย⁵³ ตัวอย่างเช่น กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของอังกฤษ ได้กำหนดว่า “บุคคลที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนของห้าง ไม่ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ของห้างสำหรับหนี้หรือความรับผิดก่อนที่ตนจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน”⁵⁴

⁵² โสภณ รัตนการ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หุ้นส่วนและบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 12, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2553), น.110.

⁵³ ภาสกร ชุณหอุไร, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 51*, น.65.

⁵⁴ Partnership Act 1890 Section 17 (1)

บทที่ 3

แนวความคิดการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายต่างประเทศ

จากแนวคิดของทฤษฎีการรวมกลุ่ม (Aggregate Theory) ซึ่งทำให้สภาพของห้างเป็นเพียงแค่การรวมกลุ่มของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้นหรือแนวคิดของทฤษฎีตัวตน (Entity Theory) ซึ่งมีผลทำให้สภาพของห้างเป็นนิติบุคคล แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่ากฎหมายของประเทศใดจะยึดถือตามแนวความคิดใดก็ตาม ในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องมีผู้กระทำการแทนซึ่งก็คือผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดเป็นผู้กระทำการแทนห้าง ส่วนผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่มีอำนาจในการเข้าไปจัดการงานของห้าง หากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ย่อมมีผลทำให้สูญเสียสถานะของความรับผิดอย่างจำกัด โดยการจัดการงานของห้างมีลักษณะดังต่อไปนี้

3.1 การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายอังกฤษ

แนวความคิดของห้างหุ้นส่วนจำกัดของอังกฤษได้รับแนวคิดของทฤษฎีของการรวมกลุ่ม ทำให้สภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลแต่มีสภาพเป็นเพียงการรวมกลุ่มกันของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายเท่านั้น มีผลทำให้ความสัมพันธ์ของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนต่างมีฐานะเป็นตัวการตัวแทนซึ่งกันและกันในเวลาเดียวกัน ดังนั้นทำให้การจัดการงานของห้างเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างได้กระทำการในนามของห้างถือว่ามิผลผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นทั้งหลายของห้างที่มีฐานะเป็นตัวการ โดยในการจัดการงานของห้างตามกฎหมายอังกฤษมีลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

3.1.1 ลักษณะการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดของอังกฤษ มีผลเพียงทำให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดได้เกิดขึ้นและผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดจะได้รับสถานะของความรับผิดอย่างจำกัดจากการจดทะเบียน แต่ไม่ได้มีผลทำให้ห้างมีสภาพเป็นนิติบุคคล โดยห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสภาพเป็นเพียงการรวมกลุ่มกันของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้น โดยในการจัดการงานของห้างได้นำ

หลักกฎหมายเรื่องตัวแทนมาใช้บังคับ โดยถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการมีฐานะเป็นตัวแทนของห้างและของผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นที่ถือเสมือนว่าเป็นตัวการนั่นเอง¹

ดังนั้นในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ห้างจึงไม่สามารถที่จะกระทำการใดๆ ได้หรือตกลงทำสัญญาได้ การทำสัญญาต่างๆต้องกระทำโดยผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง โดยดำเนินการภายใต้ชื่อห้างที่ได้จดทะเบียน (Firm name) เท่านั้น ซึ่งการดำเนินกิจการของห้างหุ้นส่วนในส่วนของการจัดการงานของห้างก่อให้เกิดความสัมพันธ์สองรูปแบบคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างด้วยกันและความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนหรือห้างกับบุคคลภายนอก โดยต่อไปนี้จะกล่าวถึงเฉพาะการจัดการงานของห้างในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอกเท่านั้น

3.1.1.1 ผู้มีอำนาจในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น เนื่องจากรูปแบบของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีการแบ่งผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างออกเป็นสองประเภทคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด (Limited partner) ที่ได้รับสิทธิพิเศษคือมีความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างจำกัดไม่เกินจำนวนส่วนลงทุนที่ตนรับว่าจะลงในห้างนั้น โดยที่เนื่องจากว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้เป็นเพียง

ผู้ลงทุนที่หวังเพียงส่วนแบ่งกำไรที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการของห้างเท่านั้น กฎหมายจึงได้จำกัดสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ไม่ให้มีสิทธิที่จะจัดการงานของห้างหุ้นส่วนได้ ในขณะที่ผู้เป็นหุ้นส่วนอีกประเภทของห้างคือผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด (general partner) ซึ่งมีความรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวนและเป็นการส่วนตัว

จากความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งสองประเภทที่แตกต่างกัน และนโยบายของกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ต้องการให้บุคคลที่ได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดมีลักษณะเป็นเพียงนักลงทุนที่รอรับเพียงผลกำไรจากการประกอบกิจการของห้างเสมือนดังเช่น “Sleeping partner” เท่านั้น กฎหมายจึงกำหนดให้สิทธิเฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นที่มีสิทธิในการจัดการงานของห้าง ดังนั้นในการจัดการงานของ

¹ Mark Blackett-Ord, Partnership, 2nd edition, (London : Lexisnexis Butterworths Tolley, 2002), p.2.

ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นเฉพาะแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นที่จะเป็นผู้ที่มีอำนาจโดยปริยายที่จะกระทำการใดให้มีผลผูกพันห้างเหมือนกับผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ²

3.1.1.2 ขอบเขตในการจัดการงานห้างหุ้นส่วนจำกัด

เมื่อการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด กฎหมายได้ให้สิทธิเฉพาะแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นผู้ที่มีสิทธิในการจัดการงานของห้าง สิ่งที่ต้องพิจารณาต่อมาคือ ขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดจะมีอำนาจจัดการมีขอบเขตเพียงใด ซึ่งในเรื่องของขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในการจัดการงานของห้างนั้น Limited Partnership Act 1907 มิได้บัญญัติถึงขอบเขตของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนไว้ ดังนั้นจึงต้องนำบทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยอนุโลมตามที่ Sections 7 ของ Limited Partnerships Act กำหนดไว้ว่า “ภายใต้บังคับของบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้นำบทบัญญัติของ Partnership Act 1890, and the rules of equity and of common law มาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนด้วย เว้นเสียแต่ว่าบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัดจะได้กำหนดไว้อย่างชัดแจ้งแล้ว”³

โดยบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับเรื่องขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างคือ Section 5 ของ Partnership Act 1890 ได้กำหนดในเรื่องของขอบเขตอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนที่จะกระทำการผูกพันห้างซึ่งกำหนดไว้ว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนถือว่าเป็นตัวแทนของห้างและของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นสำหรับวัตถุประสงค์ของห้าง และการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนที่ได้กระทำการไปตามธรรมดาทางการค้าตามประเภทของธุรกิจของห้างซึ่งเขาเป็นสมาชิกของห้างย่อมผูกพันห้างและหุ้นส่วนอื่น ยกเว้นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้กระทำโดยไม่มีอำนาจในเรื่องนั้น และบุคคลภายนอกที่ตกลงทำสัญญาด้วยรู้ว่าเขาไม่มีอำนาจ”⁴

² R.C. I' Anson Banks, Lindley and Banks on Partnership, 17th edition, (London : Sweet & Maxwell, 1995), p.887.

³ Limited Partnerships Act 1907 Section 7 : Subject to the provisions of this Act, the Partnership Act, 1890, and the rules of equity and of common law applicable to partnerships, except so far as they are inconsistent with the express provisions of the last-mentioned Act, shall apply to limited partnerships

⁴ Dennis Keenan & Sarah Riches, Business law, 18th edition, (London : LexisNexis), p.123.

จากบทบัญญัติมาตรานี้แสดงให้เห็นว่าอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจในการจัดการงานของห้างและของผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักกฎหมายเรื่องตัวการตัวแทน โดยจากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจกระทำการแทนห้างได้จะมีผลผูกพันห้างได้ในกรณีต่อไปนี้

ประการแรก คือ จากหลักกฎหมายห้างหุ้นส่วนดังกล่าว เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนเป็นตัวแทนของห้างและของผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น (กรณีนี้หมายถึงเฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น) ได้จัดการงานของห้างโดยทำสัญญาหรือกระทำการอื่นๆ ภายใต้ชื่อของห้างหุ้นส่วนและตามวัตถุประสงค์ของห้าง (the express authority of the firm) ซึ่งต้องพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงหรือข้อเท็จจริงแต่ละกรณีไปว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นดำเนินกิจการใดและดำเนินกิจการประเภทอะไร การกระทำดังกล่าวมีผลผูกพันหุ้นส่วนทุกคนของห้างรวมถึงผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดด้วย⁵

ประการที่สอง การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนถือหลักในเรื่องที่ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจจัดการงานของห้างถือว่ามีสถานะเสมือนเป็นตัวแทนของห้างและของผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นของห้าง ดังนั้นการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจในการจัดการงานของห้างที่กระทำการเป็นตัวแทนของห้างจะกระทำการใดๆที่มีผลผูกพันห้างได้ต้องอยู่ในเรื่องของหลักกฎหมายตัวการตัวแทน (Agent) เช่น กรณีได้รับมอบอำนาจโดยแท้จริง (Actual authority) โดยส่วนนี้ก่อให้เกิดผลผูกพันห้างหุ้นส่วนในทางปฏิบัติได้ 3 ประการ⁶

1. การกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจเป็นตัวแทนของห้างและอยู่ภายใต้ขอบเขตที่ได้มอบอำนาจแท้จริง ย่อมมีผลผูกพันห้าง ไม่ว่าการกระทำนั้นจะอยู่ในขอบเขตการดำเนินการตามปกติทางการค้าหรือไม่ก็ตาม

2. การกระทำที่ผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจเป็นตัวแทนของห้างได้กระทำในนามของห้าง ตามขอบเขตการดำเนินการดำเนินกิจการของห้าง การนั้นย่อมผูกพันห้าง ถึงแม้ว่าหุ้นส่วนคนนั้นจะกระทำการไปโดยไม่มีอำนาจ เว้นแต่บุคคลภายนอกซึ่งกระทำข้อตกลงนั้นรู้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนที่ได้เข้ามาดำเนินการนั้นไม่มีอำนาจหรือเชื่อว่าเขาเป็นหุ้นส่วน

3. การกระทำที่ผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจเป็นตัวแทนของห้างหากได้กระทำการไปนอกเหนือขอบเขตของธุรกิจของห้างตามทางปกติทางการค้า จะไม่มีผลผูกพันห้าง เว้นแต่จะมีการให้สัตยาบันของผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น

⁵ Mark Blackett-ord, *supra* note 1, p.336.

⁶ R.C. I' Anson Banks, *supra* note 2, p.301.

การที่กฎหมายได้กำหนดให้ “การกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนที่ได้กระทำการไปตามธรรมดาทางการค้าตามประเภทของธุรกิจของห้าง ซึ่งเขาเป็นสมาชิกของห้าง ย่อมผูกพันห้างและหุ้นส่วนอื่น” ในส่วนนี้หมายความว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจจัดการงานของห้าง (หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด) หากไม่มีการมอบอำนาจโดยชัดแจ้งหรือการกระทำดังกล่าวไม่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของห้าง ผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจจัดการก็มีอำนาจกระทำการใดๆ ได้หากได้กระทำการไปตามธรรมดาทางการค้าตามปกติของธุรกิจของห้าง ซึ่งอำนาจดังกล่าวเรียกว่า อำนาจโดยปริยาย (Implied Authority)⁷

ขอบเขตอำนาจโดยปริยายของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการงานของห้างที่มีอำนาจกระทำการแทนห้างและมีผลผูกพันห้างนั้นต้องเกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์สองประการ⁸

1. พิจารณาว่าการจัดการงานของห้างนั้นเกี่ยวข้องกับลักษณะของธุรกิจของห้าง (nature of the business)

2. พิจารณาว่าการกระทำของหุ้นส่วนผู้จัดการนั้นเป็นไปตามทางปกติทางการค้าของการดำเนินธุรกิจของห้างหุ้นส่วนหรือไม่ (usual way of conducting a partnership business)

การกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ถือว่าเป็นการใช้อำนาจโดยปริยายที่มีผลผูกพันห้างนั้น ในหลายกรณีที่ผ่านมาจะต้องพิจารณาว่าการจัดการงานที่ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างได้กระทำการนั้นได้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับหลักเกณฑ์ทั้งสองประการหรือไม่ ซึ่งต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ทั้งสองประการในลักษณะที่ควบคู่กันไป โดยต้องพิจารณาจากสภาพลักษณะประเภทของธุรกิจนั้นว่าประกอบกิจการเรื่องอะไรและพิจารณาว่าหากบุคคลทั่วไปประกอบกิจการประเภทนั้นการกระทำอย่างไรถือเป็นสิ่งที่จำเป็นในการประกอบธุรกิจประเภทนั้น อนึ่งแนวทางปฏิบัติของบุคคลที่ประกอบธุรกิจในแต่ละประเภท ทำให้อาจแตกต่างกันออกไปได้ แต่ตามแนวทางปฏิบัติของกฎหมายอังกฤษก็ไม่อาจหาแนวทางที่เป็นการพิจารณาเพิ่มเติมได้นอกจากสองหลักเกณฑ์ดังกล่าว

โดยทั่วไปแล้วจะมีหลักเกณฑ์การพิจารณาด้วยการแบ่งประเภทของธุรกิจของห้าง ด้วยการแบ่งธุรกิจของห้างออกเป็นสองประเภท คือ ห้างหุ้นส่วนที่ประกอบกิจการพาณิชย์ทั่วไป (trading) และห้างหุ้นส่วนที่มีลักษณะการประกอบธุรกิจเชิงวิชาชีพ (professional) เพื่อพิจารณา

⁷ Geoffrey Morse, *Partnership Law*, 6th edition, (Oxford : Oxford University Press, 2006), p.114.

⁸ Mark Blackett-ord, *supra note 1*, p.487.

ถึงหลักเกณฑ์ว่าธุรกรรมใดบ้างที่ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้กระทำไปถือว่าเกี่ยวข้องกับ ลักษณะ ธุรกิจของห้างและเป็นไปตามทางปกติทางการค้าของการดำเนินธุรกิจของห้างหุ้นส่วน⁹

ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ห้างหุ้นส่วนที่ประกอบกิจการพาณิชย์ทั่วไป (trading) ศาลของอังกฤษได้วินิจฉัยไว้หลายกรณีที่ถือว่า การจัดการของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ถือเป็นการใช้อำนาจโดย ปริยายและมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน ดังต่อไปนี้

1. การซื้อและการขายสินค้า
2. การยอมรับชำระหนี้และการชำระหนี้ของห้าง

ผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจจัดการงานของห้างมีอำนาจในการรับชำระ หนี้ที่บุคคลภายนอกค้างชำระแก่ห้างได้ และอำนาจนี้ไม่รวมถึงการที่ห้างอาจจะมอบหมายบุคคลใด บุคคลหนึ่งให้มีอำนาจกระทำการได้ เว้นเสียแต่ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนจะมอบอำนาจได้ให้อำนาจเป็นการ เฉพาะไว้

3. การกู้ยืมเงิน (Borrowing)

ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างมีอำนาจโดยปริยายที่จะกู้ยืมเงิน จากบุคคลภายนอกในนามของห้าง เพื่อนำมาใช้สำหรับวัตถุประสงค์ของห้าง โดยการกู้ยืมเงินนั้น ต้องมีเหตุผลเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินกิจการงานของห้าง¹⁰ โดยในเรื่องการกู้ยืมเงินนั้นแม้ไม่ได้มี การตกลงกันไว้ในวัตถุประสงค์ของการห้างหุ้นส่วน แต่การกู้ยืมเงินนั้นถือเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำเนิน ธุรกิจของห้าง จึงถือว่าเป็นไปตามทางปกติทางการค้าของการดำเนินธุรกิจของ ห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจึงมีอำนาจโดยปริยายที่จะทำการกู้ยืมเงินจากบุคคลภายนอกได้

4. การออกเช็คและตั๋วแลกเงิน (Cheques and Bills of exchange)

ตามกฎหมาย Bills of Exchange Act 1882 ได้กำหนดให้การออก ตั๋วแลกเงินหรือเช็คต้องลงนามชื่อห้าง โดยผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างคนใดคนหนึ่งเพื่อจะมีผลผูกพัน ผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น จากหลักกฎหมายดังกล่าวส่งผลทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างมีอำนาจที่จะออกหรือ ยอมรับและสลักหลังตั๋วแลกเงินตามที่กฎหมายกำหนดได้ ถ้าการออกตั๋วแลกเงินเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับ ธุรกรรมของห้างหุ้นส่วน¹¹

5. การดำเนินกระบวนการพิจารณาตามกฎหมาย (Legal proceedings)

⁹ Geoffrey Morse, *supra* note 7, p.114.

¹⁰ *Ibid.*, p.115.

¹¹ David Milman and Terence Flanagan, Modern Partnership Law, (Great Britain : London & Canberra, 1983), p.115.

ศาลของอังกฤษ In Court v Berlin Lord Esher Mr ได้เน้นย้ำว่าอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนรวมถึงการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งที่จะเรียกร้องหนี้ที่ถึงกำหนดชำระของห้างหุ้นส่วน

นอกเหนือจากนี้ในคดี Tomlinson v Broadsmith [1896] 1 QB 386 ได้วางแนวคำพิพากษาไว้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างนอกจากมีอำนาจในการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางศาลแทนห้างแล้ว ยังมีอำนาจรวมถึงการแต่งตั้งทนายความที่จะดำเนินคดีได้อีกด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม ในคดี Arbuckle v Taylor (1815) 3 Dow 160. ศาลอังกฤษได้วางหลักในคำพิพากษาว่า อำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนในการดำเนินพิจารณาคดีทางศาลแทนห้างของผู้เป็นหุ้นส่วนไม่รวมถึงการเริ่มต้นในการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางอาญา

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกรณีที่ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่มีอำนาจกระทำการแทนห้างมีอำนาจที่จะจัดการงานของห้างหรือกระทำการดังกล่าวแทนห้างได้ หากการจัดการงานเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับประเภทของธุรกิจของห้างและเป็นไปเป็นไปตามทางปกติทางการค้าของการดำเนินธุรกิจของห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการย่อมมีอำนาจกระทำการเหล่านั้นได้โดยถือว่าเป็นอำนาจโดยปริยายและการกระทำที่เกิดขึ้นดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้าง ถึงแม้ว่าการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการดังกล่าวจะไม่ได้มีการมอบอำนาจอย่างชัดแจ้งหรือไม่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของห้างตามสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนก็ตามซึ่งหลักเรื่องอำนาจโดยปริยายของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญที่ต้องพิจารณาตามลักษณะของประเภทธุรกิจของห้างหุ้นส่วนและพิจารณาจากทางปกติทางการค้าของการดำเนินธุรกิจของห้างหุ้นส่วนย่อมสามารถที่จะนำมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้เนื่องจากว่าสภาพของห้างหุ้นส่วนสามัญและห้างหุ้นส่วนจำกัดของอังกฤษ มีลักษณะเช่นเดียวกันคือเป็นเพียงแค่การรวมกลุ่มของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้น เมื่อนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดจึงไม่ถือว่าเป็นการขัดกับสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัดแต่อย่างใด ดังนั้นขอบเขตอำนาจของการจัดการงานของห้างตาม Section 5 ของ Partnership Act 1890 จึงสามารถที่จะนำมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบมีอำนาจที่จะกระทำการผูกพันห้างเหมือนกับผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ¹²

¹² Charles D. Drake, Law of partnership, 3rd edition, (London : Sweet & Maxwell, 1983), p.350.

3.1.1.3 ข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ

การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบที่มีอำนาจในการจัดการงานของห้างนั้น เนื่องจากการจัดการงานของห้างผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างย่อมมีอำนาจทั้งอำนาจตามวัตถุประสงค์ของห้างตามที่กำหนดในสัญญาห้างหุ้นส่วน รวมทั้งผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการถือว่ามีอำนาจโดยปริยายที่จะกระทำการใดที่เกี่ยวข้องกับทางปกติทางการค้าของการดำเนินธุรกิจของห้างหุ้นส่วนให้มีผลผูกพันห้างได้ ซึ่งถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างมีอำนาจอย่างกว้างขวางมากในการจัดการงานของห้างหากไม่มีการตกลงในการจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ดังนั้นเพื่อเป็นการไม่ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการงานของห้างมีอำนาจกระทำการใดๆขึ้นเพื่อผูกพันห้างได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้างอาจตกลงร่วมกันเป็นการภายในเพื่อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจในการจัดการงานของห้างได้ เช่น การกำหนดข้อจำกัดอำนาจในการจัดการงานของห้างในการทำธุรกรรมที่มีมูลค่ามากต้องกระทำโดยผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการทั้งหมดร่วมกัน เป็นต้น ในทางปฏิบัติการจัดการงานของห้างมักจะมีข้อตกลงในสัญญาห้างหุ้นส่วนในลักษณะที่มีข้อจำกัดอำนาจของการกระทำบางประการของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ¹³

แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อตกลงของที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้ที่มีอำนาจจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด Limited partnerships act 1907 มิได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะจึงต้องพิจารณาและนำบทบัญญัติของ Partnership Act 1890 มาใช้บังคับ ซึ่งได้กำหนดหลักกฎหมายเกี่ยวกับข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการไว้ว่า “ถ้ามีข้อตกลงกันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้างด้วยกันว่าจะมีข้อจำกัดอำนาจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคนในการกระทำการแทนห้าง การกระทำใดๆที่ขัดกับข้อตกลงจะไม่มีผลผูกพันห้างถ้าหากบุคคลภายนอกได้รับรู้ถึงข้อตกลงนั้น”¹⁴

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวอธิบายได้ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้างมีสิทธิที่จะสามารถตกลงกันให้มีการจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจจัดการงานของห้างได้ แต่การจำกัดอำนาจนี้เป็นเพียงข้อตกลงหรือการตกลงกันภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้น แต่จะไม่มีผลผูกพันต่อบุคคลภายนอก กล่าวคือ ถ้าหากผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจ

¹³ Geoffrey Morse, *supra* note 7, p.112.

¹⁴ The Partnership Act 1890 Section 8 : If it has been agreed between the partners that any restriction shall be placed on the power of any one or more of them to bind the firm, no act done in contravention of the agreement is binding on the firm with respect to persons having notice of the agreement.

จัดการงานของห้างกระทำการเกินข้อจำกัดอำนาจที่ตกลงกันและบุคคลภายนอกมิได้รู้ถึงข้อตกลงที่มีการจำกัดอำนาจดังกล่าว การกระทำนั้นก็ยังมิผลผูกพันห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆของห้าง¹⁵

แต่ในทางกลับกัน หากบุคคลภายนอกได้รับรู้หรือทราบถึงข้อตกลงเกี่ยวกับการจำกัดอำนาจดังกล่าว การกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือนอกเหนือข้อจำกัดอำนาจย่อมไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด คือ ผู้เป็นหุ้นส่วนที่กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว แต่อย่างไรก็ดีหากการกระทำที่เกินขอบเขตอำนาจหรือการกระทำที่ไม่มีอำนาจนั้น หากผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างได้กระทำไปในนามของห้างและเพื่อประโยชน์ของห้าง ห้างหุ้นส่วนโดยผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้างสามารถที่จะให้สัตยาบันแก่การนั้นได้ และทำให้การกระทำนั้นมีผลผูกพันห้างได้¹⁶

การที่ข้อตกลงในเรื่องของข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายอังกฤษ ใช้หลักความรู้หรือไม่รู้ของบุคคลภายนอกในความเป็นจริงเป็นหลักเกณฑ์สำคัญ เนื่องจากเหตุผลว่า แม้ห้างหุ้นส่วนจำกัดของอังกฤษต้องจดทะเบียนเพื่อให้ข้อมูลของห้างเป็นข้อมูลสาธารณะก็ตาม แต่ในคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดกฎหมายมิได้ระบุถึงข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจกระทำการแทนห้าง จึงถือว่าข้อตกลงเรื่องข้อจำกัดอำนาจไม่ได้ถือเป็นรายการที่กฎหมายบังคับ ทั้งนี้หากมีการระบุถึงข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างและได้จดทะเบียนถึงข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างไว้ การจดทะเบียนก็ไม่มีผลที่ให้อธิบายบุคคลภายนอกต้องทราบถึงข้อจำกัดอำนาจดังกล่าวโดยผลของกฎหมาย เพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดให้บุคคลภายนอกต้องตรวจสอบข้อสัญญาห้างหุ้นส่วน อีกทั้งกฎหมายถือเพียงความรู้หรือไม่รู้ถึงข้อจำกัดอำนาจตามความเป็นจริงเท่านั้น กรณีนี้จึงแตกต่างกับกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของไทย ที่การจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนจำกัดรายการเกี่ยวกับข้อจำกัดอำนาจถือเป็นส่วนหนึ่งของการจดทะเบียนห้างและเมื่อมีการระบุในคำขอจดทะเบียนถึงข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการไว้และเมื่อมีการโฆษณาประกาศในราชกิจจานุเบกษา กฎหมายถือว่ามีผลต่อบุคคลภายนอกคือ บุคคลภายนอกถือว่ารับรู้ถึงข้อจำกัดอำนาจดังกล่าวไม่ว่าความเป็นจริงบุคคลภายนอกจะทราบหรือไม่ถึงข้อจำกัดอำนาจดังกล่าว

3.1.1.4 หลักการรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนและผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างได้จัดการงานของห้างและมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนและผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายแล้ว หากต่อมามี

¹⁵ Robert Burgess and Geoffrey Morse, Partnership Law and Practice in England and Scotland, (London : Sweet & Maxwell, 1980), p.112.

¹⁶ David Milman and Terence Flanagan, *supra note 11*, p.67.

การผิดนัดชำระหนี้เกิดขึ้น บุคคลภายนอกที่ได้ทำธุรกรรมกับผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้บุคคลดังต่อไปนี้รับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการจัดการงานของห้างได้

(1) ความรับผิดในหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัด

แม้ห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายอังกฤษจะไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล แต่กฎหมายได้กำหนดให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีความรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นของห้างด้วย โดยหลักเกณฑ์ความรับผิดของห้างหุ้นส่วนอาจแยกพิจารณาออกเป็น 2 กรณีดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดตามสัญญา (Contractual Liability)

แม้ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดจะไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย แต่มีสภาพเป็นเพียงการรวมกลุ่มเท่านั้น เมื่อห้างหุ้นส่วนไม่มีตัวตนในทางกฎหมายโดยหลักแล้ว มีผลทำให้เจ้าหนี้ของห้างไม่สามารถที่จะฟ้องร้องห้างหุ้นส่วนได้ แต่เจ้าหนี้ต้องฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนของห้างเป็นรายบุคคลเพื่อรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินกระบวนการพิจารณา กล่าวคือ ในคดี Kendall v Hamilton House of Lords ได้ตัดสินว่า “ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนให้นำหลักเกณฑ์ของการเป็นลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับกับผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยตามหลักเกณฑ์ของ Common Law แต่อย่างไรก็ตามแม้จะให้นำหลักของลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับก็ตาม แต่ถ้าหากผู้เป็นเจ้าหนี้ของห้างได้ฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนเพียงคนเดียว ซึ่งหากเขาบังคับชำระหนี้ได้ไม่เพียงพอกับหนี้ที่ค้างชำระ เจ้าหนี้จะไม่อาจที่จะเรียกร้องผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นของห้างได้อีกเนื่องจากกฎหมายได้กำหนดว่าการฟ้องคดีให้รับผิดชอบตามสัญญาเจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น”¹⁷

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้เจ้าหนี้ของห้างอาจจะไม่ได้รับความเป็นธรรมในการใช้สิทธิเรียกร้องและบังคับชำระหนี้จากผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างทั้งหลาย ทำให้ในทางปฏิบัติศาลฎีกาของอังกฤษ (Rules of Supreme Court) ได้อนุญาตเป็นกรณีพิเศษให้เจ้าหนี้ของห้างมีสิทธิที่จะฟ้องร้องบังคับชำระหนี้กับห้างหุ้นส่วนได้ โดยเจ้าหนี้สามารถฟ้องห้างโดยใช้ชื่อของห้างหุ้นส่วน (firm name) เป็นคู่ความในคดี¹⁸

2. ความรับผิดทางละเมิด (Tortious Liability)

ตามที่กล่าวมาแล้วว่าสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัดของอังกฤษมีลักษณะเป็นเพียงการรวมกลุ่มเท่านั้น ห้างไม่ได้มีตัวตนในทางกฎหมาย ทำให้โดยหลักแล้วบุคคลภายนอกย่อมไม่อาจที่จะฟ้องร้องบังคับห้างได้ แต่ในกรณีของความรับผิดทางละเมิดที่เกิดขึ้น

¹⁷ *Ibid.*, p.68.

¹⁸ *Ibid.*, p.69.

จากการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ประกอบกิจการงานของห้าง กฎหมายได้กำหนดเป็นพิเศษให้ห้างหุ้นส่วนต้องร่วมรับผิดชอบเป็นการเฉพาะในกรณีที่เกิดจากการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดความรับผิดทางละเมิดไว้ว่า “ในกรณีที่มีการกระทำหรือละเว้นการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่ง ซึ่งกระทำลงในทางปกติธุรกิจของห้างหรือโดยได้รับการอนุญาตจากผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ ห้างต้องรับผิดชอบสำหรับความสูญเสียหรือเสียหายที่เกิดขึ้นต่อบุคคลภายนอกหรือความรับผิดทางอาญาที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกันกับผู้เป็นหุ้นส่วนที่ได้กระทำหรือกระทำการนั้น”¹⁹

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว หากมีการกระทำหรือละเว้นการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่ง ในการจัดการงานของห้างและก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอก มีผลทำให้ห้างหุ้นส่วนอาจต้องร่วมรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างได้กระทำลงในทางปกติทางธุรกิจของห้าง อันมีลักษณะเป็นความรับผิดที่เรียกว่า ความรับผิดที่เกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability)

(2) ความรับผิดในหนี้ของห้างของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด

เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้จัดการงานของห้างในนามของห้างทำให้มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนและผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น กฎหมายได้กำหนดความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเพียงต้องรับผิดในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดในหนี้ของห้าง อันมีลักษณะเช่นเดียวกันกับผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งในส่วนความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัด Limited partnerships 1907 ไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องพิจารณาจากบทบัญญัติใน Partnership Act 189

โดยความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนตามกฎหมายอังกฤษนั้นเป็นความรับผิดที่มีลักษณะที่ผู้เป็นหุ้นส่วนต้องรับผิดชอบร่วมกันหรือแทนกัน ซึ่งต้องพิจารณาจากประเภทของความรับผิดว่าเป็นเรื่องความรับผิดตามสัญญาหรือละเมิด

¹⁹ The Partnership Act 1890 Section 10 Where, by any wrongful act or omission of any partner acting in the ordinary course of the business of the firm, or with the authority of his co-partners, loss or injury is caused to any person not being a partner in the firm, or any penalty is incurred, the firm is liable therefor to the same extent as the partner so acting or omitting to act.

(1) ภาระความรับผิดตามสัญญา (contract) กล่าวคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนต้องร่วมกันรับผิดกับผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นสำหรับหนี้และความรับผิดของห้าง²⁰ ซึ่งภาระความรับผิดตามสัญญาของผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในห้างต้องรับผิดร่วมกันเท่านั้น

(2) ภาระความรับผิดเรื่องละเมิด (tort) กล่าวคือ ความรับผิดที่เกิดจากการทำละเมิดผู้เป็นหุ้นส่วนอาจจะรับผิดร่วมกันและแทนกันหรือแยกกันก็ได้

โดยผลของการที่กฎหมายอังกฤษแบ่งความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนออกเป็นความรับผิดตามสัญญากับความรับผิดทางละเมิด ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างเกี่ยวกับเรื่องของการฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนให้รับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการจัดการงานของห้าง กล่าวคือ หากเป็นการฟ้องร้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนรับผิด จากสัญญาที่ผู้เป็นหุ้นส่วนต้องรับผิดร่วมกัน เจ้าหนี้ของห้างสามารถฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนได้เพียงแต่ครั้งเดียวเท่านั้น แต่ในขณะที่หากเป็นการรับผิดของหุ้นส่วนในความรับผิดทางละเมิด ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนมีลักษณะความรับผิดแบบร่วมกันและแทนกันหากเจ้าหนี้ได้ฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งแล้ว ต่อมาปรากฏเหตุเช่น ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นล้มละลาย เจ้าหนี้ก็ยังมีสิทธิฟ้องผู้เป็นคนอื่นให้รับผิดได้²¹ ดังนั้นในส่วนความรับผิดทางละเมิดผู้เป็นหุ้นส่วนจึงอาจถูกฟ้องได้โดยลำพังหรือถูกฟ้องร่วมกันกับหุ้นส่วนคนอื่นได้จนกว่าเจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้²²

2. ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด

กรณีผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้มีความรับผิดในหนี้ของห้างจำกัดเพียงส่วนลงหุ้นที่พวกเขา รับว่าจะลงในห้างเท่านั้น โดยไม่ต้องรับผิดในหนี้ของห้างร่วมกันหรือแทนกันเช่นเดียวกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด

แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่า Limited Partnership Act 1907 ได้กำหนดความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนี้ แต่ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

²⁰ Partnership Act 1890 Section 9 Every partner in a firm is liable jointly with the other partners.

²¹ E.R. Hardy Ivamy and D.R. Jones, Principle of the Law of Partnerships (London : Butterworth, 1981), pp.62-63.

²² Partnership Act 1890 Section 12 Every partner is liable jointly with his co - partners and also severally for everything for which the firm while he is a partner therein becomes liable under either of the two last preceding sections

ทางศาลกฎหมายอังกฤษกลับไม่มีบทบัญญัติในส่วนของการบวรวีธีพิจารณาคดีที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้จากการที่ถูกเจ้าหนี้ของห้างฟ้องคดี โดยบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ และเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในส่วนของ Partnership Act 1890 กฎหมายได้กำหนดเพียงความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีลักษณะความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างจำกัดจำนวนและเป็นการส่วนตัว ซึ่งขัดกับสภาพของความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ดังนั้นจึงไม่สามารถนำบทบัญญัติในส่วนของ Partnership Act Sections 9 และ 10 มาใช้บังคับกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด²³

โดยในเรื่องดังกล่าวนี้เมื่อไม่มีกฎหมายที่จะมาบังคับใช้กับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้ จึงต้องเทียบเคียงบทบัญญัติกฎหมายอื่น (analogous) คือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้หนีงที่สมรสก่อนที่จะมีการบัญญัติกฎหมาย ที่ซึ่งสัญญาหรือความรับผิดที่เกิดขึ้นก่อนที่จะสมรสของพวกเขาก็จะถูกแยกต่างหากจากทรัพย์สิน เจ้าหนี้จึงไม่อาจฟ้องให้รับผิดเป็นการส่วนตัวได้ เรื่องนี้เมื่อนำมาใช้กับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเจ้าหนี้ของห้างจึงไม่อาจฟ้องเข้าให้รับผิดนอกเหนือไปจากส่วนลงหุ้นได้ ยกเว้นแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิที่มีผลทำให้เขาต้องรับผิดเกินไปกว่าส่วนลงหุ้น²⁴

จึงสรุปได้ว่า ความรับผิดในหนี้ของห้างของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดถูกจำกัดเพียงจำนวนส่วนลงหุ้นที่รับว่าจะลงในห้าง โดยเจ้าหนี้ของห้างสามารถที่จะฟ้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้รับผิดได้ทันทีพร้อมกับห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด แต่เจ้าหนี้ของห้างย่อมเรียกร้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดรับผิดได้จำกัดเฉพาะจำนวนส่วนลงหุ้นที่ยังส่งใช้ไม่ครบ แต่ไม่อาจที่จะเรียกร้องให้รับผิดเป็นการส่วนตัวหรือร่วมรับผิดกับผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในหนี้ของห้างได้

3. ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้างหุ้นส่วน

ในส่วนความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ได้ออกจากห้างหุ้นส่วนไป Limited Partnerships Act 1907 ไม่ได้กำหนดไว้ จึงต้องพิจารณาจากบทบัญญัติของ Partnerships Act 1890 เพื่อนำมาใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยได้กำหนดว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ได้ออกจากห้างหุ้นส่วน

²³ R.C. I’Anson Bank, *supra* note 1, p.886.

²⁴ *Ibid.*, p.886.

ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นย่อมไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้หรือความรับผิดที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ตนออกจากห้าง”²⁵ ซึ่งในเรื่องนี้กฎหมายอังกฤษมีหลักการเช่นเดียวกับกฎหมายไทย

ตัวอย่างคดี Court V Berlin 1897²⁶

คดีนี้โจทก์เป็นที่ปรึกษากฎหมาย ซึ่งถูกว่าจ้างโดยห้างหุ้นส่วนซึ่งประกอบธุรกิจชื่อว่า I' Berlin โดยมีผู้เป็นหุ้นส่วนสามคน โดยมี Berlin เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ และมีผู้เป็นหุ้นส่วนอีกสองคน (Dormant partners) ในขณะที่โจทก์ดำเนินกระบวนการพิจารณาผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งสองคนได้ออกจากห้างหุ้นส่วน โจทก์จึงได้ฟ้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งสองคนรับผิดชอบ แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งสองคนปฏิเสธไม่ยอมจ่ายเงินโดยอ้างว่าตนได้ออกจากห้างหุ้นส่วนก่อนแล้ว ศาลได้วินิจฉัยว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งสองคนมีความรับผิดชอบสำหรับหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนออกจากห้าง แม้ตนจะออกจากห้างหุ้นส่วนไปแล้ว โดยผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้างจะไม่มีภาระรับผิดในหนี้ของห้างต่อเมื่อหนี้ที่เกิดขึ้นนับแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ออกจากห้างหุ้นส่วนไปแล้ว

การที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นนี้ กฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอก เพราะห้างหุ้นส่วนของอังกฤษทั้งรูปแบบห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่มีการจดทะเบียนหรือรูปแบบห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีการจดทะเบียน เป็นเพียงการรวมกลุ่มกันเท่านั้น ดังนั้นหากการจัดการงานของห้างได้ก่อหนี้ขึ้น กฎหมายกำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้น หากอนุญาตให้ผู้เป็นหุ้นส่วนออกจากห้างโดยไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างเลย ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายและหลีกเลี่ยงความรับผิดในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นโดยใช้วิธีการดังกล่าว

4. ผู้เป็นหุ้นส่วนที่เข้ามาใหม่ของห้าง

กรณีของผู้ที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่ของห้างนั้น ซึ่งในส่วนนี้บทบัญญัติของ Limited Partnership Act 1907 ไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกัน จึงต้องพิจารณาบทบัญญัติของ partnership Act 1890 ซึ่งกำหนดไว้ว่า “บุคคลที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนของห้างไม่ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ของห้างสำหรับหนี้หรือความรับผิดก่อนที่ตนจะเข้ามาในห้างหุ้นส่วน”²⁷

²⁵ Partnership Act 1890 Section 17 (2) A. partner who retires from a firm does not thereby cease to be liable for partnership debts or obligations incurred before his retirement.

²⁶ E.R. Hardy Ivamy and D.R. Jones, *supra* note 21, p.64.

²⁷ Partnership Act 1890 Section 17 (1) A person who is admitted as a partner into an existing firm does not thereby become liable to the creditors of the firm for anything done before he became a partner.

ซึ่งจากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ถือได้ว่ากฎหมายมีแนวความคิดว่าผู้เป็นหุ้นส่วนที่เข้ามาใหม่ในห้างไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหนี้หรือความรับผิดของห้างที่เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะเข้าเป็นหุ้นส่วนของห้าง ดังนั้นหากให้ผู้เป็นหุ้นส่วนที่เข้ามาใหม่ต้องรับผิดชอบไม่เป็นการยุติธรรม

แต่อย่างไรก็ตาม หากบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่ของห้างได้ตกลงที่จะรับผิดชอบในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนต่อเจ้าหนี้ของห้างก็ย่อมมีสิทธิที่จะกระทำได้ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยการตกลงขัดแย้งหรือโดยปริยายก็ได้และมีผลทำให้เจ้าหนี้ของห้างมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนที่เข้ามาใหม่รับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนที่เขาจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนได้²⁸

3.1.2 การสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

จากการที่ได้กล่าวไว้ในส่วนของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น การจัดการงานของห้างอยู่ในอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดของห้างเท่านั้น ในขณะที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่มีสิทธิในการจัดการงานของห้างไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม การที่กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดได้กำหนดห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเกี่ยวข้องในการจัดการงานของห้าง เนื่องจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ได้รับประโยชน์จากการที่มีความรับผิดอย่างจำกัด (Limited Liability) ในหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น โดยความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดจะยังคงจำกัดไม่เกินจำนวนที่ลงหุ้นตราใบที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนั้นได้ปฏิบัติตามกฎหมายโดยไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมาย²⁹ โดยหนึ่งในข้อห้ามตามกฎหมายที่มีผลทำให้ความรับผิดจำกัดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสูญเสียไปคือการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ได้สอดเข้ามาจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสอดเข้ามาจัดการงานของห้างหรือเข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดการงานของห้าง ย่อมมีผลทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดจะสูญเสียสิทธิในความรับผิดอย่างจำกัด

²⁸ E.R. Hardy Ivamy and D.R. Jones, *supra* note 21, pp.63 - 64.

²⁹ Mark Blackett-Ord, *supra* note 1, p.480.

3.1.2.1 ความหมายของการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

ตามพระราชบัญญัติห้างหุ้นส่วนจำกัดของอังกฤษ (Limited Partnership Act 1907) ได้มีข้อห้ามไม่ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งได้บัญญัติไว้ใน Section 6 of limited partnership act³⁰

“ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่มีสิทธิเข้ามาจัดการงานของธุรกิจของห้างและเขาไม่มีอำนาจที่จะกระทำการใดๆให้มีผลที่จะผูกพันห้างได้” จากบทบัญญัติดังกล่าว หมายความว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่มีสิทธิสอดเข้าจัดการงานของห้างไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม³¹

จากหลักการตาม Section 6 (1) ที่ได้กำหนดห้ามไม่ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการงานของห้างนี้ ทำให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงนโยบายหรือเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited partnership Act 1907) กล่าวคือ กฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบมีลักษณะของการเป็นนักลงทุนที่ลงทุนทรัพย์ของเขาในห้างและรอรับเพียงแต่ผลกำไรที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการงานของห้างเท่านั้น รวมทั้งผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่ควรเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการบริหารงานของห้างทั้งสิ้น แต่ปล่อยให้เป็นที่หน้าที่ของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการบริหารงานของห้างซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดของห้างหุ้นส่วนจำกัดมีลักษณะแตกต่างไปจากแนวคิดของห้างหุ้นส่วนสามัญโดยสิ้นเชิง³²

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบจะไม่มีฐานะเป็นตัวแทนของผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆหรือของห้างในการจัดการงานของห้างและไม่มีอำนาจที่จะกระทำการใดๆที่ผูกพันห้างได้ แต่เนื่องจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ถือว่าเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียในห้างหุ้นส่วนจำกัดเช่นกัน ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้จึงมีสิทธิที่จะแสดงออกถึงความสนใจในความก้าวหน้าในการดำเนินธุรกิจของห้างหรือปรึกษาหารือกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบได้ แต่ต้องกระทำในลักษณะที่ไม่เป็นการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการจัดการงานของห้างตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้³³ โดยกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของอังกฤษ (Limited Partnership Act

³⁰ Limited partnership ss 6 (1) A limited partner shall not take part in the management of the partnership business, and shall not have power to bind the firm.

³¹ R. C. l'Anson Bank, *supra* note 2, p.890.

³² Geoffrey Morse, *supra* note 7, p.77.

³³ Mark Blackett-Ord, *supra* note 1, p.483.

1907) บัญญัติถึงสิทธิหรือการกระทำที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบมีอำนาจที่จะกระทำการได้และไม่ถือว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างคือ

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่ว่าโดยตนเองหรือตัวแทน มีสิทธิที่จะสามารถขอตรวจสอบหนังสือหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องของห้าง เพื่อวิเคราะห์ถึงสถานะและความคืบหน้าของการดำเนินธุรกิจของห้างในเวลาใดก็ได้

2. ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสามารถที่จะให้คำแนะนำต่อผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นของห้างได้

จากการพิจารณาถึงข้อจำกัดสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ไม่มีสิทธิเข้าไปจัดการงานของห้างและสิทธิหรือการกระทำที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบมีอำนาจที่จะกระทำได้ แต่ในส่วนของการกระทำที่จะถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้างนั้นตามกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของอังกฤษไม่ได้มีการให้ความหมายหรือคำนิยามเกี่ยวกับการกระทำอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้าง (take part in the management)

แต่อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายของอังกฤษจะไม่ได้มีการนิยามถึงความหมายว่าการกระทำหรือพฤติกรรมอย่างไรที่จะถือว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง แต่โดยทั่วไปจะเป็นที่เข้าใจว่าหมายถึงการตัดสินใจที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับ “เรื่องทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของห้าง” (Ordinary matter connected with the partnership business) ตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติ Partnership Act 1890 Section 24 (8) จึงจะถือว่าอยู่ในขอบเขตของการจัดการงานของห้าง ซึ่งห้ามผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้ามายุ่งเกี่ยวหรือเกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว แต่หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงหรือโครงสร้างของห้างหุ้นส่วน เช่น ลักษณะธุรกิจของห้าง, การรับหุ้นส่วนใหม่เข้ามาในห้าง และ การตกลงเรื่องส่วนแบ่งกำไรหรือทุน กรณีนี้ไม่ใช่ความหมายของการจัดการงานของห้างตาม Section 6 Limited Partnership Act 1907 ที่จะถือว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง จึงมีผลทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบกระทำการดังกล่าวได้³⁴ และหากเป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปยุ่งเกี่ยวในเพียงเรื่องที่เรียกว่า การงานของห้าง (Partnership Affair) ตามนิยามที่กำหนดไว้ใน Partnership Act 1890 นั้น

³⁴ R. C. l'Anson Bank, *supra* note 1, p.890.

โดยที่ไม่ได้เข้าเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของห้าง (Management of business) ก็ไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างเช่นเดียวกัน³⁵

ตัวอย่างเช่น ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบจะจัดให้มีการประชุมผู้เป็นหุ้นส่วนเป็นการภายในของห้างได้เพราะถือเป็นการงานภายในของห้าง (Partnership affair) แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่อาจมีบทบาทในการประชุมพนักงานขายของห้างได้เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารงานของห้างหรือที่เรียกว่า “Management of business”

จึงสรุปได้ว่า การกระทำที่จะเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างตามกฎหมายอังกฤษต้องเป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปเกี่ยวข้องในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานของห้าง (Ordinary matter connected with the partnership business) ซึ่งจะต้องมีผลเกี่ยวข้องต่อบุคคลภายนอกจึงจะเรียกว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการงานของห้าง

3.1.2.2 รูปแบบของการกระทำที่ถือเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

(1) กรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการกิจการของห้างโดยพลการ (ไม่มีอำนาจ)

จากหลักกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีข้อกำหนดห้ามไม่ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการงานของห้าง ซึ่งมีผลทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่มีฐานะเป็นตัวแทนของห้างหุ้นส่วนหรือของผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นและไม่มีอำนาจที่จะกระทำการใดๆให้มีผลที่จะผูกพันห้างได้ ดังนั้นโดยหลักแล้วถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการและอ้างว่ากระทำของเขาเป็นตัวแทนของห้างหุ้นส่วนจำกัดจะไม่ผูกพันตามที่หุ้นส่วนนั้นได้กระทำเพราะได้กระทำไปโดยไม่มีอำนาจ แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ได้กระทำการดังกล่าวนั้นต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวต่อบุคคลภายนอกในความเสียหายที่เกิดขึ้น

แต่หากบุคคลภายนอกที่ได้เข้าเจรจากับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบด้วย ได้รับรู้รับทราบถึงสถานะของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่กระทำเช่นนั้นก็ไม่ต้องรับผิดชอบ แต่การพิจารณาเพียงเท่านั้นก็ไม่เพียงพอในกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบแสดงว่าตนมีอำนาจที่จะกระทำการผูกพันห้างได้³⁶

³⁵ Mark Blackett-Ord, Partnership, *supra* note 1, p.483.

³⁶ R. C. l'Anson Bank, *supra* note 2, p.861.

จึงสรุปได้ว่า หากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการหรือไม่มีอำนาจ การกระทำนั้นย่อมไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดและผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้าง แต่เป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบนั้นต้องรับผิดชอบการส่วนตัว และกรณีนี้ถือว่าไม่ใช่เป็นเรื่องที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าไปจัดการงานของห้างตาม Section 6 Limited Partnership Act 1907 กฎหมายอังกฤษ เนื่องจากว่ากรณีของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าไปจัดการงานของห้างนั้น นอกจากจะต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการงานของห้างที่มีผลต่อบุคคลภายนอกแล้ว ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบต้องมีอำนาจที่จะกระทำการดังกล่าวด้วยและผลของการเข้าจัดการงานของห้างนั้นต้องทำให้ห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นถูกผูกพันจากการกระทำดังกล่าวด้วย ย่อมแสดงได้ว่าการเข้าจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบดังกล่าวต้องมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด จึงจะถือว่าเป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าไปจัดการงานของห้าง ดังนั้นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าไปจัดการงานของห้างโดยไม่มีอำนาจหรือพลการย่อมไม่มีผลผูกพันห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นของห้างและถือว่าการกระทำดังกล่าวไม่ใช่เป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างตามหลักกฎหมายอังกฤษ

(2) กรณีผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยได้รับมอบอำนาจเป็นตัวแทนของห้าง

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ตกเป็นสิทธิแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบของห้าง มีผลทำให้อำนาจการเป็นตัวแทนของห้างตกอยู่แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ โดยผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่มีอำนาจเป็นตัวแทนของห้างที่จะกระทำการใดๆให้มีผลผูกพันห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้างได้

แต่อย่างไรก็ตาม หากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบได้มอบอำนาจให้เป็นตัวแทนของห้างโดยชัดแจ้ง (Expressly Authority) แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบให้มีอำนาจกระทำการเป็นตัวแทนของห้างได้ ในกรณีเช่นนี้เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนได้กระทำการตามที่ได้รับมอบหมาย ห้างหุ้นส่วนย่อมต้องผูกพันในการกระทำที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบนั้นได้กระทำการขึ้นภายในขอบอำนาจ เช่นเดียวกันกับกรณีที่ห้างต้องถูกผูกพันโดยการกระทำของตัวแทนอื่นของห้าง

เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ ได้กระทำการใดๆตามขอบอำนาจที่ได้รับมอบหมาย

ในนามของห้าง หากเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้างกรณีดังกล่าวถือได้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างแล้ว³⁷

กรณีนี้สรุปได้ว่า เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบที่เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการงานของห้างได้มอบอำนาจให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นตัวแทนของห้าง เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้จัดการงานตามที่ได้รับมอบอำนาจการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนรวมทั้งผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้างและกรณีดังกล่าวถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนแล้ว ตาม Section 6(1) Limited Partnerships Act 1907

3.1.2.3 ผลของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้าง

จากการที่ได้พิจารณาถึงรูปแบบกรณีที่ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างแล้ว มีผลทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ได้กระทำการดังกล่าวต้องสูญเสียไปซึ่งสิทธิในความรับผิดชอบอย่างจำกัดไป

ในคดี Hutchinson v Bowes, McDonnell and Cotton ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ (Limited Partners) ได้มาดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการที่ปรึกษาซึ่งพวกเขาเหล่านั้นกระทำมากกว่าให้คำปรึกษา โดยพวกเขาทั้งกำกับดูแลและดำเนินการกิจการเพราะฉะนั้นทำให้พวกเขาไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของการยุ่งเกี่ยวหรือสอดเข้าจัดการงานเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจได้โดยการเรียกตัวเองว่าคณะกรรมการที่ปรึกษาได้

แต่การสูญเสียสิทธิสถานะของการจำกัดความรับผิดชอบนั้นเป็นการสูญเสียเพียงแค่เฉพาะชั่วคราวเท่านั้นที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปยุ่งเกี่ยวในการจัดการงานของห้างเท่านั้น ตามที่ระบุไว้ใน Section 6 (1) Limited Partnerships Act 1907 ได้บัญญัติไว้ว่า

“ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วน เขาจะมีความรับผิดชอบสำหรับหนี้และความรับผิดชอบทั้งหลายของห้างที่เกิดขึ้นเฉพาะขณะที่เขาได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างเสมือนกับว่าเขาเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ”

จากบทบัญญัติดังกล่าว มีหมายความว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างไม่ได้สูญเสียสถานะของความเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด

³⁷ Ibid., pp.861 - 862.

ความรับผิดไป แต่มีผลเพียงแค่นี้ไม่ได้ได้รับประโยชน์ในความรับผิดอย่างจำกัดเหมือนกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นในขณะที่มีการสอดเข้าจัดการงานเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่าตามกฎหมายของอังกฤษการสูญเสียสถานะของความรับผิดอย่างจำกัดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนั้นจำกัดเฉพาะเมื่อได้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างเท่านั้น เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้หยุดการกระทำที่เป็น การสอดเข้าจัดการงานของห้าง สิทธิในความรับผิดในหนี้ของห้างของพวกเขาจะกลับมา ได้รับการจำกัดความรับผิดในหนี้ของห้างอีกครั้ง³⁸

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้หยุด การกระทำที่เป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างแล้ว ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ไม่อาจยกขึ้นอ้างต่อบุคคลภายนอกกว่าพวกเขาได้หยุดการกระทำที่เป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้าง เพื่อที่จะให้ตนเองไม่ต้องรับผิดในหนี้และความรับผิดที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงาน ของเขาได้³⁹

(1) ผลที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

1.1 ผลต่อห้างหุ้นส่วนจำกัดและผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นของห้าง

ตามที่กล่าวมาแล้วว่ารูปแบบของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด ความรับผิดสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ต้องเป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ได้รับมอบอำนาจจากผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการให้มีฐานะเป็นตัวแทนของห้าง ดังนั้นเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วน ประเภทจำกัดความรับผิดได้เข้าไปจัดการงานของห้างในฐานะตัวแทนตามขอบเขตอำนาจที่ได้ รับมอบอำนาจต่อบุคคลภายนอก การกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน และผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นที่ถือว่ามีฐานะเสมือนเป็นตัวแทนให้ต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกในหนี้ หรือความรับผิดที่เกิดขึ้นจากการกระทำความดังกล่าว ส่วนในความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วย กันเองความรับผิดย่อมเป็นไปตามสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน

1.2 ผลต่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ได้สอดเข้าจัดการงาน ของห้าง

การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ได้สอดเข้าไป จัดการงานของห้างหุ้นส่วน ถือเป็นการที่ฝ่าฝืนข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด ความรับผิด ซึ่งมีผลทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ได้กระทำการดังกล่าวต้องสูญเสีย

³⁸ Mark Blackett-Ord, Partnership, *supra* note 1, p.484.

³⁹ *Ibid.*, p.485.

สถานะของความรับผิดอย่างจำกัด โดยถือว่าในขณะที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง สถานะความรับผิดของเขาจะมีความรับผิดอย่างไม่จำกัดจำนวนในหนี้ที่เกิดขึ้นของห้างเช่นเดียวกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด

1.3 ผลต่อบุคคลภายนอก

บุคคลภายนอกที่ได้เข้าทำธุรกรรมกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดที่ได้สอดเข้ามาจัดการงานของห้างโดยการเป็นตัวแทนนั้น เมื่อการสอดเข้ามาจัดการงานของห้างของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนและผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นให้ต้องรับผิด บุคคลภายนอกย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดและผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นของห้างให้รับผิดจากการกระทำดังกล่าวได้ รวมทั้งบุคคลภายนอกยังมีสิทธิเรียกร้องต่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างได้เสมือนว่าผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นมีฐานะเสมือนผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด

(2) ขอบเขตความรับผิดในหนี้ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดต้องรับผิด

สำหรับความรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ได้สอดเข้าจัดการงานของห้างมีขอบเขตความรับผิดในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นนั้นจำกัดเฉพาะหนี้หรือความรับผิดที่เกิดขึ้นขณะที่ได้กระทำการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างเท่านั้น ตามที่กำหนดไว้ใน Section 6 Limited Partnerships Act 1907

โดยลักษณะของความรับผิดในหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงานของห้างจะมีลักษณะของความรับผิดเช่นเดียวกันกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ซึ่งมีลักษณะตรงกับที่บัญญัติไว้ Section 9 ของ Partnership act 1890 กล่าวคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดต้องร่วมกันรับผิดในหนี้ที่เกิดจากการสอดของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน โดยหนี้และความรับผิดทางสัญญาหรือความรับผิดอื่นใดที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงานของห้างสามารถบังคับหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดที่สอดเข้าจัดการงานของห้างได้โดยตรง โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะเกินกว่าส่วนลงทุน (limited partner's capital) ของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดหรือไม่⁴⁰

ตัวอย่างเช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด 123 มี A เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด และมี B เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ลงหุ้น 100,000 บาท ประกอบกิจการขายเสื้อผ้ากีฬา วันหนึ่ง A ได้มอบอำนาจให้ B เป็นตัวแทนของห้างกระทำการซื้อเสื้อผ้าฟุตบอล

⁴⁰ Ibid., p.484.

มาจำหน่ายในร้านค้าจากบริษัท XXX เมื่อ B ได้สั่งซื้อเสื้อกีฬาจากบริษัทดังกล่าว ราคา 500,000 บาท การซื้อเสื้อของ B ย่อมผูกพันห้าง 123 และถือเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างแล้ว กรณีนี้หากต่อมาเกิดการผิดนัดชำระหนี้เกิดขึ้น บริษัท XXX ย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ห้างรับผิดชอบถึง A และ B ร่วมรับผิดชอบในหนี้ของห้างด้วย โดย B มีความรับผิดชอบเฉพาะหนี้ที่เกิดขึ้นจากซื้อขายเสื้อกีฬาเท่านั้น แต่ B มีต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้จำนวน 500,000 บาท กับห้างและ A มิใช่จำกัดความรับผิดชอบตามส่วนลงหุ้นที่รับว่าจะลงเท่านั้น

จึงสรุปได้ว่า เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้าง มีผลทำให้พวกเขามีขอบเขตความรับผิดชอบในหนี้และความรับผิดชอบทั้งหลายของห้างที่เกิดขึ้นจำกัดเฉพาะขณะที่เขาได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างเสมือนกับว่าเขาเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ แสดงว่าในเรื่องนี้หรือความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากผลของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าจัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายอังกฤษนั้น กฎหมายได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าขอบเขตความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้างนั้น จำกัดเฉพาะหนี้หรือความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงานเท่านั้น ซึ่งแตกต่างไปจากกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของไทยที่มีได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าจัดการงานของห้างมีขอบเขตความรับผิดชอบในหนี้จากการสอดเข้าจัดการงานของห้างเพียงใด

จากการพิจารณาเรื่องการสอดเข้าจัดการงานของห้างของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบของกฎหมายอังกฤษ ทำให้เห็นหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดคือ ต้องเป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้กระทำการโดยมีอำนาจที่จะผูกพันห้างและได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้างที่มีผลต่อบุคคลภายนอก จึงจะถือเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างเท่านั้น ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนี้เมื่อได้พิจารณาประกอบกับหลักเกณฑ์การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งว่าต้องการให้บุคคลทั่วไปและเจ้าหนี้ของห้างสามารถที่จะตรวจสอบสถานะของความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ดังนั้นหากกฎหมายอนุญาตให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสามารถที่จะสอดเข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้างได้โดยไม่สูญเสียความรับผิดชอบอย่างจำกัด ย่อมทำให้บุคคลภายนอกสับสนหรือหลงผิดในสถานะของความเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้ กฎหมายจึงต้องลงโทษผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ให้สูญเสียสถานะของความรับผิดชอบอย่างจำกัด จึงสรุปได้ว่าแนวความคิดของหลักกฎหมายในเรื่องการสอดเข้าจัดการงานของห้างว่ามีจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริต

3.2 การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายเยอรมัน

ห้างหุ้นส่วนจำกัดของเยอรมัน หรือ (Kommanditgesellschaft หรือ KG) เกิดจากสัญญาที่ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างที่ตกลงร่วมกันเพื่อประกอบธุรกิจในเชิงพาณิชย์ ภายใต้ชื่อทางการค้าร่วมกัน โดยรูปแบบของห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องมีการแบ่งผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างออกเป็นสองประเภทคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด (Kommanditisten) และผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด (Komplementare) และเนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัดดำเนินกิจการในเชิงพาณิชย์ กฎหมายจึงกำหนดให้จดทะเบียนทางการค้าด้วย

การจดทะเบียนการค้าไม่ได้มีผลทำให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสถานะหรือสภาพบุคคลในทางกฎหมาย (not have a legal personality) แต่ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีลักษณะเป็นเพียงการรวมกลุ่มของผู้เป็นหุ้นส่วนในลักษณะเจ้าของร่วม (community of joint owners) เท่านั้น แต่การจดทะเบียนมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับชื่อของห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างรวมทั้งรายละเอียดที่สำคัญตามกฎหมายขององค์กรธุรกิจหรือผู้ประกอบการค้าและเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณะได้ตรวจสอบ ดังนั้นการการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนของเยอรมันเป็นเพียงการแสดงให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ว่ามีห้างหุ้นส่วนจำกัดเกิดขึ้น และมีบุคคลใดบ้างเป็นหุ้นส่วนของห้าง⁴¹

โดยผลของการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดขึ้นเพื่อประกอบกิจการร่วมกันของผู้เป็นหุ้นส่วนนั้น โดยสิ่งสำคัญของการดำเนินกิจการนั้นต้องมีการจัดการงานบริหารงานของห้าง ซึ่งการจัดการงานของห้าง ย่อมมีผลก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเองและความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันในห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นมีลักษณะเช่นเดียวกันกับห้างหุ้นส่วนสามัญ กล่าวคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายในห้างต้องมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในความน่าเชื่อถือรวมทั้งความสามารถของผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น⁴² ซึ่งความสัมพันธ์ของผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันในการจัดการงานของ KG ภายในนั้นกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดมากนัก โดยผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้างสามารถตกลงร่วมกันเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ในการจัดการงานภายในของห้างได้ ตัวอย่างเช่น ข้อตกลงในสัญญาห้างหุ้นส่วนอาจกำหนดหน้าที่บางประการให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งที่แตกต่างกันจากสิทธิหน้าที่ตามประเภทของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนั้น

⁴¹ E.J. Cohn, *Manual of German Law*, (London : Oceana Publications 1971), p.8.

⁴² Michael Wendler. Bernd Tremml and Bernard Buecker, *Key Aspects of German Business Law A Practical Manual*. 3rd edition, (Germany : Springer Berlin Heidelberg, 2006), p.26.

เช่นข้อตกลงอนุญาตให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการงานภายในของห้างได้⁴³ ต่อไปนี้จะกล่าวถึงความสัมพันธ์ของการจัดการงานของห้างระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

3.2.1 ลักษณะการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

จากการที่สภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นเพียงการรวมกลุ่มของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้น ห้างไม่ได้มีสภาพเป็นนิติบุคคล ดังนั้นการจัดการงานต่างๆของห้างหุ้นส่วนต้องกระทำโดยผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง โดยกฎหมายถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนที่ได้มีอำนาจจัดการงานของห้างมีฐานะเป็นตัวแทนของห้างและของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจจัดการงานของห้างมีฐานะเป็นตัวแทนของห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นที่เปรียบเสมือนเป็นตัวแทน

3.2.1.1 ผู้มีอำนาจในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

จากรูปแบบของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีการแบ่งผู้เป็นหุ้นส่วนออกเป็นสองประเภทตามลักษณะความรับผิดชอบในหนี้ของห้างของผู้เป็นหุ้นส่วนนั้น โดยผลของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบนั้นมีความรับผิดชอบอย่างจำกัดในหนี้ของห้างหุ้นส่วน ทำให้กฎหมายได้จำกัดสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ โดยกฎหมายมีแนวความคิดไม่ต้องการให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการงานของห้างหุ้นส่วน § 164 HGB⁴⁴ และกฎหมายในส่วนของ § 170 HGB⁴⁵ ยังได้ยืนยันถึงการจำกัดสิทธิเพิ่มเติมขึ้นอีกโดยได้กำหนดไว้ว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่มีอำนาจที่จะเป็นตัวแทนของห้างหุ้นส่วนจำกัดได้” ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดในส่วนความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก สิทธิและอำนาจหน้าที่ในการจัดการงานของห้างตกอยู่แก่ฝ่ายผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเท่านั้น

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าสิทธิในการจัดการงานของห้างตกอยู่แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบของห้าง แต่เนื่องจากสิทธิในการจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ บทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องของการจัดการงานของห้างไว้เป็นการเฉพาะ เพราะว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้มีสิทธิหน้าที่เหมือนกันกับ

⁴³ *Ibid*, p.28.

⁴⁴ The German Commercial Code § 164 The limited partners shall be excluded from the management of the partnership business.

⁴⁵ The German Commercial Code § 170 The limited partner has no authority to represent the partnership.

ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ (offene Handelsgesellschaft หรือ OHG) ฉะนั้นแล้ว จึงต้องนำบทบัญญัติในส่วนการจัดการงานของห้างของห้างหุ้นส่วนสามัญมาปรับใช้กับห้างหุ้นส่วน จำกัดตามที่ § 162 (2) HGB กำหนดไว้⁴⁶

บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญที่นำมาใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด คือ § 125 HGB ได้กำหนดไว้ในวรรคแรกว่าโดยหลักแล้ว “ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ ที่จะกระทำการเป็นตัวแทนของห้างหุ้นส่วนได้ทุกคน ถ้าไม่ได้ถูกห้ามจากการเป็นตัวแทน ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาห้างหุ้นส่วน” จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวแสดงว่าหากไม่มีข้อตกลง ในสัญญาห้างหุ้นส่วนกำหนดว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดคนใดเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการงานของห้าง กฎหมายถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบทุกคนมีอำนาจที่จะจัดการงานของห้าง โดยถือเสมือนว่าเป็นตัวแทนของห้างและของผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น

3.2.1.2 ขอบเขตในการจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ

การจดทะเบียนการค้าของห้างหุ้นส่วนจำกัด กฎหมายกำหนดมีรายการ ที่ต้องไปจดทะเบียนดังนี้คือ ชื่อเต็ม วันเดือนปีเกิด ที่อยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคน รวมทั้งต้อง แจ้งชื่อทางการค้า สำนักงานที่ตั้งของ KG และชื่อของหุ้นส่วนที่มีอำนาจเป็นตัวแทนของห้าง⁴⁷ แต่กฎหมายไม่ได้ระบุถึงรายการจดทะเบียนเรื่องวัตถุประสงค์ของห้าง ทำให้วัตถุประสงค์ของห้าง ตามที่ตกลงกันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง จึงเป็นที่รับรู้กันภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลาย ของห้างเท่านั้น โดยที่บุคคลภายนอกไม่อาจรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของห้างดังกล่าวได้

⁴⁶ Frank Wooldrige, “The German limited and silent partnerships,” *Amicus Curiae*. Issue 80, p.30 (Winter 2009).

⁴⁷ The Commercial Code § 106

(1) An application to have the partnership registered in the Commercial Register shall be made to the court in whose district it has its seat.

(2) The application shall contain:

1. the surname, forename, date of birth and place of residence of each partner;
2. the business name of the partnership, the place where it has its seat, and the domestic business address;
3. (deleted)
4. the power of representation of the partners.

ดังนั้นแล้วขอบเขตในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดของเยอรมัน จึงต้องพิจารณาจากประเภทของกิจการของห้างนั้นตามแต่ละประเภทของกิจการว่าเป็นการกระทำตามหลักที่เป็นทางธรรมดาทางการค้าของห้างหรือไม่ ฉะนั้นแล้วเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดที่เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการงานของห้าง หากได้กระทำการใดไปในทางที่เป็นธรรมดาทางการค้าของห้าง การกระทำดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนและผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นทั้งหลายของห้าง

อีกทั้งตามกฎหมายของเยอรมัน § 126 HGB ยังได้กล่าวถึงอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจกระทำการเป็นตัวแทนของห้างว่ามีขอบเขตอำนาจ รวมถึงการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีตามกฎหมายหรือไม่ใช่การดำเนินการกระบวนกรยุติธรรมและมีอำนาจทำธุรกรรมที่รวมไปถึง การโอนหรือจัดภาระที่เกิดขึ้นแก่สังหาริมทรัพย์ของห้าง อีกทั้งยังอาจมอบอำนาจหรือเพิกถอนอำนาจของผู้เป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจทั่วไปได้ (Prokura)

3.2.1.3 ข้อจำกัดอำนาจของผู้มีอำนาจจัดการงานของห้าง

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดที่เป็นตัวแทนที่มีอำนาจกระทำการแทนห้างนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายในห้างอาจตกลงร่วมกันในสัญญาห้างหุ้นส่วนโดยจำกัดอำนาจของผู้มีอำนาจกระทำการเป็นตัวแทนของห้างได้ ซึ่งโดยปกติแล้วการจำกัดอำนาจของผู้เป็นตัวแทนที่มีอำนาจกระทำการแทนห้างหุ้นส่วนนั้น จะมีผลผูกพันต่อบุคคลภายนอกหรือไม่ต้องพิจารณารูปแบบข้อจำกัดอำนาจ ซึ่งรูปแบบข้อจำกัดแบ่งออกได้เป็นสองประเภทดังต่อไปนี้

(1) รูปแบบข้อจำกัดอำนาจแบบที่หนึ่ง

กรณีข้อจำกัดอำนาจในเรื่องการจัดการงานของห้างร่วมกัน กล่าวคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนตกลงกันในสัญญาห้างหุ้นส่วนกำหนดไว้ว่าอำนาจในการเป็นตัวแทนที่จะจัดการงานของห้างต้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดหรือหลายคนร่วมกันจัดการเท่านั้น (joint representation) โดยผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจเป็นตัวแทนของห้างร่วมกันอาจมอบอำนาจให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคนทำธุรกรรมใดเฉพาะก็ได้หรือธุรกรรมชนิดใดชนิดหนึ่งก็ได้

การจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้เป็นตัวแทนของห้างที่มีอำนาจในการจัดการงานของห้างร่วมกันนั้นบัญญัติ § 125 IV HGB ได้กำหนดให้ข้อจำกัดอำนาจที่ได้ตกลงกันนี้ต้องจดทะเบียนการค้า จึงจะมีผลสมบูรณ์ใช้บังคับบุคคลภายนอกที่เข้ามาทำสัญญากับห้างได้

แต่หากไม่ได้มีการจดทะเบียนข้อจำกัดอำนาจก็จะมีผลต่อบุคคลภายนอกที่กระทำโดยสุจริต⁴⁸ ซึ่งข้อจำกัดในส่วนเรื่องนี้หากมีการจดทะเบียนการค้าอย่างถูกต้องของข้อจำกัดอำนาจไว้แล้ว ถือว่ามีผลผูกพันบุคคลภายนอกได้ข้อจำกัดอำนาจในเรื่องการจัดการร่วมกันเป็นข้อจำกัดอำนาจเรื่องเดียวตามกฎหมายเยอรมันที่มีผลต่อบุคคลภายนอก⁴⁹

ดังนั้นการจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจตัวแทนของห้างกรณี่ที่ต้องจัดการงานของห้างร่วมกัน หลักการพิจารณาว่าข้อจำกัดอำนาจจะมีผลผูกพันบุคคลภายนอกหรือไม่จึงต้องพิจารณาว่ามีการนำข้อจำกัดอำนาจดังกล่าวไปจดทะเบียนหรือไม่ ซึ่งหากจดทะเบียนก็ถือว่าข้อจำกัดอำนาจมีผลผูกพันบุคคลภายนอก กล่าวคือหากทำนอกข้อจำกัดอำนาจผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นหรือห้างสามารถยกขึ้นอ้างได้ว่าการกระทำของผู้มีอำนาจเป็นตัวแทนของห้างอยู่นอกข้อจำกัดอำนาจจึงไม่มีผลผูกพันห้าง ส่วนหากมีไม่มีการจดทะเบียนข้อจำกัดอำนาจในเรื่องนี้ก็ถือว่าไม่มีผลผูกพันบุคคลภายนอกแต่เป็นเพียงข้อจกกลางในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้น

(2) รูปแบบข้อจำกัดอำนาจแบบที่สอง

รูปแบบนี้เป็นกรณีที่มีการจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจจัดการงานของห้างในเรื่องที่เกี่ยวกับประเภทของธุรกรรมว่าผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่เป็นตัวแทนของห้างจะทำธุรกรรมแทนห้างได้ในเรื่องอะไรบ้างไม่ได้ในเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นตัวแทนของห้างดังกล่าวกฎหมาย § 126 (2) HGB⁵⁰ ได้กำหนดว่า “การกำหนดข้อจำกัดอำนาจการใช้อำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นไม่สามารถใช้ยันกับบุคคลภายนอกได้ จึงใช้เฉพาะกับข้อจำกัดอำนาจในเรื่องอำนาจของผู้มีอำนาจเป็นตัวแทนของห้างธุรกรรมเฉพาะหรือธุรกรรมชนิดใดชนิดหนึ่งหรือโดยในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งหรือสถานการณ์หนึ่งโดยเฉพาะ”

⁴⁸ Michale H Bocker, Babette Marzheuser, Michael Nusser, Katharina Scheja general editor by Alexis Maitland Hudson, Germany Practical Commercial Law, (London : Longman, 1992), p.56.

⁴⁹ Michael Wendler, Bernd Tremml and Bernard Buecker, *supra note 42*, p.28.

⁵⁰ The Commercial Code § 126 (2) A limitation on the scope of the power of representation shall be ineffective vis-à-vis third parties; this shall apply especially to a limitation whereby the representation may extend only to particular transactions or kinds of transactions or whereby it may be exercised only under certain circumstances or for a certain period of time or at specific places.

จึงกล่าวได้ว่าการจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดที่มีอำนาจกระทำการแทนหุ้นส่วนจำกัดนั้น หากมีการจำกัดอำนาจย่อมไม่อาจใช้ยันเพื่อให้มีผลต่อบุคคลภายนอกได้เลย เพราะถือว่าเป็นเรื่องข้อตกลงภายในของห้าง ดังนั้นหากผู้เป็นหุ้นส่วนที่เป็นผู้มีอำนาจกระทำการเป็นตัวแทนของห้างได้จัดการงานของห้างภายใต้ชื่อทางการค้าของห้าง แม้จะกระทำนอกข้อจำกัดอำนาจการจัดการดังกล่าวก็มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด

แต่อย่างไรก็ตามแม้จะไม่มี การจำกัดอำนาจของผู้เป็นตัวแทนของห้างโดยชัดแจ้งไว้ในสัญญา แต่มีกรณีที่ถือว่าเป็นการจำกัดอำนาจโดยปริยายของหุ้นส่วนผู้เป็นตัวแทนของห้าง คือผู้เป็นหุ้นส่วนที่เป็นตัวแทนของห้างไม่สามารถที่จะจัดการงานหรือทำสัญญาใดในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงพื้นฐานของสัญญาห้างหุ้นส่วน เช่น ผู้เป็นหุ้นส่วนที่เป็นตัวแทนของห้างไม่อาจที่จะรับบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างได้ หรือไม่สามารถที่จะทำสัญญาขายทรัพย์สินหรือกิจการของห้างได้⁵¹

3.2.1.4 หลักความรับผิดของห้างหุ้นส่วนและผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง

(1) ความรับผิดในหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัด

เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจจัดการงานของห้างได้จัดการงานของห้างและมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนแล้ว กรณีดังกล่าวเมื่อเกิดการผิดนัดชำระหนี้เกิดขึ้น เจ้าหนี้ของห้างสามารถที่จะฟ้องร้องให้ห้างหุ้นส่วนรับผิดได้ (§ 124 HGB) เนื่องจากว่าแม้ห้างหุ้นส่วนจะไม่มีสภาพเป็นบุคคลในทางกฎหมาย แต่กฎหมายของเยอรมันก็กำหนดเป็นกรณีพิเศษให้ห้างหุ้นส่วนต้องรับผิดโดยเจ้าหนี้ของห้างมีสิทธิดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีห้างภายใต้ชื่อของห้าง⁵² และบังคับกับทรัพย์สินของห้าง ดังนั้นตามกฎหมายของเยอรมันเมื่อเกิดการผิดนัดชำระหนี้ที่เกิดจากการจัดการงานของห้างที่มีผลผูกพันห้างนั้น เจ้าหนี้ของห้างมีสิทธิที่จะฟ้องร้องห้างหุ้นส่วนจำกัด

(2) ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนต่อหนี้ของห้าง

2.1 ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด

สำหรับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด (Komplementäre) ที่มีความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวนนั้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดของ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้บทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดมิได้บัญญัติไว้ จึงต้องนำบทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับ กล่าวคือเมื่อการจัดการงานของห้าง

⁵¹ Norbert Horn, Hein Kotz and Hans G. Leser (Translated by Tony Weir), German private and commercial law, (Oxford : Clarendon press), p.245.

⁵² Michael Wendler, Bernd Tremml and Bernard Buecker, *supra* note 42, p.26.

ที่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนอกจากจะมีสิทธิฟ้องร้องห้างหุ้นส่วนให้รับผิดชอบในหนี้ของห้างจากทรัพย์สินของห้างแล้ว เจ้าหนี้ของห้างยังมีสิทธิฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ให้รับผิดชอบการส่วนตัวโดยรับผิดชอบร่วมกันและแทนกันต่อเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนสำหรับหนี้ที่เกิดขึ้นของห้าง นอกจากนี้ข้อตกลงในการจำกัดความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ตกลงกันตามสัญญาไม่มีผลผูกพันบุคคลภายนอก⁵³

โดยผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดมีความรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยตรง ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ไม่อาจยกขึ้นอ้างหรือเรียกร้องให้เจ้าหนี้ของห้างบังคับเอาทรัพย์สินของห้างก่อนได้และความรับผิดในหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนจะครอบคลุมไปถึงมูลค่าของทรัพย์สินร่วมที่เขาถือในห้างแล้วยังรวมถึงทรัพย์สินส่วนตัวของเขาด้วย⁵⁴ ดังนั้นย่อมแสดงได้ว่าความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างมีลักษณะของความรับผิดดั่งเช่นลูกหนี้ร่วมกับห้าง

นอกจากนี้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีทางศาลนั้น เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะเลือกฟ้องห้างหุ้นส่วนหรือผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งหรือผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดก็ย่อมกระทำได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นแล้วเจ้าหนี้จะฟ้องทั้งห้างหุ้นส่วนและผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้าง เนื่องจากว่าเมื่อศาลพิพากษาให้เจ้าหนี้ชนะคดีเจ้าหนี้ย่อมบังคับเอาทรัพย์สินของห้างและบังคับจากผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างได้ทันที⁵⁵

2.2 ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด

หลักเกณฑ์ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดในหนี้ของห้างมีลักษณะเช่นเดียวกันกับกฎหมายของไทยและของประเทศอังกฤษ กล่าวคือความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้จำกัดเฉพาะจำนวนส่วนลงหุ้นที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้รับว่าจะลงในห้างเท่านั้น โดยเจ้าหนี้ของห้างสามารถฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ได้ทันทีเมื่อห้างผิดนัดเช่นเดียวกันกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด

2.3 ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้าง

กรณีของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ได้ออกจากห้างหุ้นส่วนไปนั้น บทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดมิได้บัญญัติเป็นการเฉพาะไว้ จึงต้องพิจารณาจากบทบัญญัติในส่วนของ

⁵³ The German Commercial Code § 128

⁵⁴ Frank Wooldridge, “The General partnership in German,” *Amicus Curiae*, Issue 79, p.9 (Autumn 2009).

⁵⁵ *Ibid.*, p.9.

ห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า “ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนถอนตัวจากการเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะได้ออกจากห้าง” แต่เจ้าหนี้จะต้องมีการฟ้องร้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้างรับผิดชอบในหนี้ของห้างต่อศาลภายในระยะเวลา 5 ปีนับแต่เขาออกจากห้างด้วย⁵⁶

2.4 ผู้เป็นหุ้นส่วนที่เข้ามาใหม่ของห้าง

กรณีบุคคลที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่ของห้างหุ้นส่วนนั้น กฎหมายของเยอรมันได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนทั้งผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนของห้างด้วยตามที่กำหนดไว้ใน §§ 128-129 HGB⁵⁷ ส่วนในกรณีของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดบุคคลที่เข้ามาใหม่บัพัญญัติในส่วนกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะว่าบุคคลภายนอกที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่ของห้างต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทนี้เช่นกัน⁵⁸

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งสองประเภทต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนของห้างเช่นเดียวกัน แต่ขอบเขตของความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนที่เข้ามาใหม่ก็แตกต่างกัน โดยเป็นไปตามลักษณะของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละประเภทที่ตนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน กล่าวคือ หากเป็นบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ผู้เป็นหุ้นส่วนที่เข้ามาใหม่ต้องรับผิดชอบร่วมกับห้างหรือเป็นการส่วนตัว ส่วนผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดก็จะมีคามรับผิดจำกัดเพียงจำนวนส่วนลงทุนของตนเท่านั้น

⁵⁶ The German Commercial Code § 160 (1)

⁵⁷ The German Commercial Code § 130 (1) Whoever joins an existing partnership shall be liable to the same extent as the other partners, pursuant to Sections 128 and 129, for the obligations of the partnership incurred prior to his joining, irrespective of whether or not the business name is changed.

⁵⁸ The German Commercial Code § 173 (1) Whoever joins an existing commercial partnership as a limited partner shall be liable, pursuant to Sections 171 and 172, for the obligations of the partnership incurred prior to his joining, irrespective of whether or not the business name is changed.

3.2.2 การสอดส่องการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในส่วนของผู้มีอำนาจในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วน จำกัดว่าสิทธิในการจัดการงานของห้างตกอยู่ในอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด เนื่องจากว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนั้นมีความรับผิดอย่างจำกัดในหนี้ของห้างหุ้นส่วน กฎหมายจึงได้จำกัดสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ในส่วนที่สำคัญคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด ความรับผิดไม่มีสิทธิยุ่งเกี่ยวกับการงานของห้าง § 164 HGB และไม่มีอำนาจกระทำการเป็นตัวแทน ของห้างได้ § 170 HGB

แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่มีสิทธิ ในการเป็นตัวแทนที่มีอำนาจกระทำการแทนห้าง แต่เนื่องจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ถือว่าเป็น ผู้ที่มีส่วนได้เสียที่สำคัญในห้างเช่นเดียวกัน กฎหมายจึงได้กำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด ความรับผิดมีสิทธิที่จะควบคุมการบริหารงานของห้าง รวมทั้งสิทธิที่จะได้รับข้อมูลข่าวสาร ตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติกำหนดว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดมีสิทธิขอคัดลอก สำเนาหนังสืองบการเงินประจำปีและมีสิทธิตรวจสอบความถูกต้อง โดยการตรวจสอบหนังสือ หรือสมุดบัญชีและเอกสารต่างๆที่บันทึกข้อมูลของห้างหุ้นส่วน”⁵⁹

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าตามกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของเยอรมัน มีหลักการจำกัด สิทธิไม่ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดมีสิทธิจัดการงานของห้าง แต่กฎหมายได้ให้สิทธิ บางประการแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ในการตรวจสอบหรือรับรู้ถึงการบริหารงานของห้างได้ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกันกับกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของไทยและของอังกฤษ

3.2.2.1 ความหมายของการสอดส่องเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

ในส่วนของนิยามความหมายของการสอดส่องเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วน จำกัด กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดเยอรมันไม่ได้ให้ความหมายหรือคำนิยามของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภท จำกัดความรับผิดได้สอดส่องเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดไว้ว่ามีความหมายว่าอย่างไร

แต่อย่างก็ตาม จากการที่ได้พิจารณาในส่วนของการจัดการงาน ของห้างที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันหรือการจัดการภายในของห้าง โดยกฎหมายกำหนดให้เป็นไปตามข้อตกลงข้อผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง ซึ่งในการตกลงจัดการงานภายใน ของห้างผู้เป็นหุ้นส่วนอาจตกลงกันให้ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดจัดการงานของห้างได้

⁵⁹ The German Commercial Code § 166 (1) The limited partner shall be entitled to demand a copy of the annual financial statement and to examine its accuracy by inspection of the books and documents.

ซึ่งการจัดการภายในของห้างดังกล่าว ไม่ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเสียความรับผิดอย่างจำกัดตั้งนั้นแล้วย่อมแสดงว่ากฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของเยอรมัน ห้ามผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการงานที่มีผลต่อบุคคลภายนอกหรือการจัดการงานของห้างที่มีผลเป็นการภายนอก จึงมีผลทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเสียสถานะของความรับผิดอย่างจำกัดไปและถือว่าเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด

3.2.2.2 รูปแบบของการกระทำที่ถือเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

(1) กรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการ

กล่าวคือ จากหลักเกณฑ์ในส่วนของผู้มีอำนาจในการจัดการงานของห้างที่ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่มีสิทธิที่จะยุ่งเกี่ยวกับการจัดการงานของห้าง § 164 HGB และผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ไม่มีอำนาจที่จะเข้าไปจัดการงานของห้าง และไม่มีอำนาจกระทำการแทนห้างหุ้นส่วน ตามที่กำหนดไว้ § 170 HGB ดังนั้นหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วนที่มีผลต่อบุคคลภายนอกโดยพลการหรือไม่มีอำนาจแล้ว การกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ได้กระทำการดังกล่าวย่อมไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่ถือว่าเป็นการกระทำโดยไม่มีอำนาจและผู้เป็นหุ้นส่วนที่ได้กระทำการดังกล่าวย่อมต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า กรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการนี้ไม่ถือว่าเป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง เพราะตามกฎหมายเยอรมันการที่จะถือผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างนั้น ต้องเป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้รับมอบอำนาจกระทำการแทนห้างหุ้นส่วนเท่านั้น⁶⁰

(2) กรณีผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยได้รับอนุญาตในฐานะการเป็นตัวแทนหรือผู้รับมอบอำนาจ

กล่าวคือ ดังที่กล่าวมาแล้วว่ากฎหมายได้จำกัดสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบว่าไม่มีสิทธิหรืออำนาจกระทำการเป็นตัวแทนของห้างได้ตามที่กำหนดไว้ § 170 HGB แต่หากเป็นกรณีที่ห้างหรือผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบได้อนุญาตให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นตัวแทนของห้างในการทำธุรกรรมกับบุคคลภายนอก

⁶⁰ Michael Wendler, Bernd Tremml and Bernard Buecker, *supra* note 42, p.28.

ด้วยการอนุญาตให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นผู้รับมอบอำนาจอย่างชัดแจ้ง (a power of attorney) หรือเป็นผู้มีอำนาจเต็มในการเป็นตัวแทนของห้าง (Prokura or Handlungsvollmacht) ตามที่กำหนดไว้ใน § 48 HGB ผลของการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนและถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนที่ได้เข้ากระทำการดังกล่าวสอดเข้าไปจัดการงานของห้างและมีผลทำให้สูญเสียสถานะในความรับผิดชอบอย่างจำกัดในหนี้ของห้าง⁶¹

จากการที่ได้พิจารณาในเรื่องการเข้าจัดการงานของห้างของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบแล้ว กรณีที่จะถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายเยอรมัน ต้องเป็นกรณีเฉพาะที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าเกี่ยวข้องกับจัดการงานโดยได้รับอนุญาตจากผู้ที่มิอำนาจเป็นตัวแทนของห้างโดยแต่งตั้งให้เป็นผู้มีอำนาจเป็นตัวแทนของห้าง และกระทำการที่มีผลต่อบุคคลภายนอกเท่านั้นโดยผูกพันห้างเท่านั้น จึงจะถือว่าเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้าง และสูญเสียความรับผิดชอบอย่างจำกัด ส่วนกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างโดยไม่มีอำนาจหรือโดยพลการไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้าง เพราะการกระทำดังกล่าวไม่มีผลผูกพันห้างเนื่องจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่มีอำนาจ ดังนั้น หากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างนั้น มีผลทำให้สูญเสียสถานะของความรับผิดชอบอย่างจำกัดนั้นกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของเยอรมันมีเจตนารมณ์ต้องการที่จะคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริต เนื่องจากว่าเมื่อบุคคลภายนอกเข้าทำสัญญากับห้างหุ้นส่วนจำกัดย่อมเข้าใจเสมอว่าบุคคลที่ติดต่อดังนั้นเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบที่มีอำนาจกระทำการแทนห้าง หากยอมปล่อยให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างโดยไม่มีบทลงโทษผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ย่อมทำให้บุคคลภายนอกต้องคอยระมัดระวังตนเองเสมอว่าบุคคลที่ตนเข้าทำสัญญาด้วยมีสถานะเป็นผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทใดของห้าง

3.2.2.3 ผลของการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

จากผลของการสอดเข้าจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบทำให้เกิดผลคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสูญเสียสถานะความรับผิดชอบอย่างจำกัดไป และมีผลทำให้บุคคลดังต่อไปนี้ต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

(1) ผลที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

1. ผลต่อห้างหุ้นส่วนจำกัดและผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นของห้าง

⁶¹ Frank Wooldrige, *supra* note 46, P.30.

เมื่อการสอดเข้าจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ มีผลผูกพันทางหุ้นส่วน เจ้าหนี้ของห้างย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้หุ้นส่วนรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้ รวมทั้งมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดของห้างที่จะต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นตามหลักเกณฑ์ของความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละประเภท

2. ผลต่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้าง

ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดที่ได้สอดเข้าจัดการงานของห้างจะสูญเสียสถานะของความรับผิดชอบอย่างจำกัดไป ซึ่งมีผลทำให้สถานะของความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้มีลักษณะความรับผิดชอบอย่างไม่จำกัดเช่นเดียวกันกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบของห้าง ทำให้ความรับผิดชอบในหนี้ของห้างไม่ได้จำกัดอยู่เพียงจำนวนส่วนลงหุ้นอีกต่อไป แต่เป็นความรับผิดชอบอย่างไม่จำกัด กล่าวคือมีลักษณะความรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวโดยต้องรับผิดชอบร่วมกันและแทนกันต่อเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนสำหรับหนี้ที่เกิดขึ้นของห้างตามที่ § 128 HGB

3. ผลต่อบุคคลภายนอก

เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ได้รับการมอบอำนาจเป็นตัวแทนของห้างและได้กระทำการในขอบเขตอำนาจตามที่ได้รับมอบอำนาจ ถือว่าเป็นการแทนห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นที่เป็นตัวการ ดังนั้นการกระทำดังกล่าวจึงมีผลผูกพันห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นของห้าง บุคคลภายนอกย่อมมีสิทธิที่จะเรียกร้องห้างหุ้นส่วนจำกัดและผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้างให้ต้องรับผิดชอบทั้งผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างดังกล่าวด้วย

(2) ขอบเขตของความรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดจากการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

ในส่วนขอบเขตความรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของเยอรมันไม่ได้บัญญัติถึงขอบเขตความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างว่าต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างเพียงใด ซึ่งแตกต่างไปจากกฎหมายอังกฤษที่กำหนดถึงขอบเขตความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างว่าจำกัดเฉพาะหนี้ที่สอดเข้าจัดการงานของห้างเท่านั้นที่จะต้องรับผิดชอบอย่างไม่จำกัด แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ในเรื่องการสอดเข้าจัดการงานของห้างของกฎหมายเยอรมันแล้วจะต้องเป็นกรณีที่เกิดขึ้นจากการมอบอำนาจกรณีผู้รับมอบอำนาจ (a power of attorney) หรือเป็นผู้มีอำนาจเต็มในการเป็นตัวแทนของห้าง (Prokura) ตามที่กำหนดไว้ใน § 48 HGB จึงทำให้การพิจารณา

ถึงการกระทำที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างสามารถที่จะพิจารณาได้เป็นเฉพาะกรณีไป จึงเห็นได้ว่าการขอบเขตของความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างน่าจะจำกัดเฉพาะหนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างเหมือนดังเช่นกฎหมายอังกฤษเท่านั้น

3.3 การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายฝรั่งเศส

ห้างหุ้นส่วนจำกัด (société en commandite simple) ตามกฎหมายของฝรั่งเศสนั้นเมื่อได้มีจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดต่อ The registry of commerce and Companies ห้างหุ้นส่วนจำกัดจะมีสภาพเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนจำกัด

แต่อย่างไรก็ดีแม้ห้างหุ้นส่วนจำกัดจะมีสภาพเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง แต่ห้างเป็นเพียงบุคคลสมมุติเท่านั้นไม่อาจกระทำการใดๆได้ด้วยตนเอง ดังนั้นในการจัดการงานต่างๆของห้างต้องมีผู้แทนที่จะกระทำการแทนห้างหุ้นส่วนซึ่งก็คือ ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง โดยหลักเกณฑ์การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดของฝรั่งเศสมีหลักการดังต่อไปนี้

3.3.1 ลักษณะการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

3.3.1.1 ผู้มีอำนาจจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

จากลักษณะพิเศษของห้างหุ้นส่วนจำกัด ที่มีการแบ่งผู้เป็นหุ้นส่วนออกเป็นสองประเภทคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ และผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ โดยที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบมีความรับผิดชอบในหนี้ของห้างจำกัดเฉพาะตามจำนวนส่วนลงทุนเท่านั้น⁶² จากความรับผิดชอบอย่างจำกัดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้กฎหมายจึงได้จำกัดสิทธิไม่ให้มีสิทธิในการจัดการงานของห้าง ส่วนผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบกฎหมายได้กำหนดว่ามีสถานะเช่นเดียวกันกับผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งมีความรับผิดชอบอย่างไม่จำกัดจำนวนในหนี้ของห้างและกำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้เป็นผู้มีสิทธิจัดการงานของห้าง จากหลักกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของฝรั่งเศส แสดงให้เห็นว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเท่านั้นที่มีสิทธิจัดการงานของห้าง

⁶² The French Commercial Code Article L222-1

แต่อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายจะได้กำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบนั้น เป็นผู้ที่มีอำนาจในการจัดการงานของห้าง แต่การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดจะมีอำนาจในการจัดการงานของห้างได้นั้นบุคคลนั้นต้องได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง

(1) กรณีไม่มีข้อตกลงตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง

หากตามสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือข้อบังคับของห้างไม่ได้มีการกำหนดตั้งผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการเอาไว้ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบของห้างทุกคนถือว่าเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ และถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการแต่ละคนมีอำนาจจัดการอย่างเท่าเทียมกันที่จะกระทำการใดๆ ให้มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน⁶³

(2) กรณีมีการแต่งตั้งผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วน

กรณีมีการตกลงตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างสามารถที่จะตั้งผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ตามที่ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างได้มีการตกลงกัน โดยเมื่อมีการตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างแล้ว หุ้นส่วนอื่นที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการย่อมไม่มีอำนาจที่จะจัดการงานของห้างได้

โดยอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการย่อมเป็นไปตามที่กำหนดตามหนังสือข้อบังคับของห้าง ซึ่งโดยปกติแล้วจะระบุถึงการกระทำที่หุ้นส่วนผู้จัดการสามารถกระทำได้ด้วยความเห็นชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้างเท่านั้น หากกระทำไปโดยไม่ได้รับความเห็นชอบก็จะผูกพันเป็นการส่วนตัว ถ้าในข้อบังคับไม่มีข้อความที่ระบุถึงเรื่องดังกล่าว ผู้จัดการย่อมมีอำนาจกระทำการได้ทั้งปวงที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของห้างตามขอบวัตถุประสงค์ของห้าง ถ้ามีผู้จัดการหลายคน แต่ละคนย่อมมีอำนาจกระทำการใดๆ อย่างเท่าเทียมกัน รวมถึงมีอำนาจในการคัดค้านได้แต่ยังไม่ให้กระทำการธุรกรรมใดธุรกรรมหนึ่งอีกด้วย⁶⁴

ส่วนผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบที่ไม่ได้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง ย่อมไม่มีอำนาจในการจัดการงานของห้าง แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนดังกล่าวมีส่วนได้เสียสำคัญในห้างหุ้นส่วน กฎหมายได้กำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ไม่ได้เป็นหุ้นส่วน

⁶³ The French Commercial Code Article L222-3 All the partners are managers unless specified otherwise in the statutes, which may designate for such appointment by a subsequent instrument.

⁶⁴ Frank Wooldridge, The General partnership under French law.” *Amicus Curiae*. Issue 77, p.31. (spring 2009).

ผู้จัดการของห้างมีสิทธิหนังสือหรือเอกสารต่างๆของห้างหุ้นส่วนและมีสิทธิที่จะไถ่ถามเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานของห้างหุ้นส่วน และได้การชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร⁶⁵

3.3.1.2. ขอบเขตอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการ

จากลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด (Société en Commandite Simple) มีลักษณะคล้ายคลึงกับห้างหุ้นส่วนสามัญ (Société en Nom Collectif) หลายประการ อีกทั้งบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัดส่วนใหญ่กฎหมายได้บัญญัติเฉพาะสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด โดยไม่ได้กำหนดในส่วนขอบเขตการจัดการงานของห้างต้องพิจารณาจากบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญ ดังนั้นกฎหมายจึงได้กำหนดให้นำบทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย ภายใต้บทบัญญัติที่กำหนดไว้ในบทบัญญัตินี้⁶⁶

โดยหลักกฎหมายเกี่ยวกับขอบเขตของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนสามัญที่นำมาใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด คือ The French Commercial Code Article L221- 5 โดยได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการงานที่ต่อบุคคลภายนอกนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างต้องจัดการงานของห้างไปตามวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน การกระทำนั้นจึงจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน”⁶⁷ จากหลักกฎหมายดังกล่าวขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างถูกจำกัดขอบเขตอำนาจในการจัดการจะต้องจัดการงานของห้างอยู่ภายใต้ขอบวัตถุประสงค์ของห้างเท่านั้น (Objects of Partnership) ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างไม่อาจที่จะละเลย

⁶⁵ The French Commercial Code Article L221-8 Partners who are not managers shall have the right to obtain, twice per year, communication of the partnership’s books and documents and to ask written questions on the company’s management, which written replies must be given.

⁶⁶ The French Commercial Code Article L222-2 The provisions relating to general partnerships shall apply to limited partnerships, subject to the rules specified in this chapter.

⁶⁷ In dealings with third parties, the manager binds the partnership with respect to acts within the objects of the partnership in Article L221 – 5 of The French Commercial Code.

หรือเปลี่ยนแปลงหลักการดังกล่าวได้⁶⁸ ดังนั้นหากผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างได้กระทำการใดๆ นอกเหนือขอบวัตถุประสงค์ของห้างได้ การกระทำทั้งหลายเหล่านั้นย่อมไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน⁶⁹

ตัวอย่างเช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด ABC มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการค้าขายผ้า นาย A เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง และมีนาย X และ Y เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด หากนาย A หุ้นส่วนผู้จัดการได้ทำสัญญาซื้อขายผ้า จากบริษัทผ้าสวย การกระทำดังกล่าวย่อมอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้าง จึงมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนและผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้าง

ต่อมาหากปรากฏว่ามีบุคคลภายนอกมาติดต่อนาย A ขอซื้อกิจการของห้าง นาย A ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้กระทำการขายกิจการของห้างกับบุคคลภายนอก กรณีดังกล่าวถือว่าอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน นาย A หุ้นส่วนผู้จัดการย่อมไม่มีอำนาจกระทำการดังกล่าวได้ การกระทำดังกล่าวย่อมไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน แต่เป็นกรณีที่นาย A ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวต่อบุคคลภายนอก

จากหลักการจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการแทนห้าง ขอบเขตอำนาจในการจัดการงานต้องอยู่ภายใต้ขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน หากหุ้นส่วนผู้จัดการได้กระทำการนอกขอบวัตถุประสงค์ของห้าง การดังกล่าวย่อมไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติของการจัดการงานของห้างอาจเกิดปัญหาได้ว่า หากเป็นกรณีที่การจัดการหรือการกระทำใดๆที่ไม่ได้กำหนดไว้เป็นวัตถุประสงค์โดยชัดแจ้งของห้างหุ้นส่วน กรณีดังกล่าวหากหุ้นส่วนผู้จัดการได้กระทำการดังกล่าวไป การกระทำนั้นจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนหรือไม่ ตามกรณีนี้หลักในการพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือไม่ ตามกฎหมายฝรั่งเศสใช้หลักการพิจารณาว่า การจัดการหรือการกระทำดังกล่าวของหุ้นส่วนผู้จัดการเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของห้างหุ้นส่วนหรือไม่ ถ้าการกระทำของหุ้นส่วนผู้จัดการดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของห้าง การกระทำดังกล่าวย่อมไม่มีผลผูกพันห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นของห้าง แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจะมีความรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว แต่หากการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการดังกล่าวเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของห้าง การกระทำดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน⁷⁰

⁶⁸ Frank Wooldridge, *supra* note 64, p.31.

⁶⁹ Jean – Pierre Le Gall and Paul Morel. French Company Law. 2nd edition. (London : Longman, 1992), p.34.

⁷⁰ *Ibid.*, p.35.

ตัวอย่างเช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด ABC ประกอบกิจการค้าขายผ้า มีนาย A เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง และมีนาย X และ Y เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดของห้าง ต่อมาปรากฏว่าสภาพคล่องทางการเงินของห้างทำให้ห้างต้องการเงินทุนมาประกอบธุรกิจ ทำให้นาย A หุ้นส่วนผู้จัดการได้ทำการกู้ยืมเงินจากธนาคารจำนวน 100,000 ยูโร การทำสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าว แม้จะไม่ได้อยู่ระบุในขอบวัตถุประสงค์ของห้างโดยชัดแจ้ง ซึ่งโดยหลักแล้วนาย A หุ้นส่วนผู้จัดการไม่มีอำนาจกระทำการดังกล่าวได้ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อการทำสัญญากู้ยืมเงินจากธนาคารดังกล่าวถือว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของห้างหุ้นส่วน ดังนั้นการทำสัญญากู้ยืมเงินจากธนาคารดังกล่าว ย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนและผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น

3.3.1.3 ข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการ

ในการจัดการงานของห้างที่ต้องกระทำโดยหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างนั้น หุ้นส่วนผู้จัดการต้องจัดการงานของห้างไปตามวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน การกระทำดังกล่าวจึงจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน ซึ่งการที่หุ้นส่วนผู้จัดการมีอำนาจในการจัดการตามวัตถุประสงค์ของห้างย่อมทำให้หุ้นส่วนผู้จัดการมีอำนาจในการกระทำการต่างๆได้อย่างกว้างขวางมากตราบเท่าที่อยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน

แต่อย่างไรก็ตามผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้างอาจจะตกลงร่วมกันที่จะจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการในการจัดการงานของห้างได้กล่าวคือ หากมีข้อตกลงกันในการจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ข้อตกลงการจำกัดอำนาจดังกล่าวไม่อาจยกขึ้นยันบุคคลภายนอกได้⁷¹ หมายความว่า แม้จะมีข้อจำกัดอำนาจในการจัดการงานของห้างร่วมกัน แต่หากผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้จัดการงานของห้างต่อบุคคลภายนอกไปนอกเหนือข้อจำกัดอำนาจนั้นถึงแม้ว่าการกระทำดังกล่าวห้างจะได้รับประโยชน์หรือไม่ก็ตาม การกระทำดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนให้ต้องรับผิด ยกเว้นเสียแต่ว่าบุคคลภายนอกที่ได้ทำธุรกรรมกับผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการไม่สุจริต เช่น บุคคลภายนอกทราบว่ามีข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในการกระทำการดังกล่าวหรือมีเหตุอันควรรู้ว่าธุรกรรมที่ได้กระทำดังกล่าวไม่เป็นประโยชน์แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด เป็นต้น⁷²

⁷¹ The French commercial code Article L221 -5 (3) Clauses of the memorandum and articles of association limiting the powers of the managers resulting from this article shall not be demurrable with respect to third parties.

⁷² Jean – Pierre Le Gall and Paul Morel, *supra* note 66, p.34.

ส่วนความรับผิดของหุ้นส่วนผู้จัดการที่ฝ่าฝืนข้อจำกัดอำนาจนั้น แม้การจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจะไม่มีผลผูกพันต่อบุคคลภายนอก แต่การจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการถือเป็นข้อตกลงที่เป็นการผูกพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้าง กับหุ้นส่วนผู้จัดการกล่าวคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างจะต้องปฏิบัติตามถึงข้อจำกัดอำนาจที่กำหนดไว้และหากเขาฝ่าฝืนข้อจำกัดอำนาจที่กำหนดไว้จะมีผลทำให้เขาต้องรับผิดชอบ ต่อความเสียหายใดที่เกิดขึ้นต่อผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้าง โดยเป็นความรับผิดส่วนตัวต่อผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้าง⁷³

ตัวอย่างเช่น การจัดการงานของห้างผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างต้องจัดการร่วมกัน

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ABC มี ประกอบธุรกิจค้าขายผ้าทุกชนิด มีนาย A และ B เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง และมี นาย C เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด โดยในมีข้อตกลงในการจัดการงานของห้างว่า หากการทำธุรกรรมใดที่มีมูลค่าเกิน 100,000 บาท หากหุ้นส่วนผู้จัดการคนใดคนหนึ่งคัดค้าน หุ้นส่วนผู้จัดการอีกคนหนึ่งย่อมไม่มีอำนาจกระทำการนั้น ซึ่งตามข้อเท็จจริงถือว่าห้างมีหุ้นส่วนผู้จัดการหลายคน โดยในการจัดการงานของห้างกรณีดังกล่าว หุ้นส่วนผู้จัดการแต่ละคนย่อมมีอำนาจที่จะกระทำการผูกพันห้างได้ตามขอบวัตถุประสงค์ ถึงแม้ว่ามีข้อตกลงในการจำกัดอำนาจและจะมีการคัดค้านจากหุ้นส่วนผู้จัดการคนอื่นในการจัดการนั้นก็ตาม การคัดค้านก็ไม่มีผลถึงบุคคลภายนอก เว้นเสียว่าจะพิสูจน์ได้ว่าบุคคลภายนอกทราบถึงการคัดค้านนั้น ปรากฏต่อมาว่านาย A หุ้นส่วนผู้จัดการได้ไปทำสัญญาซื้อขายผ้าไหมมาจำหน่ายในร้าน เป็นเงิน 500,000 บาท นาย B หุ้นส่วนผู้จัดการได้คัดค้านต่อนาย A ว่าผ้าไหมจำหน่ายไม่ค่อยได้เนื่องจากมีราคาสูงไม่ควรซื้อมาจำหน่าย แต่นาย A กลับไม่สนใจการทัดท้วงของนาย B และได้ทำสัญญาซื้อขายผ้าไหมจาก บริษัทผ้าไหม จำกัด กรณีดังกล่าวแม้การทำสัญญาซื้อขายผ้าไหมของนาย A นาย B จะได้ทัดท้วงถึงการกระทำดังกล่าว เมื่อไม่ปรากฏว่าบริษัทผ้าไหมจำกัด ได้ทราบหรือรู้ถึงการทัดท้วง ดังนั้นสัญญาซื้อขายผ้าไหมของนาย A หุ้นส่วนผู้จัดการย่อมผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด ABC

จึงกล่าวได้ว่า การจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการในการจัดการงานของห้าง ตามกฎหมายฝรั่งเศสนั้น ถือเป็นการตกลงจำกัดอำนาจที่มีผลเป็นการผูกพันกันภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างกับผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการเท่านั้น แต่ข้อตกลงดังกล่าวไม่มีผลผูกพันบุคคลภายนอก เว้นเสียแต่ว่าบุคคลภายนอกได้รู้หรือทราบถึงข้อตกลงดังกล่าว ซึ่งถือว่าหลักการจำกัดอำนาจของผู้

⁷³ *Ibid.*, p.34.

เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างมีลักษณะเช่นเดียวกันกับหลักกฎหมายของประเทศอังกฤษและประเทศเยอรมัน

3.3.1.4 หลักความรับผิดของห้างหุ้นส่วนและผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง

(1) ความรับผิดของห้างหุ้นส่วน

เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการงานของห้าง ได้จัดการงานของห้างไปตามขอบวัตถุประสงค์ของห้างแล้ว (Objects of the Partnership) การกระทำความผิดย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ้าหนี้ของห้างย่อมเรียกร้องให้ห้างหุ้นส่วนรับผิดได้

(2) ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วน

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด

ตามหลักความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด มีความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน โดยพวกเขาต้องร่วมรับผิดในหนี้กับห้างหุ้นส่วนและเป็นการเฉพาะตัว⁷⁴

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้จะต้องร่วมรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นของห้างและเป็นการเฉพาะตัว แต่เจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ให้รับผิดได้ต่อเมื่อได้มีการทำหนังสือบอกกล่าวทวงถาม (notice) ไปยังห้างหุ้นส่วนให้ชำระหนี้ของห้างแล้ว แต่ห้างหุ้นส่วนปฏิเสธไม่ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้ของห้างจึงจะมีอำนาจฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนได้⁷⁵

2. ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด

กรณีของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด โดยหลักทั่วไปแล้วผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้มีความรับผิดในหนี้ของห้างจำกัดเฉพาะจำนวนส่วนลงหุ้นที่เขาได้

⁷⁴ The French Commercial Code Article L221 – 1 Partners in a general partnership all have the status of a commercial person and have unlimited joint and several liability for the debts of the partnership.

⁷⁵ The creditors of the partnership may only bring an action against a partner for payment of the debts of the partnership after having made a demand for payment to the partnership by a formal notice that has had no effect in Article L221 – 1 of The French Commercial Code.

ลงในห้างเท่านั้น⁷⁶ โดยกรณีของการที่เจ้าหนี้จะมีอำนาจฟ้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้รับผิดชอบได้เมื่อไหร่ บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นจึงต้องนำหลักเกณฑ์การฟ้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ไม่จำกัดความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับ คือ เจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ให้รับผิดชอบได้ต่อเมื่อได้มีการทำหนังสือบอกกล่าวทวงถาม (notice) ไปยังห้างหุ้นส่วนให้ชำระหนี้ของห้างแล้ว แต่ห้างหุ้นส่วนปฏิเสธไม่ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้ของห้างจึงจะมีอำนาจฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนได้

3. ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้างหุ้นส่วน

หลักความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้างหุ้นส่วนจะมีความรับผิดชอบจำกัดเฉพาะหนี้ของห้างหุ้นส่วนที่เกิดขึ้นในขณะที่เขายังเป็นหุ้นส่วนของห้างอยู่ ส่วนหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่หุ้นส่วนได้ออกจากห้างแล้วเขาไม่ต้องรับผิดชอบ เว้นเสียแต่ว่าจะปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้างไปแล้วไม่ได้จดทะเบียนเพิกถอนชื่อของเขาออกจากการจดทะเบียนหรือชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้างไปแล้วยังคงถูกใช้เป็นชื่อหรือส่วนหนึ่งของชื่อของห้างหุ้นส่วนอยู่⁷⁷

4. ผู้หุ้นส่วนที่เข้ามาใหม่ในห้างหุ้นส่วน

กรณีของบุคคลที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน พวกเขาจะมีความรับผิดชอบในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นก่อนที่เขาได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนของห้างเช่นเดียวกันกับหนี้ที่เกิดขึ้นที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่พวกเขาได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนของห้างแล้ว

แต่อย่างไรก็ตามในส่วนหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจะได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนของห้างนั้น หากมีข้อตกลงในสัญญาหรือข้อบังคับของห้างหุ้นส่วนกำหนดไว้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนที่เข้ามาใหม่ไม่ต้องรับผิดชอบ เขาก็จะหลุดพ้นจากหนี้ทั้งหลายที่เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนของห้าง⁷⁸

3.3.2 การสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

จากรูปแบบของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีการแบ่งผู้เป็นหุ้นส่วนออกของห้างออกเป็นสองประเภทคือผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ (Commanditaires)

⁷⁶ Limited partners are liable for the debts of the partnership only up to the limit of the amount of their contribution in Article L222 – 1 of The French commercial code.

⁷⁷ Frank Wooldridge, *supra* note 64, p.29.

⁷⁸ *Ibid.*, p.29.

และผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด (Commandites) เนื่องจากการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดนั้นมีความรับผิดในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวนที่ต้องรับผิดชอบ โดยผูกพันกับทรัพย์สินส่วนตัวของตนโดยไม่จำกัดจำนวนในความรับผิดของห้าง ดังนั้นจึงมีอำนาจในการงานของห้างได้ ในทางกลับกันเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดมีความรับผิดตามจำนวนส่วนลงหุ้นที่ตนได้ลงไปในห้างเท่านั้น กฎหมายจึงได้จำกัดสิทธิผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ไม่ให้มีอำนาจจัดการงานของห้างเหมือนดังเช่นผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด⁷⁹ ตามที่บทบัญญัติของ Article L222 - 6 กำหนดว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่สามารถที่จะดำเนินการใดๆที่มีผลเป็นการจัดการภายนอกได้ แม้จะได้รับมอบอำนาจอย่างถูกต้องก็ตาม และในวรรคสองของมาตราดังกล่าวได้กำหนดว่า ในกรณีที่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดฝ่าฝืนข้อห้ามตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดจะถือว่ามีความรับผิดร่วมกันและเป็นการเฉพาะในหนี้และความรับผิดของห้างที่เป็นผลมาจากการฝ่าฝืนข้อห้ามเช่นเดียวกันกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ตามจำนวนและความสำคัญที่เกิดขึ้นจากการสอด”⁸⁰

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่มีสิทธิหรืออำนาจที่จะจัดการงานของห้าง แต่เนื่องจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ก็ถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในห้างด้วยเช่นกัน ดังนั้นกฎหมายจึงให้สิทธิหุ้นส่วนประเภทนี้มีสิทธิปีละสองครั้งที่จะตรวจสอบหนังสือและเอกสารต่างๆที่เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วน และมีสิทธิที่จะไต่ถามเป็นลายลักษณ์อักษรถึงการจัดการงานของห้าง⁸¹

⁷⁹ M. Cozian, A. Viandier and FL. Deboissy, DROIT DES SOCIÉTÉ, treizième edition, (Paris : Litec, 2000), pp.456-457.

⁸⁰ The French Commercial Code Article L222-6 A limited partner may not carry out any external act of management, even by virtue of a power of attorney

⁸¹ The French Commercial Code Article L222-7 Limited partners have the right, twice a year, to inspect the books and documents of the partnership and to ask questions in writing about the management of the partnership, which must also be answered in writing.

3.3.2.1 ความหมายของการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

จากบทบัญญัติ Article L222 – 6 ที่ได้กำหนดว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่สามารถที่จะดำเนินการใดๆที่มีผลเป็นการจัดการภายนอกได้ แม้จะได้รับมอบอำนาจอย่างถูกต้องก็ตาม”

ตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเมื่อพิจารณาแล้วเห็นได้ว่ากฎหมายได้ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบจัดการงานของห้างที่มีผลเป็นการจัดการภายนอกได้ ซึ่งแม้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจะไม่ได้ใช้คำว่า การสอด แต่เมื่อพิจารณาตามคำพิพากษาฎีกาของศาลฝรั่งเศสแล้วนั้น ศาลฎีกาของฝรั่งเศสใช้คำว่า Un acte d’ Immixtion ซึ่งหมายถึง “ห้ามยุ่งเกี่ยวกับการงานของของห้าง ซึ่งตรงกับคำว่า An act of interference ในภาษาอังกฤษนั่นเอง”⁸²

โดยศาลฎีกาของฝรั่งเศสได้ให้ความหมายและอธิบายถึงการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างไว้ว่า การสอดคือ Les actes de gestion Externe (การจัดการภายนอก) ซึ่งมีความหมายว่า การจัดการที่เสี่ยงที่จะชักจูงให้บุคคลภายนอกเข้าใจผิดในคุณสมบัติหรือประเภทของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ⁸³ ในทางกลับกันหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้เข้าไปจัดการงานของห้างที่ไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกหรือที่เรียกว่าเป็นการจัดการภายในของห้าง (Les actes de gestion Interne) กรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างตามบทบัญญัติของกฎหมาย⁸⁴

จากความหมายของการสอดเข้าจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ มีผลทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่สามารถที่จะตกลงกระทำธุรกรรมใดกับบุคคลภายนอกที่มีลักษณะเป็นการจัดการงานของห้างได้และไม่อาจที่จะเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการเพื่อกระทำการแทนห้างได้ รวมทั้งผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ไม่อาจที่จะเป็นผู้จัดการของห้างที่มีอำนาจกระทำการใดในการจัดการงานของได้⁸⁵

⁸² Baudet Isabelle, Le droit des sociétés en schémas, deux edition, (Paris : Ellipses, 2015), p.160.

⁸³ *Ibid.*, p.161.

⁸⁴ Michel de JUGLART, Benjamin IPPOLITO and Jacques DUPICHOT, LES SOCIÉTÉS COMMERCIALES Cours de droit commercial, Dixième edition, (Paris : Montchrestien, 1999), p.306.

⁸⁵ M. Cozian, A. Viandier and FL. Deboissy, *supra note 77*, p.457.

ตัวอย่างการจัดการที่ถือเป็นกรณีและผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง

1. ตามคำพิพากษาฎีกาตัดสินเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม ค.ศ.1907 La chambre des requêtes การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบไม่สามารถทำการซื้อขายในนามของห้างได้ เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปเกี่ยวข้องกับการซื้อหรือการขายที่เกี่ยวข้องกับกิจการงานของห้างต่อบุคคลภายนอก ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง⁸⁶

2. ตามคำพิพากษาฎีกาตัดสิน เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ.1864 เมืองคานส์ การจัดการในส่วนของการธนาคารและส่วนที่เกี่ยวกับเจ้าหนี้ ตลอดจนการเปิดบัญชีเครดิตให้บุคคลภายนอก ถือเป็นการจัดการภายนอก ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่สามารถดำเนินการในส่วนของการธนาคารในนามของห้างได้หรือทำหน้าที่เป็นตัวแทนในนามของห้างได้ เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดเข้าไปจัดการดังกล่าวจึงถือเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้าง⁸⁷

จึงสรุปได้ว่า ความหมายของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง ต้องมีลักษณะเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานที่มีลักษณะเป็นการภายนอกคือเกี่ยวข้องกับบุคคลที่สาม ไม่ว่าจะเข้าไปโดยเป็นตัวแทนของห้างหรือเข้าไปจัดการพลการโดยอ้างว่ากระทำในนามของห้าง แต่ไม่รวมถึงการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการที่มีผลเป็นการภายในของห้าง

3.3.2.2 รูปแบบของการกระทำที่จะถือว่าเป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง

จากการที่ได้อธิบายถึงความหมายของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างว่า หมายถึงการจัดการที่มีผลเป็นการจัดการที่มีผล

⁸⁶ Cass. req. 7 août 1907, D. 1907, 1, 463 : Un commanditaire ne peut acheter, vendre, passer des marchés de fournitures au nom de la société. Un commanditaire commet ainsi un acte d'immixtion dans la gérance lorsque, présentant le gérant comme son ingénieur, il choisit lui-même, dans les ateliers d'un tiers, un matériel dont il dit avoir besoin pour l'usine sociale.

⁸⁷ Caen. 16 août 1864, D. 1865, 2, 192 : Il ne peut participer à un acte par lequel le gérant ouvre à un tiers un crédit sur la société, ni faire des démarches auprès des banques, au nom de la société.

เป็นการจัดการภายนอก ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการโดยผลการในนามของห้างหรือการได้รับมอบอำนาจเป็นตัวแทนของห้าง ก็ถือเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างทั้งสิ้น ต่อไปนี้จะมาพิจารณาถึงรูปแบบของการกระทำที่ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง

(1) กรณีผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง

โดยผลการ

การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานที่มีผลเป็นการสอดโดยผลการนั้น สามารถแยกการกระทำออกเป็นสองกรณี

กรณีที่หนึ่ง กรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยผลการต่อบุคคลภายนอกและไม่ได้อ้างว่ากระทำในนามของห้าง กล่าวคือเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยผลการต่อบุคคลภายนอกแต่ไม่ได้อ้างว่าเป็นการกระทำในนามของห้าง กรณีดังกล่าวบุคคลภายนอกไม่มีทางเข้าใจผิดได้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบดังกล่าวเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง อันจะถือว่าเป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างได้ เพราะบุคคลภายนอกย่อมเข้าใจว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบดังกล่าวกระทำการดังกล่าวเป็นการส่วนตัว

ตัวอย่างเช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด ABC มีวัตถุประสงค์ค้าขายเสื้อผ้า มีนาย A เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบแล้วเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง และมีนาย X เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ปรากฏว่าต่อมา นาย X ได้เข้าไปทำสัญญาเป็นการส่วนตัวกับห้างหุ้นส่วนสามัญผ้าสามสี เพื่อซื้อผ้าผืน โดยไม่ได้อ้างว่าเป็นการกระทำการแทนห้างหุ้นส่วนจำกัด ABC กรณีดังกล่าวแม้จะเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานเป็นการภายนอก แต่เมื่อบุคคลภายนอกไม่ได้เข้าใจว่านาย X เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างและได้กระทำการแทนห้าง กรณีนี้จึงไม่ถือว่านาย X ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างตามกฎหมาย แต่เป็นกรณีที่นาย X ต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว

กรณีที่สอง กรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยผลการต่อบุคคลภายนอกในนามของห้างและได้กระทำการภายในขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัด กล่าวคือ สำหรับกรณีนี้แม้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบจะไม่ได้รับมอบอำนาจจากห้างหรือผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างก็ตาม แต่เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าไปจัดการงานของห้างที่มีผลเป็นการภายนอกต่อบุคคลที่สามในนามของห้าง และอยู่ภายใต้ขอบวัตถุประสงค์ของห้าง การกระทำดังกล่าวย่อมถือเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง เพราะบุคคลภายนอก

ยอมเข้าใจว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ และเมื่อการกระทำดังกล่าวอยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์ของห้างย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนให้ต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดดั่งกล่าวด้วย โดยห้างหุ้นส่วนไม่สามารถอ้างความเป็นโมฆะเพื่อเป็นเหตุให้ตนหลุดพ้นความรับผิดชอบได้

ตัวอย่างเช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด ABC มีวัตถุประสงค์ค้าขายเสื้อผ้า มีนาย A เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบแล้วเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง และมีนาย X เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ปรากฏว่าต่อมา นาย X ได้เข้าทำสัญญาซื้อผ้าในนามของห้างมาจากบริษัทขายผ้าไหม โดยอ้างว่าตนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด ABC กรณีนี้เป็นการที่นาย X หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างที่มีผลเป็นการภายนอก อันถือเป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง และเมื่อการกระทำสัญญาซื้อผ้าของนาย X อยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์ของห้าง สัญญาซื้อผ้าจึงมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด

(2) กรณีมีการมอบอำนาจให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นตัวแทนของห้างเข้าไปจัดการงานของห้าง

ตามกรณีนี้ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด ได้มอบอำนาจให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นตัวแทนของห้างให้กระทำการแทนห้างกับบุคคลภายนอก กรณีนี้ถึงแม้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบจะเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจก็ตาม แต่เนื่องจากกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดห้ามไม่ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้เกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้างที่มีผลเป็นการภายนอก เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าไปจัดการงานตามที่ได้รับมอบอำนาจ ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างแล้ว

ตัวอย่างเช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด ABC มีวัตถุประสงค์ค้าขายเสื้อผ้า มีนาย A เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบแล้วเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง และมีนาย X เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ปรากฏว่าในการจัดการงานของห้างนั้น นาย A ได้ตั้งนาย X เป็นตัวแทนเพื่อทำสัญญาซื้อผ้าจากบริษัทขายผ้าไหม เมื่อนาย X ตัวแทนซึ่งได้รับมอบอำนาจได้ทำสัญญาซื้อผ้าจากบริษัทขายผ้าไหมตามที่ได้รับมอบอำนาจ สัญญาซื้อขายผ้าดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด ABC และนาย A หุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง และกรณีดังกล่าวถือว่านาย X หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าจัดการงานของห้างอันเป็นการจัดการภายนอก ซึ่งกฎหมายห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้ามามีอำนาจกระทำการ จึงถือว่านาย X ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง

3.3.2.3 ผลของการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ย่อมก่อให้เกิดผลในทางกฎหมายต่อห้างหุ้นส่วนจำกัดและผู้เป็นหุ้นส่วนดังต่อไปนี้

(1) ผลที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

1. ผลต่อห้างหุ้นส่วนจำกัด

ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องเข้าผูกพันในการกระทำที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าจัดการงานของห้างนั้น โดยที่ห้างไม่สามารถยกขึ้นอ้างความเป็นโมฆะเป็นเหตุให้ตนหลุดพ้นจากความผูกพันนั้นได้

2. ผลต่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้าง

เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องรับผิดชอบในทรัพย์สินส่วนตัวของตนกับหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ ในผลของการกระทำการสอดของตน

โดยการร่วมรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบนั้น มีเพียงเจ้าหนี้ (บุคคลนอก) ได้เข้าทำสัญญาที่เกี่ยวกับการสอดเท่านั้นมีสิทธิเรียกร้อง ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบไม่สามารถอ้างความรับผิดชอบดังกล่าวเรียกร้องต่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้ ตลอดจนถึงถ้าหุ้นส่วนจำกัดได้จ่ายหรือชำระหนี้จากการกระทำการสอดของตน โดยใช้ทรัพย์สินส่วนตัว ตนสามารถไล่เบี้ยเอาจากห้างไม่จำกัดได้

จึงกล่าวได้ว่า กฎหมายมุ่งเน้นที่จะคุ้มครองบุคคลภายนอกเพื่อป้องกันหลีกเลี่ยงการเข้าใจผิดในความเป็นจริงว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ มากกว่าสถานะของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างแต่ละประเภทที่ได้รับการจดทะเบียนและการเผยแพร่ต่อสาธารณะชน⁸⁸

3. ผลต่อบุคคลภายนอก

บุคคลภายนอกที่ได้เข้าทำสัญญากับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าจัดการงานของห้าง ย่อมมีสิทธิฟ้องบังคับห้างหุ้นส่วนจำกัดและผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบของห้างให้ร่วมรับผิดชอบได้ รวมทั้งบุคคลภายนอกมีสิทธิฟ้องบังคับให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างให้รับผิดชอบอีกด้วย

⁸⁸ Michel de JUGLART, Benjamin IPPOLITO and Jacques DUPICHOT, *supra note* 84, p.305.

แต่อย่างไรก็ตาม แม้บุคคลภายนอกจะมีสิทธิฟ้องร้องห้างและ
ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง แต่บุคคลภายนอกมีภาระต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าการกระทำที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภท
จำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง ซึ่งการพิสูจน์ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ
จึงทำให้หลักการในการพิสูจน์กรณีผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงาน
ของห้างนั้น ไม่มีข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย ดังนั้นภาระการพิสูจน์จึงตกแก่บุคคลสามหรือ
บุคคลภายนอกที่จะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า การกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบนั้น
เป็นการสอด “un acte d’immixtion” หรือการกระทำภายนอก “les actes de gestion externe”
กล่าวคือพิสูจน์ว่าการกระทำนั้นส่งผลให้ตนเข้าใจผิดในคุณสมบัติของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ
ไม่จำกัดความรับผิดชอบเอง และการพิสูจน์เกี่ยวกับการสอดนี้สามารถพิสูจน์ได้ในทุกกรณี
(ลายลักษณ์อักษร ไม่ลายลักษณ์อักษร พยานหลักฐาน พยานบุคคล)⁸⁹

(2) ขอบเขตความรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงานของ

ห้าง

โดยหลักความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ
ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้จะมีความรับผิดชอบในหนี้ของห้างจำกัดเพียงเฉพาะจำนวนส่วนลงหุ้น
ที่ไต่ลงในห้างเท่านั้นตราบเท่าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ไม่ได้ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิตามที่กฎหมาย
กำหนด

แต่อย่างไรก็ตาม หากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้า
ไปจัดการงานของห้างอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามของกฎหมายแล้ว กฎหมายได้กำหนดว่า “เมื่อผู้เป็น
หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบฝ่าฝืนข้อห้ามตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภท
จำกัดความรับผิดชอบจะต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ ในหนี้ที่เกิดขึ้นที่
เกิดขึ้นจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของบทบัญญัติกฎหมาย”⁹⁰

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด
ความรับผิดชอบจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองจากสถานะของความรับผิดชอบอย่างจำกัด ทำให้มีสถานะของ
ความรับผิดชอบในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดเช่นเดียวกันกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ

⁸⁹ Baudet Isabelle, *supra* note 82, p.180.

⁹⁰ In case of infringement of the prohibition set out in the preceding paragraph, the limited partner is held to be jointly and severally liable with the active partners for any debts and obligations of the partnership that result from the prohibited acts in Article L222 – 6 of The French commercial code.

แต่อย่างไรก็ตามการสูญเสียสถานะของความรับผิดชอบจำกัดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างจำกัดจำกัดเฉพาะในหนี้ที่เกิดขึ้นที่เป็นผลมาจากการสอดเข้าไปจัดการเท่านั้น⁹¹

นอกเหนือจากนี้ บทบัญญัติของกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวยังได้มีการกำหนดให้ศาลมีดุลพินิจที่จะกำหนดสัดส่วนของความรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างกล่าวคือ ศาลที่พิจารณาคดีมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการกำหนดความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้าง โดยการพิจารณาจากปริมาณและความสำคัญของการกระทำที่เป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง⁹²

ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาศาลฎีกา La chambre des requites ได้ตัดสินเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ.1907 กรณีนี้เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้กระทำการอันเป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างโดยได้ทำตัวเสมือนเป็นผู้จัดการร่วมในนามของห้าง เป็นเหตุให้บุคคลที่สามเข้าใจผิดว่าเขาเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เป็นกรณีที่ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้กระทำการสอดโดยสมบูรณ์ ที่ส่งผลทำให้บุคคลภายนอกเข้าใจผิดในคุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัด ดังนั้นผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ได้กระทำการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องรับผิดชอบเต็มจำนวนกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ⁹³

⁹¹ Jean – Pierre Le Gall and Paul Morel, *supra note 66*, p.39.

⁹² According to the number and importance of these acts, he may be declared jointly and severally liable for all the obligations of the partnership or for some only in Article L222 – 6 of The French commercial code.

⁹³ cass. req. 30 décembre 1907 : Condamnation solidaire avec le gérant. En présence d'une immixtion totale de nature à faire croire aux tiers que le commanditaire avait la qualité d'un associé en nom collectif, les juges peuvent condamner le commanditaire à payer solidairement avec le gérant tout le passif de la société.

บทที่ 4

ปัญหาการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

รูปแบบองค์กรธุรกิจประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น มีลักษณะพื้นฐานสำคัญคือ หลักเรื่องสัญญาเกี่ยวกับหลักความรับผิดชอบอย่างจำกัดและหลักการจดทะเบียน ที่กล่าวเช่นนี้เนื่องจากว่า การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดประการแรกต้องมีลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนโดยทั่วไป กล่าวคือต้องมีสัญญาห้างหุ้นส่วนตกลงเข้าหุ้นกันกระทำการกิจการเพื่อประสงค์จะแบ่งกำไรมาแบ่งกัน ประการต่อมาการนำประโยชน์ของหลักความรับผิดชอบอย่างจำกัดมาใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด จึงทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างถูกแบ่งออกเป็นสองประเภทตามลักษณะของความรับผิดชอบ คือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบและผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ

ส่วนหลักการจดทะเบียน ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุดในการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด เนื่องจากว่ากฎหมายบังคับให้การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องจดทะเบียนห้าง นอกจากนี้ผลของการจดทะเบียนทำให้ห้างมีสภาพเป็นนิติบุคคลและข้อมูลของห้างหุ้นส่วนจำกัดถูกเปิดเผยต่อสาธารณะ ดังนั้นการจัดการงานใดๆของห้าง จึงต้องกระทำโดยผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง ซึ่งเป็นผู้แทนของห้างหุ้นส่วน

4.1 ปัญหาการจัดการงานตามวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัด

กรณีของห้างหุ้นส่วนจำกัดเมื่อจดทะเบียนแล้ว มีผลทำให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสภาพเป็นนิติบุคคลซึ่งผลของการที่ห้างมีสภาพเป็นนิติบุคคล กฎหมายได้บัญญัติว่านิติบุคคลย่อมมีสิทธิหน้าที่ภายในขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนตามที่ได้จดทะเบียน แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัดได้บัญญัติว่า หากกรณีใดไม่มีกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดกำหนดไว้เป็นการเฉพาะให้นำบทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้ โดยเรื่องขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้มีการบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ แต่บทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญได้บัญญัติเรื่องดังกล่าว โดยพิจารณาจากหลักเรื่องธรรมดาทางการค้าของห้าง ดังนั้นจึงเกิดเป็นประเด็นปัญหาการตีความและการปรับใช้กฎหมายว่าขอบเขตการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องนำหลักกฎหมายใดมาใช้บังคับระหว่างหลักเรื่องขอบวัตถุประสงค์ของห้างตามที่ได้จดทะเบียนหรือหลักธรรมดาทางการค้าของห้าง

4.1.1 หลักการจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนจำกัด

สภาพของห้างหุ้นส่วนของไทยถูกแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะ คือห้างหุ้นส่วนที่ไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลหรือมีเพียงสภาพเป็นเพียงการรวมกลุ่มของผู้เป็นหุ้นส่วน ตามลักษณะของแนวคิดทฤษฎีการรวมกลุ่มกับห้างหุ้นส่วนที่มีสภาพเป็นนิติบุคคล ตามแนวคิดทฤษฎีตัวตน แต่อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายห้างหุ้นส่วนของไทยได้นำระบบการจดทะเบียนมาเป็นเงื่อนไขในการกำหนดสภาพของห้างหุ้นส่วน ตามมาตรา 1015 กล่าวคือ หากห้างหุ้นส่วนที่ไม่จดทะเบียนย่อมไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล แต่หากห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนมีสภาพเป็นนิติบุคคล โดยไม่ได้ยึดหลักตามทฤษฎีการรวมกลุ่ม (Aggregate Theory) หรือทฤษฎีตัวตน (Entity Theory) เป็นการเฉพาะเหมือนดังเช่นกฎหมายห้างหุ้นส่วนของต่างประเทศ เช่นประเทศอังกฤษที่ยึดถือแนวคิดทฤษฎีการรวมกลุ่มซึ่งมีผลทำให้ไม่ว่าจะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้วสภาพของห้างย่อมเป็นเพียงการรวมกลุ่มเท่านั้น แต่กฎหมายห้างหุ้นส่วนของไทยได้อาศัยหลักของทฤษฎีทั้งสองมาปรับใช้ร่วมกัน¹

ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นเป็นองค์กรธุรกิจประเภทหนึ่งตามระบบกฎหมายไทยที่เกิดขึ้นจากผลของกฎหมาย ซึ่งแตกต่างไปจากห้างหุ้นส่วนสามัญที่เกิดขึ้นจากผลของการตกลงร่วมกันของผู้เป็นหุ้นส่วนตามสัญญาห้างหุ้นส่วนสามัญก็เกิดขึ้นแล้ว อันแตกต่างไปจากการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดนอกจากจะมีสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันแล้ว กฎหมายยังบังคับให้ต้องนำห้างหุ้นส่วนไปจดทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนดด้วย โดยที่หากผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างไม่ได้นำห้างหุ้นส่วนจำกัดไปจดทะเบียนกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของไทย มาตรา 1079 บัญญัติว่า อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ถ้ายังมิได้จดทะเบียนอยู่ตราใด ท่านให้ถือว่าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัดจำนวนจนกว่าจะได้จดทะเบียน จากบทบัญญัติดังกล่าวย่อมแสดงได้ว่า หากไม่ได้นำห้างหุ้นส่วนจำกัดไปจดทะเบียนย่อมไม่ถือว่าห้างมีฐานะเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายและบุคคลที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบจะยังไม่ได้รับสถานะของความรับผิดชอบอย่างจำกัดตามกฎหมาย

4.1.1.1 ผลของการจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนจำกัด

เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดได้จดทะเบียนแล้ว มีผลทำให้ห้างมีตัวตนหรือมีสถานะเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด และเมื่อได้มีการพิมพ์

¹ ขวัญพร สมบูรณ์นิธิผล, “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอกในห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน : กรณีการจัดการงานของห้างหุ้นส่วน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557), น.44.

โฆษณาข้อความในราชกิจจานุเบกษาแล้ว กฎหมายให้ถือว่าบรรดาเอกสารและข้อความที่ได้จดทะเบียนนั้นเป็นอันรับรู้แก่บุคคลโดยทั่วไปและข้อมูลดังกล่าวย่อมเป็นข้อมูลสาธารณะทำให้บุคคลภายนอกย่อมสามารถตรวจสอบเข้าถึงข้อมูลได้ โดยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดก่อให้เกิดผลทางกฎหมายหลายประการดังต่อไปนี้

(1) ความเป็นนิติบุคคลของห้างหุ้นส่วนจำกัด

1. เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดได้จดทะเบียนแล้ว ห้างมีตัวตนหรือมีสถานะเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด รวมทั้งห้างมีชื่อและภูมิลำเนาเป็นของตนเอง

2. เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดจดทะเบียน มีสถานะเป็นนิติบุคคลย่อมเป็นบุคคลหรือมีตัวตนในทางกฎหมาย (Legal Personality) แยกต่างหากจากบุคคลธรรมดา ทำให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีความสามารถทางกฎหมายในการถือครองทรัพย์สินในนามของห้างได้ ซึ่งทรัพย์สินนั้นย่อมแยกต่างหากจากทรัพย์สินของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลาย โดยทรัพย์สินที่หุ้นส่วนทั้งหลายในห้างนำมาลงหุ้นย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของห้างทันที² ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการมีสภาพเป็นนิติบุคคลของห้างหุ้นส่วนจำกัดทำให้ทรัพย์สินของผู้เป็นหุ้นส่วนและทรัพย์สินของห้างแยกต่างหากออกจากกันอย่างชัดเจน

3. ผลของการที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสถานะเป็นนิติบุคคล การกระทำการแทนห้างในเรื่องต่าง ๆ นั้นต้องกระทำโดยหุ้นส่วนผู้จัดการซึ่งเป็นผู้แทนของห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยต้องกระทำภายในขอบวัตถุประสงค์ของห้างตามที่ได้จดทะเบียน การกระทำดังกล่าวจึงจะมีผลผูกพันห้าง ตามมาตรา 66 ซึ่งบัญญัติว่า “นิติบุคคลย่อมมีสิทธิหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ดังได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง

(2) ข้อมูลของห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสถานะข้อมูลสาธารณะ

การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ใช่เพียงวิธีทางราชการอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นวิธีที่ก่อให้เกิดผลเกี่ยวกับเอกสารต่างๆ และรายการที่จดทะเบียนไว้นั้นถือเป็นเอกสารมหาชน ข้อมูลของห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชนด้วยให้ถือว่าเอกสารและข้อความซึ่งได้จดทะเบียนไว้ เมื่อได้ลงพิมพ์โฆษณาในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เป็นอันรู้แก่บุคคลทั่วไป ซึ่งหลักกฎหมายเรื่องนี้มีสาระสำคัญเหมือนกับหลัก Constructive notice หรือ Deemed notice

² นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธ์, หลักกฎหมายห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558), น.100.

ตามกฎหมายบริษัทของอังกฤษ³ ซึ่งมีหลักการว่า บุคคลที่ติดต่อกับบริษัทที่จดทะเบียน ถือว่ารู้ถึงข้อความที่จดทะเบียนหรือเนื้อหาในเอกสารมหาชนของบริษัทแล้ว เอกสารของบริษัทที่ยื่นต่อนายทะเบียนนั้นบุคคลทั่วไปย่อมสามารถตรวจสอบได้ โดยถือว่าบุคคลภายนอกย่อมรู้ถึงเนื้อหาในเอกสารที่ยื่นต่อนายทะเบียนแล้ว⁴

หลักในเรื่องการที่ถือว่าบุคคลทั่วไปทั้งปวงได้ “รู้” ข้อความที่ได้มีการจดทะเบียนและประกาศโฆษณาตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ซึ่งตามหลักกฎหมายอังกฤษ ไม่ถือว่าเป็นหลักทั่วไปที่นำมาใช้การประกอบธุรกิจ และไม่นำหลักกฎหมายนี้มาใช้กับกฎหมายห้างหุ้นส่วนของอังกฤษด้วย โดยหลักอภินิติสัมพันธ์นี้มีลักษณะที่หลักการให้บุคคลภายนอกที่มาติดต่อกับห้างหุ้นส่วนในการที่จะต้องขวนขวายหาข้อมูลว่ากิจการเหล่านั้นได้จดทะเบียนเรื่องอะไรไว้บ้าง โดยเฉพาะในเรื่องอำนาจของผู้กระทำการแทนห้างหุ้นส่วน เพราะหากผู้มาติดต่อกับห้างหุ้นส่วนไม่ได้รู้ข้อมูลดังกล่าวตามความจริง กฎหมายก็ถือว่ารู้แล้วจึงถูกผูกมัดจากข้อความดังกล่าวด้วย⁵

ตามกฎหมายห้างหุ้นส่วนของไทยนั้น สภาพความเป็นนิติบุคคลของห้างหุ้นส่วนจำกัดยึดระบบจดทะเบียนและหลัก Constructive notice คือ เมื่อจดทะเบียนตามรายการที่กฎหมายกำหนดและนายทะเบียนได้พิมพ์โฆษณาในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ก่อให้เกิดข้อสันนิษฐานตามกฎหมายว่า บรรดาเอกสารและข้อความซึ่งได้จดทะเบียนในรายการต่าง ๆ นั้นเป็นอันรู้แก่บุคคลโดยทั่วไป เช่นนี้แสดงว่ากฎหมายไทยใช้หลักนี้เป็นการทั่วไป

ประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณา กล่าวคือการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องปรับใช้หลักกฎหมายใด กล่าวคือ จากผลของการจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนจำกัดส่งผลทำให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสภาพเป็นนิติบุคคล ซึ่งนิติบุคคลย่อมมีสิทธิ หน้าที่ตามขอบวัตถุประสงค์ที่ได้จดทะเบียน แต่ขณะเดียวกันเนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัดมีฐานะเป็นห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่งและบทบัญญัติในส่วนกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดส่วนใหญ่กำหนดในส่วนของสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเท่านั้น โดยไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับ

³ โสภณ รัตนกร, คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หุ้นส่วนบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพมหานคร : นิติบรรณการ, 2553), น.277.

⁴ Geoffrey Morse, Partnership Law, 6th edition, (Oxford : Oxford University Press, 2006), p.303.

⁵ ทิพชนก รัตนโสภ, คำอธิบายเรียงมาตรากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556), น.41.

ขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้าง ดังนั้นบทบัญญัติมาตรา 1080 จึงได้กำหนดไว้ว่า บทบัญญัติ ห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใดๆ หากมิได้ยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปโดยบทบัญญัติในหมวด 3 นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนด้วย จากผลดังกล่าวจึงก่อให้เกิดการตีความว่าขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องนำหลักเกณฑ์กฎหมายใดมาปรับใช้ในเรื่องของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดแตกต่างกันออกเป็น 2 ความเห็น

1. การจัดการงานของห้างตามขอบวัตถุประสงค์ต้องพิจารณาจากมาตรา 66

เห็นว่า เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดจดทะเบียนย่อมมีสภาพเป็นนิติบุคคล ซึ่งนิติบุคคลย่อมมีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ รวมทั้งทรัพย์สินเป็นของตนเอง แยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลาย ดังนั้นห้างหุ้นส่วนจำกัดจึงมีสิทธิและหน้าที่ต่างๆเช่นเดียวกันกับผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้าง ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนหรือที่กฎหมายกำหนดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 66 ดังนั้นการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น โดยผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างที่มีอำนาจกระทำการแทนห้างนั้นต้องกระทำการภายในขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัดและข้อจำกัดอำนาจที่ได้จดทะเบียนไว้ด้วย จึงจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่หากหุ้นส่วนผู้จัดการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจัดการงานของห้างหุ้นส่วนนอกขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัด การนั้นย่อมไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด⁶

แนวความเห็นที่หนึ่งนี้มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาสนับสนุนคือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4487/2545⁷ โจทก์เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด เมื่อโจทก์ได้กระทำการไปภายในวัตถุประสงค์ของโจทก์ตามที่ปรากฏตามหนังสือรับรองการเป็นนิติบุคคล สัญญาซื้อขายระหว่างโจทก์กับจำเลยจึงมีผลผูกพันคู่สัญญา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3896/2525⁸ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด แม้ไม่มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน สัญญากู้ยืมเงินจะมีผลผูกพันจำเลยที่ 1 หรือไม่ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าเงินจำนวน 230,000 บาท ที่จำเลยที่ 1 กู้มาจากโจทก์นั้นได้นำมาใช้ในกิจการค้าของจำเลยที่ 1 จึงหาเป็นการนอกวัตถุประสงค์ของจำเลยที่ 1 ตามที่ได้จดทะเบียนไม่และถือว่าสัญญากู้ยืมเงินมีผลผูกพันจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ

⁶ สหธน รัตนไพจิตร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2558), น.206.

⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4487/2545 (สงเสริม.), น.101.

⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3896/2525 (เนติ.), น.2890.

กับจำเลยที่ 3 และที่ 4 ซึ่งเป็นผู้ค้าประกัน จึงต้องรับผิดชอบในเงินจำนวนนี้ตามสัญญาคู่และสัญญาค้าประกัน

2. การจัดการงานของห้างตามขอวัตถุประสงค์ต้องพิจารณาจากมาตรา 1050

เห็นว่า การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น หากผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้จัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ก่อให้เกิดผลผูกพันต่อบุคคลภายนอก โดยเป็นตามธรรมดาทางการค้าของห้างย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามบทบัญญัติมาตรา 1050 ประกอบมาตรา 1080⁹

โดยแนวความเห็นที่สองนี้มีคำพิพากษาศาลฎีกาสนับสนุนคือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2189/2542¹⁰ "ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า จำเลยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดปีนาค ได้ลงลายมือชื่อส่งจ่ายเช็คพิพาททั้งสองฉบับในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการและประทับตราสำคัญของห้างหุ้นส่วนจำกัดปีนาค มอบให้นางนวลแข รัตนพานิชเพื่อแลกเงินสดจากโจทก์ เมื่อเช็คถึงกำหนดธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยประการแรกมีว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยให้รับผิดชอบในฐานะส่วนตัวหรือไม่ เห็นว่า จำเลยเป็นผู้ลงลายมือชื่อในเช็คพิพาททั้งสองฉบับ ย่อมจะต้องรับผิดชอบตามเนื้อความในเช็คนั้น ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 900 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถึงแม้จำเลยจะได้ลงลายมือชื่อในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดปีนาค ก็ทำให้จำเลยหลุดพ้นความรับผิดชอบไปไม่ เพราะจำเลยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าว จึงต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นด้วยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1087 มาตรา 1080 และมาตรา 1050

4.1.2 ความแตกต่างระหว่างการจัดการงานของห้างตามหลักธรรมดาทางการค้าของห้างกับหลักขอวัตถุประสงค์

หลักธรรมดาทางการค้าของห้างและหลักขอวัตถุประสงค์ของห้างเป็นหลักเกณฑ์กำหนดถึงขอบเขตอำนาจของห้างหุ้นส่วนทั้งสองหลัก โดยหลักธรรมดาทางการค้า

⁹ ภาสกร ชุนหุไร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2531), น.56. และดู โปยม เลขยานนท์, คำบรรยายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท, (กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2512), น.86. และดู สมชัย ฑีฆาอุตมากร, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ภาค 2 ตัวแทน นายหน้า ประนีประนอมยอมความ บัญชีเดินสะพัด ประกันภัย ตัวเงินหุ้นส่วนและบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพลสยามพรินต์ติ้ง จำกัด, 2553), น.557.

¹⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2189/2542 (สงเสริม.), น.69.

ของห้างบัญชีอยู่ในส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญ ในขณะที่หลักเรื่องขอขบัตถุประสงค์บัญชีไว้ในหลักทั่วไปของนิติบุคคล ซึ่งก่อนที่จะพิจารณาถึงความแตกต่างของหลักเกณฑ์ทั้งสองดังกล่าว ขอกล่าวถึงลักษณะของหลักธรรมาทางการค้าของห้างและหลักขอขบัตถุประสงค์ของห้างดังต่อไปนี้

4.1.2.1 หลักธรรมาทางการค้าของห้างหุ้นส่วน

ในกรณีของห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนนั้น สภาพของห้างไม่เป็นนิติบุคคล โดยมีลักษณะเป็นเพียงแค่การรวมกลุ่มกันของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างเท่านั้น นอกจากนี้เมื่อห้างหุ้นส่วนไม่ได้จดทะเบียน ข้อตกลงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการของห้างนั้นจึงเป็นที่รับรู้กันภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้น บุคคลภายนอกไม่อาจรับรู้ถึงข้อตกลงดังกล่าวได้ ดังนั้นการจัดการงานของห้าง จึงต้องพิจารณาว่าการจัดการงานของห้างเป็นไปตามหลักธรรมาทางการค้าของห้างหรือไม่ โดยที่หลักธรรมาทางการค้าของห้างนั้นอาจมีขอบเขตที่แตกต่างไปจากหลักขอขบัตถุประสงค์ของห้างได้ เนื่องจากว่าเรื่องขอขบัตถุประสงค์ของห้าง ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจตกลงแคบหรือกว้างกว่าหลักธรรมาทางการค้าก็ได้¹¹

ดังนั้นหลักธรรมาทางการค้าจึงเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาในการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนที่ไม่จดทะเบียนว่าการกระทำความดังกล่าวจะมีผลผูกพันห้างหรือไม่ โดยพิจารณาว่าการกระทำความดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการของห้างหรือไม่ ซึ่งใช้มาตรฐานของวิญญูชนว่า หากมีการประกอบกิจการดังกล่าววิญญูชนสามารถที่จะทำอะไรได้บ้าง โดยการกระทำใดของผู้เป็นหุ้นส่วนที่จะเป็นการธรรมาทางการค้าหรือไม่ต้องพิจารณาเป็นจากสภาพหรือประเภทของธุรกิจของห้างนั้นๆเป็นกรณีไปดังต่อไปนี้

กรณีแรก หากผู้เป็นหุ้นส่วนตกลงกันประกอบกิจการอื่นใดที่มีวัตถุประสงค์พิเศษนอกเหนือไปจากกิจการที่เป็นวัตถุประสงค์หลักตามสัญญาห้างหุ้นส่วน แม้จะไม่ได้อยู่ในธรรมาทางการค้าของห้าง แต่เมื่อมีข้อตกลงเช่นนั้นจึงต้องถือว่าวัตถุประสงค์พิเศษนี้เป็นธรรมาทางการค้าของห้างเช่นกัน¹²

ตัวอย่างเช่น นายแดงและนายม่วง ตกลงกันตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญค้าข้าว ในข้อตกลงตั้งห้างหุ้นส่วน นอกจากมีข้อตกลงค้าข้าวแล้ว ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างทุกคนตกลงกันว่ารับเสื้อผ้ามือสองมาขายในห้างด้วย จึงต้องถือว่าข้อตกลงดังกล่าวเป็นวัตถุประสงค์พิเศษของห้าง กรณีดังกล่าวถือว่าขอขบัตถุประสงค์ของห้างกว้างกว่าหลักธรรมาทางการค้าของห้าง เนื่องจากว่าเมื่อพิจารณาถึงสภาพและลักษณะของการประกอบกิจการค้าข้าวแล้วไม่อาจรวมถึงการขายเสื้อผ้าได้

¹¹ ชฎาพร สมบูรณ์นิธิผล, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 1*, น.88.

¹² สหชน รัตนไพจิตร, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 6*, น.93.

แต่เมื่อเป็นข้อตกลงในสัญญาตั้งห้างหุ้นส่วน จึงถือว่าหากมีการกระทำตามข้อตกลงดังกล่าวเกิดขึ้น ต้องถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นทางธรรมดาทางการค้าของห้างด้วย ดังนั้นหาก นายแดงและนายม่วงได้ ทำสัญญาซื้อเสื้อผ้ามาจาก นาย ก ดังนี้ นาย ก ย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนรับผิดชอบ ตามมาตรา 1050

กรณีที่สอง พิจารณาจากข้อตกลงระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างว่า มีความประสงค์จะต้องการประกอบกิจการประเภทใด กิจการดังกล่าวก็ถือว่าเป็นวัตถุประสงค์โดยตรง เมื่อได้กระทำการตามที่ได้กำหนดไว้ก็ถือว่าเป็นไปตามหลักธรรมดาทางการค้าของห้างแล้ว¹³

ตัวอย่าง นายแดงและนายม่วง ตกลงกันตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญค้าข้าว เพื่อค้าขายข้าว เมื่อนายแดงผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจจัดการงานของห้าง ได้ทำสัญญาซื้อข้าวหอมมะลิ จากบริษัทข้าวหอมเอจำกัด เมื่อพิจารณาจากกิจการขายข้าวของห้างแล้ว จำเป็นต้องมีการซื้อข้าว มาเพื่อประกอบกิจการจึงเป็นวัตถุประสงค์ของห้างแล้ว ดังนั้นการซื้อข้าวหอมมะลิของนายแดง เป็นไปตามหลักธรรมดาทางการค้าของห้าง หากนายดำผิวดำระหนี้บริษัทข้าวหอมเอจำกัดเจ้าหนี้ มีสิทธิเรียกให้นายแดงและนายม่วงรับผิดชอบได้ ตามมาตรา 1050 ได้

กรณีที่สาม คือพิจารณาจากข้อตกลงระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนว่าห้างประกอบ กิจการประเภทใด ซึ่งกรณีในการประกอบกิจการของห้างอาจจะต้องกระทำการบางอย่างเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์โดยตรง ก็ย่อมมีผลผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนให้ต้องรับผิดชอบตามหลักธรรมดาทางการค้า ซึ่งเรียกว่าวัตถุประสงค์โดยปริยาย¹⁴

ตัวอย่าง นายแดงและนายม่วง ตกลงกันตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญค้าข้าว เพื่อค้าขายข้าว โดยทั่วไปแล้วการค้าขายข้าวต้องมีโกดังไว้เก็บข้าวไว้ ดังนั้นหากนายแดงได้เช่าโกดัง จากนายดำ เพื่อใช้ในการเก็บข้าวส แม้การเช่าโกดังจะมีไว้วัตถุประสงค์โดยตรงของการค้าข้าว แต่การเช่าโกดังก็ถือว่าเป็นไปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการค้าข้าว ดังนั้นสัญญาเช่าโกดังจึงถือว่าเป็นไปตามหลักธรรมดาทางการค้าของห้าง นายดำจึงมีสิทธิเรียกร้องให้นายแดงและนายม่วงรับผิดชอบ สำหรับค่าเช่าโกดังได้

นอกจากนี้ เรื่องที่จะถือว่าเป็นทางธรรมดาทางการค้ายังรวมถึงเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วนอีกด้วย¹⁵

¹³ เพิ่งอ้าง, น.93.

¹⁴ เพิ่งอ้าง, น.94.

¹⁵ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 2, น.77.

ตัวอย่างเช่น นายแดงและนายม่วง ตกลงกันตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญค้าข้าว เพื่อค้าขายข้าว ต่อมาไม่ห้างขาดทุนจึงไม่มีกระแสเงินสด นายแดงผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างจึงไปขอกู้เงินจากธนาคาร การกู้เงินจึงเป็นไปเพื่อให้กิจการค้าข้าวดำเนินต่อไปได้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ การกระทำดังกล่าวถือเป็นการธรรมดาทางการค้าของห้างแล้ว ดังนั้นย่อมกล่าวได้ว่า ห้างหุ้นส่วนสามัญเมื่อไม่มีการจดทะเบียน ห้างย่อมไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล และข้อมูลของห้างไม่ได้ถูกเปิดเผย ทำให้ข้อมูลของห้างไม่เป็นข้อมูลสาธารณะ แต่เป็นเพียงข้อมูลหรือสิ่งที่รับรู้กันภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องพิจารณาจากหลักธรรมดาทางการค้า โดยพิจารณาจากลักษณะประเภทของกิจการเป็นหลักว่าดำเนินกิจการประเภทอะไรประกอบกับมาตรฐานของวิญญูชนพิจารณาว่าหากดำเนินกิจการเช่นนั้นแล้วสิ่งใดเป็นสิ่งที่พึงกระทำในกิจการเช่นนั้น

4.1.2.2 หลักขอบวัตถุประสงค์ของห้าง

การจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนจำกัด มีผลทำให้ข้อมูลของห้างโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของห้างถูกเผยแพร่ประกาศให้บุคคลทั่วไปได้รับรู้และห้างหุ้นส่วนจำกัดเมื่อได้จดทะเบียนถือว่ามีสภาพเป็นนิติบุคคล แยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้าง

เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสภาพเป็นนิติบุคคลแล้ว กฎหมายได้กำหนดว่า “นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง”

หลักในเรื่องที่นิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่ภายในขอบอำนาจหรือขอบวัตถุประสงค์เป็นไปตามหลักของกฎหมายอังกฤษ เรียกว่า (Ultra vires Rule) ซึ่งถือหลักว่าการใดๆที่ผู้แทนนิติบุคคลได้กระทำไปหากการกระทำนั้นอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลย่อมไม่อาจถือว่าเป็นการกระทำของนิติบุคคลได้และนิติบุคคลก็ไม่อาจถือสิทธิหรือหน้าที่เพราะเหตุที่ผู้แทนนิติบุคคลทำการนอกขอบวัตถุประสงค์ได้ การกระทำนั้นจึงไม่มีผลผูกพันนิติบุคคลได้¹⁶ และนิติบุคคลย่อมไม่อาจให้สัตยาบันเพื่อถือเอาประโยชน์แก่การกระทำดังกล่าวได้ ดังนั้นเฉพาะแต่การกระทำที่อยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลเท่านั้นที่จะมีผลผูกพันนิติบุคคล

จึงกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์ของห้างตามที่ได้จดทะเบียนเปรียบเสมือนเป็นกรอบหรือขอบเขตที่กำหนดทิศทางการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วน ส่งผลทำให้ห้างหุ้นส่วนที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลไม่อาจมีสิทธิหรืออำนาจหน้าที่นอกเหนือไปจากขอบวัตถุประสงค์ของห้างได้¹⁷

¹⁶ กิตติศักดิ์ ปรกติ, หลักกฎหมายบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), น.227.

¹⁷ เพ็งอ้วน, น.227.

หลักกฎหมายที่ว่าองค์กรที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลต้องกระทำความภายในขอบวัตถุประสงค์ที่ได้จดทะเบียนนี้เกิดขึ้นด้วยความมุ่งหมาย 2 ประการ¹⁸

1. เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของสมาชิกในนิติบุคคลนั้น
2. เพื่อเป็นหลักประกันแก่เจ้าหนี้ของนิติบุคคลว่าจะไม่นำเงินทุนไปใช้

กิจการอื่นนอกวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล

วัตถุประสงค์ (Object) หมายถึงลักษณะหรือประเภทของกิจการตามที่ได้ตกลงกันและได้ไปจดทะเบียน เช่น ประกอบกิจการผลิตรถยนต์ ซึ่งในการดำเนินการประกอบกิจการตามนี้จะมีอำนาจ (Power) บางอย่างที่มีอำนาจกระทำตามมาในตัว เช่น ซื้อที่ดินเพื่อประกอบกิจการ ซื้อเครื่องจักร ซื้ออุปกรณ์ จ้างพนักงาน ทำธุรกรรมกับธนาคาร ฟ้องคดี เป็นต้น ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนมีอำนาจกระทำการได้ แต่ในทางปฏิบัติเพื่อตัดปัญหาที่ต้องพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้างหรือไม่ จึงมักนำส่วนนี้มาระบุลงในวัตถุประสงค์ของห้างที่จดทะเบียนด้วยเสมอ เนื่องจากเกรงว่าหากขาดไปอาจจะไม่มีอำนาจกระทำการ¹⁹

โดยขอบวัตถุประสงค์ของห้างนั้นสามารถพิจารณาได้ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทดังนี้²⁰

1. วัตถุประสงค์โดยตรง กล่าวคือ เป็นข้อตกลงที่ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ได้ตกลงร่วมกันและนำไปจดทะเบียนในส่วนรายการวัตถุประสงค์ของห้าง ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการ

ตัวอย่าง ห้างหุ้นส่วนจำกัดข้าวหอมไทย มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการ “ค้าขายข้าว” มีนายแดงเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง หากนายแดงทำสัญญาซื้อข้าวและถั่วเหลืองจากโรงสีของนายม่วง การทำสัญญาซื้อข้าวของนายแดงจึงถือเป็นการจัดการงานของห้าง เมื่อเป็นการจัดการงานไปตามขอบวัตถุประสงค์ของห้างแล้วย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด ส่วนการซื้อถั่วเหลืองของนายแดงหุ้นส่วนผู้จัดการนั้น ถือเป็นการกระทำนอกขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน จึงไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนให้ต้องรับผิดชอบ กรณีนี้นายแดงต้องรับผิดชอบต่อนายม่วงเป็นการส่วนตัว

¹⁸ โสภณ รัตนกร, *อ้าวแล้ว เจิงอรรถที่ 3*, น.354.

¹⁹ นิเวศน์ มนต์วีสุรัตน์, “ความรับผิดชอบจากการกระทำนอกขอบวัตถุประสงค์ของบริษัท : ศึกษาในผลต่อบุคคลภายนอก”, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526), น.129.

²⁰ สหชน รัตนไพจิตร, *อ้าวแล้ว เจิงอรรถที่ 6*, น.32.

2. วัตถุประสงค์โดยปริยาย กล่าวคือ เป็นวัตถุประสงค์ที่มีลักษณะ นอกเหนือจากวัตถุประสงค์โดยตรงที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดได้จดทะเบียนไว้ แต่เป็นวัตถุประสงค์อื่น ที่ต้องกระทำเพื่อให้สามารถที่จะบรรลุวัตถุประสงค์โดยตรงได้

ตัวอย่าง จากข้อเท็จจริงตามตัวอย่างที่ 1 หากห้างหุ้นส่วนจำกัดค้า ข้าวหอมไทย ต้องการสร้างโกดังเพื่อใช้ในการเก็บข้าวสารที่ซื้อมา นายแดงจึงได้ทำสัญญากู้ยืมเงิน จากระบบการบัญชีหลวง จำนวน 5,000,000 บาท ดังนี้แม้การกู้ยืมเงินดังกล่าวจะไม่ได้ระบุไว้ ในการจดทะเบียนของห้างว่าเป็นวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการ แต่เมื่อการการกู้ยืมเงินดังกล่าว เป็นไปเพื่อให้วัตถุประสงค์ในการดำเนินประกอบกิจการข้าวบรรลุผลได้ จึงถือว่าการกู้ยืมเงินของ นายแดงเป็นเรื่องการประกอบธุรกิจการค้าของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั่นเอง ดังนั้นการกู้ยืมเงินดังกล่าว จึงมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด²¹

จากหลักเรื่องขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลจึงกล่าวได้ว่า หลักการที่นิติบุคคลมีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ ภายในขอบวัตถุประสงค์ตามที่ได้จดทะเบียน ซึ่งหลักในเรื่องดังกล่าว โดยหลักแล้วผู้มีอำนาจกระทำการแทนต้องกระทำการแทนนิติบุคคล ภายในขอบวัตถุประสงค์หรือที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ตามที่ได้จดทะเบียนเท่านั้น จึงจะมีผลผูกพัน นิติบุคคล แต่หากผู้กระทำการแทนนิติบุคคลได้กระทำการนอกขอบวัตถุประสงค์การกระทำดังกล่าว ย่อมไม่มีผลผูกพันนิติบุคคลให้ต้องรับผิดชอบ แต่ผู้กระทำการนั้นต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเป็น การส่วนตัว

แต่อย่างไรก็ตาม แม้การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจัดการงานของ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ได้กระทำการนอกขอบวัตถุประสงค์ของห้างตามที่ได้จดทะเบียน ซึ่งกรณีดังกล่าว โดยหลักแล้วห้างหุ้นส่วนไม่อาจให้สัตยาบันได้ เพราะถือเป็นการนอกขอบวัตถุประสงค์ของห้าง ตามที่จดทะเบียน แต่หากผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างได้จัดการงานนอกขอบวัตถุประสงค์ของ ห้างหุ้นส่วนนั้น แต่ห้างหุ้นส่วนได้เข้าถือเอาประโยชน์จากการนั้น ซึ่งเมื่อห้างได้เข้าถือเอาประโยชน์ แล้วหากยอมให้ห้างปฏิเสธโดยอ้างว่าการกระทำดังกล่าวอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ของห้าง จึงไม่มีผลผูกพันห้าง กรณีดังกล่าวย่อมเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกที่สุจริต ดังนั้นจากผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำให้ห้างไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกได้ โดยศาลฎีกา ของไทย ได้นำหลักสุจริตและหลักเรื่องกรรมสิทธิ์เข้ามาช่วยลดความเคร่งครัดของหลักการกระทำ นอกขอบวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการคุ้มครองบุคคลภายนอกที่สุจริตและอาจจะต้องเสียหายจากกรณี ดังกล่าวดังต่อไปนี้

²¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 553/2497 (เนติ.), น.589.

1. หลักสุจริต ตามมาตรา 5 มาใช้โดยวางหลักว่า กรณีที่นิติบุคคลได้เข้ารับเอาประโยชน์จากสัญญาที่ผู้แทนนิติบุคคลได้กระทำกับบุคคลภายนอกแล้ว ย่อมไม่อาจที่จะปฏิเสธความรับผิดชอบได้ กล่าวคือ เมื่อนิติบุคคลเข้ารับเอาประโยชน์จากสัญญาโดยนายทรัพย์สินที่ได้จากบุคคลภายนอกแสวงหาผลประโยชน์แล้ว ย่อมไม่อาจที่จะปฏิเสธความรับผิดชอบได้ตามหลักสุจริต เนื่องจากว่าเมื่อนิติบุคคลได้รับประโยชน์จากการใช้ทรัพย์สินก็ต้องชำระราคาด้วยมิเช่นนั้นก็จะเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต²²

ตัวอย่าง ห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าข้าวไทย มีวัตถุประสงค์ในการค้าข้าว โดยมีนาย ก เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด และมีนาย ข เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด โดยนาย ก หุ้นส่วนผู้จัดการ ได้ไปทำสัญญาซื้อข้าวและถั่วเหลือง จากบริษัทเกษตรไทย จำกัด สัญญาซื้อข้าว ย่อมมีผลผูกพันห้าง เพราะอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้าง ส่วนสัญญาซื้อถั่วเหลืองย่อมไม่มีผลผูกพันห้าง เพราะอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ของห้าง แต่เมื่อปรากฏว่าห้างได้รับเอาถั่วเหลืองเข้ามาขายแล้ว ถือว่าห้างได้เข้าถือเอาประโยชน์แล้ว หากต่อมาหนี้ค่าถั่วเหลืองถึงกำหนดชำระเจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าข้าวไทยรับผิดชอบได้ โดยห้างจะยกอ้างว่าสัญญาซื้อถั่วเหลืองอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ของห้างไม่ได้

2. หลักกฎหมายเรื่องกรรมสิทธิ์ มาตรา 1336 มาปรับใช้ กล่าวคือ เมื่อสัญญาที่ผูกพันนิติบุคคลได้กระทำไม่มีผลผูกพันนิติบุคคล เนื่องจากการกระทำดังกล่าวอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล ดังนั้นบุคคลภายนอกย่อมใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินในฐานะที่ตนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ได้ หากนิติบุคคลไม่อาจคืนทรัพย์สินแก่บุคคลภายนอกได้ ก็ต้องใช้ค่าเสียหายแทน²³

ตัวอย่าง ตามตัวอย่างข้างต้นการที่นาย ก หุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าข้าวไทย ได้ทำสัญญาซื้อถั่วเหลือง โดยหลักแล้วย่อมไม่มีผลผูกพันห้างเพราะถือว่าการกระทำดังกล่าวอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ของห้าง แต่กรณีนี้บริษัทเกษตรไทยจำกัด ย่อมใช้สิทธิในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ในถั่วเหลืองติดตามเอาทรัพย์สินจากห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าข้าวไทยได้

ความแตกต่างระหว่างหลักธรรมดาทางการค้ากับหลักขอบวัตถุประสงค์

หลักทางธรรมดาทางการค้าของห้าง	หลักขอบวัตถุประสงค์ของห้าง
-------------------------------	----------------------------

²² สหชน รัตนไพจิตร, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 6, น.34.

²³ เพ็งอ้าง, น.33.

1. หลักทางธรรมดาทางการค้าของห้างเป็นหลักที่ใช้กับห้างหุ้นส่วนที่ไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล 2. การพิจารณาว่าการกระทำใดของหุ้นส่วนเป็นการกระทำในทางธรรมดาทางการค้าของห้าง ต้องพิจารณาตามมาตรฐานของวิญญูชนว่าหากวิญญูชนประกอบกิจการดังกล่าวจะกระทำการดังกล่าวหรือไม่ 3. การกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างที่ได้กระทำการจะมีผลผูกพันห้าง ต้องเป็นไปทางธรรมดาทางการค้าคือ การกระทำการดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการนั้นหรือไม่ 4. การกระทำที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการของห้างโดยตรง แต่การกระทำการดังกล่าวเป็นเรื่องที่นับว่าเกี่ยวเนื่องกับกิจการของห้าง หากมีการกระทำการดังกล่าว ถือว่าเป็นทางธรรมดาทางการค้าของห้าง และมีผลผูกพันห้างเช่นกัน	1. หลักขอบวัตถุประสงค์เป็นหลักที่ใช้กับองค์กรธุรกิจที่มีสภาพเป็นนิติบุคคล 2. การพิจารณาว่าการกระทำใดอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้างหรือไม่ พิจารณาจากวัตถุประสงค์ของห้างที่ได้กำหนดไว้ตามที่ได้จดทะเบียน 3. การกระทำของหุ้นส่วนผู้จัดการที่จะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนได้ ต้องเป็นการกระทำที่อยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้างตามที่ได้จดทะเบียนเท่านั้น หากการกระทำนอกขอบวัตถุประสงค์การกระทำการดังกล่าวไม่มีผลผูกพันห้าง 4. การกระทำที่ไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนและจดทะเบียนเป็นวัตถุประสงค์ของห้างไว้ แต่หากการกระทำการดังกล่าวเกี่ยวเนื่องกับห้าง ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการมีอำนาจกระทำการดังกล่าวได้ เพราะถือเป็นวัตถุประสงค์โดยปริยายของห้าง
--	--

4.1.3 หลักการและเหตุผลของการไม่นำหลักธรรมดาทางการค้าของห้างมาปรับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด

การจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วน มีผลทำให้ห้างหุ้นส่วนมีสภาพเป็นนิติบุคคล และเป็นการเปิดเผยข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับห้างให้ฐานะเป็นข้อมูลสาธารณะ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของห้างว่าห้างประกอบกิจการประเภทอะไร เพื่อให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ และมีสิทธิตรวจสอบคัดลอกเอกสารการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด อีกทั้งกฎหมายยังได้สันนิษฐานว่า บรรดาเอกสารและข้อความที่ได้จดทะเบียนอันได้กล่าวถึงในยอรายการนั้น กฎหมายถือว่าเป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวง ซึ่งแตกต่างไปจากห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่จดทะเบียนที่เมื่อไม่มีการจดทะเบียนสภาพของห้างจึงเป็นเพียงแค่การรวมกลุ่มกันของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้น และข้อตกลงกันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลาย โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการหรือวัตถุประสงค์ของห้าง จึงเป็นเพียงความสัมพันธ์ที่มีลักษณะของการรับรู้กันภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน ซึ่งมีแต่ผู้ที่เป็นหุ้นส่วนของห้างเท่านั้นที่รับรู้ บุคคลภายนอกไม่สามารถรับรู้ถึงข้อมูลต่างๆของห้างได้ ดังนั้นการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่จดทะเบียน จึงต้องนำหลักธรรมดาทางการค้าเพื่อพิจารณาว่าการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่ได้กระทำการใดๆนั้นเกี่ยวข้องกับการของห้างหรือไม่

บทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดส่วนใหญ่กำหนดเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ แต่ไม่ได้กำหนดถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวกับ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ เพราะผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับกับผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ ดังนั้น มาตรา 1080 กำหนดให้นำ “บทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใด ๆ หากมิได้ยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปโดยบทบัญญัติแห่งหมวด 3 นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย”

โดยหลักเกณฑ์การนำหลักของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้นั้น เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัดมีการจดทะเบียนและมีสภาพเป็นนิติบุคคลเช่นเดียวกับห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน จึงต้องนำบทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดก่อน แต่หากบทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนไม่ได้กำหนดไว้ จึงนำบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดกับสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัด²⁴

ตัวอย่างเช่น เรื่องสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนต่อบุคคลภายนอกในกิจการที่ไม่ปรากฏชื่อของตน นั้น บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนบัญญัติไว้ใน มาตรา 1065 ส่วนบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลบัญญัติไว้ใน มาตรา 1049 ในเรื่องดังกล่าวนี้เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัดเมื่อจดทะเบียนข้อมูลรายละเอียดที่เกี่ยวกับผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง เมื่อมีการพิมพ์โฆษณาถือว่าบุคคลภายนอกได้รับรู้ถึงรายชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนดังกล่าว ดังนั้นการบังคับใช้เรื่องสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนต่อบุคคลภายนอกในกิจการที่ไม่ปรากฏชื่อของตน จึงต้องนำบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามมาตรา 1065 ประกอบ มาตรา 1080 กล่าวคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอกในบรรดาสิทธิอันห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้นได้มา แม้ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตน

ในส่วนเรื่องขอบเขตอำนาจของห้างที่ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจะมีอำนาจกระทำให้มีผลผูกพันห้างนั้น แม้บทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดจะมีได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถที่จะนำบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญ ตามมาตรา 1050 เรื่องธรรมดาทางการค้าของห้าง มาบังคับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด เพราะถือเป็นการขัดต่อสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัด กล่าวคือเมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดจดทะเบียนย่อมมีสภาพเป็นนิติบุคคลซึ่งนิติบุคคลย่อมมีสิทธิหน้าที่ภายในขอบวัตถุประสงค์ของห้างและการจดทะเบียนทำให้ข้อมูลของห้างต่างๆโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของห้างว่าประกอบกิจการประเภทอะไร ถือว่าบุคคลภายนอกได้รับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของ

²⁴ เฟื่องอ้าง, น.205.

ห้างแล้ว ซึ่งแตกต่างไปจากห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่จดทะเบียน ที่สภาพของห้างเป็นเพียงแค่การรวมกลุ่ม และเมื่อไม่จดทะเบียนทำให้ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับห้างเป็นที่รับรู้กันภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้น ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างเช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าถั่วไทย ได้จดทะเบียนค้าถั่วทุกชนิด ยกเว้นถั่วเหลือง โดยมีนาย ก เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด และนาย ข เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด กรณีดังกล่าวนี้หากต่อมานาย ก หุ้นส่วนผู้จัดการได้ทำสัญญาซื้อถั่วมาขายในห้าง โดยได้ซื้อถั่วเหลืองและถั่วเขียวมาจาก บริษัทค้าถั่วจำกัด

กรณีดังกล่าวนี้ หากพิจารณาตามหลักขอบวัตถุประสงค์ของห้างตามที่ได้จดทะเบียน ถือว่าเฉพาะสัญญาซื้อถั่วเขียวเท่านั้นที่มีผลผูกพันห้าง เพราะอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้าง ส่วนสัญญาซื้อถั่วเหลืองย่อมไม่มีผลผูกพันห้าง เพราะอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ของห้างและกรณีนี้บริษัทค้าถั่วจำกัดย่อมถูกสันนิษฐานว่าทราบถึงข้อมูลของห้างหุ้นส่วนว่าประกอบกิจการค้าถั่วทุกชนิด ยกเว้นถั่วเหลืองตามที่ได้จดทะเบียนแล้ว ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้จะไม่คุ้มครองบุคคลภายนอกเหมือนดังเช่นหลักธรรมดาทางการค้า

แต่หากพิจารณาตามหลักธรรมดาทางการค้า กรณีนี้แม้จะมีข้อตกลงกันว่าค้าขายถั่วทุกชนิดยกเว้นถั่วเหลือง แต่เมื่อห้างประกอบกิจการค้าถั่วทุกชนิด ดังนั้นต้องถือว่าการซื้อถั่วเหลืองย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน เพราะถือเป็นการธรรมดาทางการค้าของห้าง ซึ่งการที่จะนำหลักธรรมดาทางการค้าของห้างมาใช้นั้นต้องปรากฏว่าห้างไม่มีการจดทะเบียนทำให้ข้อมูลของห้างเป็นที่กันรับรู้ภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน

4.1.4 เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ

ประเทศอังกฤษ

การจัดการงานของห้างจำกัดตามกฎหมายอังกฤษ บทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดมิได้กำหนดเรื่องขอบเขตเกี่ยวกับการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดไว้ ดังนั้นจึงต้องพิจารณาบทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญเพื่อมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยอนุโลม²⁵ โดยผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างมีขอบเขตการจัดการงานของห้างเป็นไปดังต่อไปนี้

²⁵ The Limited Partnership Act 1907 Section 7 Subject to the provisions of this Act, the Partnership Act 1890, and the rules of equity and of common law applicable to partnerships, except so far as they are inconsistent with the express provisions of the last-mentioned Act, shall apply to limited partnerships.

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการงานของห้างต้องจัดการงานของห้างตามหลักกฎหมายห้างหุ้นส่วน กล่าวคือ ต้องจัดการงานของห้างโดยทำสัญญาหรือกระทำการอื่นๆ ภายใต้ชื่อของห้างหุ้นส่วนและตามวัตถุประสงค์ของห้าง ซึ่งต้องพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงว่าห้างหุ้นส่วนนั้นดำเนินกิจการใดและดำเนินกิจการเรื่องอะไร การกระทำความดังกล่าวมีผลผูกพันหุ้นส่วนทุกคนของห้างรวมถึงผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบด้วย

2. เป็นไปตามหลักกฎหมายตัวแทน โดยห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นเพียงการรวมกลุ่มเท่านั้นเช่นเดียวกับห้างหุ้นส่วนสามัญ ดังนั้นขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างจึงเป็นความสัมพันธ์ในเรื่องของหลักตัวการตัวแทนเป็นหลักการเฉพาะ²⁶ และหากเป็นการจัดการงานของห้างที่มีได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้ง การจัดการงานของห้างที่ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้กระทำการดังกล่าวจะมีผลผูกพันห้างหรือไม่ ต้องพิจารณาว่าการกระทำความดังกล่าวเป็นลักษณะของธุรกิจของห้างและเป็นไปตามทางปกติทางการค้าของการดำเนินธุรกิจของห้างหุ้นส่วนหรือไม่ การกระทำนั้นจึงจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน

จึงกล่าวได้ว่าการนำบทบัญญัติเกี่ยวกับขอบเขตของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดสามารถนำมาใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้เนื่องจากสภาพของห้างหุ้นส่วนสามัญและห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสภาพเป็นเพียงการรวมกลุ่มเหมือนกันทำให้บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญในเรื่องดังกล่าวที่นำมาใช้บังคับจึงไม่ขัดหรือแย้งกับห้างหุ้นส่วนจำกัด

ประเทศเยอรมัน

ห้างหุ้นส่วนตามกฎหมายเยอรมันนั้น การจัดตั้งรูปแบบองค์กรธุรกิจห้างหุ้นส่วนจำกัดกฎหมายบังคับต้องจดทะเบียน²⁷ เช่นเดียวกับห้างหุ้นส่วนจำกัดของไทยและอังกฤษ แต่ในรายการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดของเยอรมันไม่ได้มีรายการที่ระบุถึงวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนด้วย จึงทำให้วัตถุประสงค์ของห้างไม่ได้เป็นที่รับรู้ของบุคคลภายนอกทำให้ขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างต้องนำหลักธรรมดาทางการค้ามาใช้ในการจัดการงานของห้างเช่นกัน

โดยในส่วนของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด บทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดมิได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะจึงต้องพิจารณาตามบทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วน

²⁶ The Partnership Act 1890 Section 5

²⁷ The German Commercial Code § 162

สามัญ²⁸ โดยการจัดการงานของห้างนั้นผู้มีอำนาจจัดการจะมีลักษณะของการเป็นตัวแทนของห้าง²⁹ เมื่อการจัดการงานของห้างกระทำโดยผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจจัดการงานของห้างและเป็นไปตามธรรมดาทางการค้าของห้างแล้ว การกระทำดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนและผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้าง

ประเทศฝรั่งเศส

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องพิจารณาจากบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญ The French Commercial Code Article L221- 5 ซึ่งโดยหลักแล้วผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างถูกจำกัดขอบเขตอำนาจในการจัดการจะต้องจัดการงานของห้างอยู่ภายใต้ขอบวัตถุประสงค์ของห้างตามที่จดทะเบียนเท่านั้น (Objects of Partnership) ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างไม่อาจที่จะละเลยหรือเปลี่ยนแปลงหลักการดังกล่าวได้ ดังนั้นหากผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างได้กระทำการใดๆนอกเหนือขอบวัตถุประสงค์ของห้าง การกระทำทั้งหลายเหล่านั้นจะไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน ส่วนกรณีที่การกระทำบางอย่างวัตถุประสงค์ของห้างไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่หากการกระทำดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน กรณีนี้ก็ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างมีอำนาจกระทำการดังกล่าวได้และมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด

จึงกล่าวได้ว่าการนำบทบัญญัติเกี่ยวกับขอบเขตของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดสามารถนำมาใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ เนื่องจากสภาพของห้างหุ้นส่วนสามัญและห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสภาพเป็นนิติบุคคลเหมือนกัน ทำให้บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญในเรื่องดังกล่าวที่นำมาใช้บังคับย่อมไม่ขัดหรือแย้งกับสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัด

4.2 ปัญหาของการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

กรณีของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ เนื่องจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้มีความรับผิดชอบอย่างจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับว่าจะลงทุนในห้างหุ้นส่วนเท่านั้น ซึ่งมีลักษณะความรับผิดชอบในหนี้ของห้างที่แตกต่างไปจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ

²⁸ The German Commercial Code § 161 (2)

²⁹ The German Commercial Code § 125

ที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน จากผลของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบอย่างจำกัด ทำให้กฎหมายได้จำกัดสิทธิของหุ้นส่วนประเภทนี้หลายประการหนึ่งในนั้นคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่มีสิทธิจัดการงานของห้างตามที่มาตรา 1087 ได้บัญญัติว่า อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเท่านั้นเป็นผู้จัดการ จากบทบัญญัติดังกล่าวทำการจัดการงานของห้างเฉพาะแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเท่านั้นที่มีสิทธิจัดการงานของห้าง ขณะที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่มีสิทธิในการจัดการงานของห้าง ซึ่งหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิโดยเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด บทบัญญัติกฎหมายมาตรา 1088 บัญญัติว่า ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบผู้ใดสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้นโดยไม่จำกัดจำนวน

ซึ่งจากการที่บทบัญญัติกฎหมายมาตรา 1088 ได้กำหนดเพียงผลที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วนเท่านั้น แต่บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวไม่ได้ให้ความหมายหรือการกระทำการใดๆที่จะถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง รวมถึงผลของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างนั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดแจ้งถึงขอบเขตความรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างว่ามีขอบเขตอย่างไร จากประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงก่อให้เกิดปัญหาในการตีความกฎหมายมาตรา 1088 และได้มีแนวความเห็นทางกฎหมายแตกต่างกันดังต่อไปนี้

4.2.1 ความหมายของการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

เนื่องจากการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของไทยบัญญัติแต่เพียงว่า “หากหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการงานของห้าง ต้องรับผิดชอบในหนี้สินของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน” และบทบัญญัติมาตรา 1088 วรรคสอง ได้บัญญัติถึงข้อยกเว้นบางประการที่ไม่ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการงานของห้าง คือ หากเป็นการออกความเห็นและแนะนำที่ดี ออกเสียงเป็นคะแนนในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้จัดการตามกรณีที่มีบังคับไว้ในสัญญาหุ้นส่วนก็ดี ไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้าง ซึ่งบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวมิได้ให้คำนิยามหรือความหมายว่าการกระทำหรือพฤติกรรมอย่างไรจึงจะเป็นการกระทำที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ดังนั้นจากการที่กฎหมายไม่ได้กำหนดนิยามหรือความหมายของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด

ความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างนั้น จึงทำให้มีการอธิบายความหมายของการสอดเข้าจัดการงานของห้างโดยนักกฎหมายไทยหลายท่านว่าการกระทำอย่างไรจึงจะถือว่าหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนดังต่อไปนี้

แนวคำอธิบายของนักกฎหมายไทยเกี่ยวกับการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด การสอดเข้าจัดการงานของห้าง (Interference in Management) โดยที่คำว่า “สอด” หรือ “Interfere” หมายความว่า เป็นการกระทำที่เข้าไปเกี่ยวข้องในการขัดขวางหรือในทางช่วยเหลือ³⁰

ส่วนคำว่า สอด ตามพจนานุกรมฉบับได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การเสือกหรือใส่เข้าไปในช่องหรือในระหว่างที่แคบๆ เช่น สอดจดหมายเข้าไปใต้ประตู สอดขาเข้าไปในทางเกว, ใส่ เช่น สอดสนับเพลา, แทรกเข้าไประหว่างกลาง เช่น เอาธนบัตรสอดไว้ในหนังสือ, แทรกเข้าในระหว่าง(มักใช้ในเชิงตำหนิ) เช่น ขณะที่ผู้ใหญ่อำลึงพูดอยู่ เด็กไม่ควรพูดสอดขึ้น³¹

ในขณะที่การสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น นักกฎหมายไทยส่วนใหญ่อธิบายไว้ว่า ต้องเป็นการกระทำที่ทำให้บุคคลภายนอกหลงเชื่อว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบดังกล่าวเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ เช่น

หลวงประพนธ์นิติสรร์ ได้อธิบายไว้ว่า “การกระทำที่จะเป็นการสอดเข้าจัดการงานและทำให้หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบนั้นต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างโดยไม่จำกัดจำนวน ต้องเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นในขณะที่บุคคลภายนอกไม่ทราบว่า หุ้นส่วนที่เข้ามาจัดการงานแทนห้างนั้นเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ ถ้าหากบุคคลภายนอกทราบสถานะที่แท้จริงของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบแล้ว หุ้นส่วนดังกล่าวก็หาต้องรับผิดชอบโดยไม่จำกัดในหนี้ของห้างไม่ เพราะหากหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบต้องรับผิดชอบในฐานะการสอดเข้าจัดการงานของห้างแล้ว ก็เป็นกรณีที่เจ้าหนี้ใช้สิทธิโดยไม่สุจริต”³²

หลวงศรีปรีชาธรรมปาฐก ได้อธิบายว่า “การสอดเข้าจัดการงานนั้นหมายถึงเฉพาะการกระทำที่บุคคลภายนอกอาจเห็นการกระทำนั้นได้ เช่น หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบจัดการงานของห้างและบอกแก่บุคคลภายนอกว่าตนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ทำให้บุคคลภายนอกหลงเชื่อจึงเข้าทำ

³⁰ ทวี เจริญพิทักษ์, คำอธิบายโดยพิศดาร กฎหมายหุ้นส่วนและบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร : 2521), น.212.

³¹ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, 2556), น.1188.

³² หลวงประพนธ์นิติสรร์, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัทสมาคม, (2476), น.103.

สัญญา กับหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดโดยหลงคิดว่าเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง มีอำนาจกระทำการแทนห้างได้ แต่ถ้าเป็นการกระทำที่บุคคลภายนอกไม่อาจเห็นได้ ก็ไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้าง เพราะไม่ได้ทำให้บุคคลภายนอกหลงเชื่อว่าหุ้นส่วนนั้นเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ”³³

อาจารย์ภาสกร ชุณหะวัณ ได้อธิบายว่า “การพิจารณาว่าการกระทำของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดใดจะถือว่าเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างนั้น ต้องถือหลักว่า การกระทำนั้นทำให้บุคคลภายนอกหลงเชื่อว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดหรือไม่ ถ้าทำให้บุคคลภายนอกหลงผิดก็ถือว่าการกระทำนั้นเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้าง แต่ถ้าไม่ทำให้บุคคลภายนอกหลงผิดก็ไม่ถือว่าการกระทำนั้นเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้าง และการเข้ามามีอำนาจจัดการงานของห้างโดยหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดนั้น การได้รับมอบหมายหรือไม่ไม่ใช่สาระสำคัญ ดังนั้นการที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดสอดเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการก็ถือเป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง”³⁴

จากแนวคำอธิบายของนักกฎหมายไทยส่วนใหญ่เห็นว่าการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088 ต้องเป็นการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่กระทำให้บุคคลภายนอกหลงเชื่อว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดหรือไม่

4.2.2 รูปแบบของการกระทำที่ถือเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

ในส่วนของการกระทำที่จะถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสอดเข้าไปจัดการงานของห้างนั้น องค์ประกอบเบื้องต้นที่จะถือว่าเป็นที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง

ประการแรก การสอดเข้าจัดการงานของห้างต้องเป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสอดเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ไม่ใช่กรณีบุคคลภายนอกหรือลูกจ้างของห้าง กล่าวคือบทบัญญัติมาตรา 1088 เป็นบทบัญญัติบังคับเฉพาะผู้ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเท่านั้นที่ต้องรับผิด หากเป็นกรณีบุคคลอื่นที่ไม่ใช่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด แม้จะเข้าไปสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนก็ไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วน

ตัวอย่างเช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าข้าวสวย มีนาย A เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง และเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด และมีนาย B เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด

³³ หลวงศรีปริชาธรรมปาฐก, คำสอนชั้นปริญญาตรี กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยห้างหุ้นส่วนบริษัทและสมาคม. (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2503), น.145.

³⁴ ภาสกร ชุณหะวัณ, อ้างแล้ว, *เชิงอรรถที่ 9*, น.87-89.

ต่อมา นาย A เสียชีวิต นาง C ซึ่งเป็นภรรยาของนาย A ได้เข้ามาดำเนินกิจการของห้างแทนนาย A กรณีดังกล่าวแม้ว่านาง C จะเข้าไปดำเนินกิจการงานของห้างก็หาไม่ผลให้นาง C มีฐานะเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ ทั้งกรณีดังกล่าวไม่ใช่กรณีที่จะถือว่าเป็นการที่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบและสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนอันจะมีผลให้ต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างโดยไม่จำกัดจำนวนด้วย³⁵ เนื่องจากนาง C ไม่ได้มีฐานะเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบของห้างกรณีจึงไม่นำมาตรา 1088 มาบังคับใช้

ประการที่สอง การสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบต้องกระทำที่ถึงขั้นเข้ามามีอำนาจจัดการกิจการของห้างหุ้นส่วนด้วย กล่าวคือต้องเป็นการที่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบกระทำการถึงขนาดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับงานในอำนาจหน้าที่ของหุ้นส่วนผู้จัดการทั้งจะต้องเป็นการกระทำที่ต้องติดต่อกับบุคคลภายนอกด้วย³⁶

ตัวอย่างเช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าข้าวสวดย มีนาย A เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง และเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ และมีนาย B เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ต่อมา นาย A ได้สั่งซื้อข้าวหอมมะลิ จากบริษัทข้าวหอมราคา 100,000 บาท เพื่อมาจำหน่ายในห้าง เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ นาย A ได้ยอมให้นาย B ออกเช็คโดยลงลายมือชื่อในเช็คชำระหนี้ ค่าข้าวหอมมะลิแก่บริษัทข้าวหอมจำนวน 100,000 บาท เมื่อการออกเช็คเพื่อชำระหนี้ถือเป็นการจัดการงานของห้างอย่างหนึ่ง หากต่อมาปรากฏว่าเช็คไม่อาจขึ้นเงินได้เนื่องจากว่าเงินในบัญชีไม่พอจ่ายบริษัทข้าวหอม มีสิทธิฟ้องห้างหุ้นส่วนจำกัดข้าวสวดย นาย A และ นาย B ได้ด้วยเนื่องจากการที่นาย B หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบออกเช็คถือเป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างตามมาตรา 1088³⁷

จากหลักเกณฑ์เบื้องต้นดังกล่าว ประเด็นต่อมาจะพิจารณาถึงรูปแบบของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง

1. กรณีผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างโดยไม่มีอำนาจ

จากกรณีนี้เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการหรือไม่มีอำนาจ จะถือว่าเป็นที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088 หรือไม่ มีความเห็นทางกฎหมายแบ่งออกเป็นสองความเห็น

³⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3452/2529 (เนติ.), น.2054.

³⁶ ทิพนก รัตโนสถ, *อ้างแล้ว* เจริญธรรมที่ 5, น.196.

³⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1650/2500 (เนติ.), น.1573.

1.1 แนวความเห็นแรก เห็นว่า การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการหรือไม่ได้รับมอบอำนาจ อันเป็นการฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ กรณีนี้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ตามมาตรา 1088 แล้ว³⁸ เนื่องจากความเห็นนี้เห็นว่าการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างหมายถึงเฉพาะการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยไม่มีอำนาจเท่านั้น

ตัวอย่างเช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด ABC มีวัตถุประสงค์ในการขายข้าวหอมมะลิ มีนาย ก เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบและเป็นผู้จัดการของห้าง ส่วนนาย ข และนาย ค เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ปรากฏว่าในการทำสัญญาซื้อขายข้าวหอมมะลิเพื่อมาจำหน่ายในกิจการนั้น นาย ข ได้เข้าไปทำสัญญากับบริษัทข้าวสวยโดยพลการ ตามความเห็นนี้ถือว่าการที่นาย ข เข้าไปทำสัญญากับบริษัทข้าวสวยโดยพลการดังกล่าว ถือเป็นการที่นาย ข หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088

ประเด็นต่อมา คือเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยไม่มีอำนาจหรือโดยพลการ การกระทำความผิดดังกล่าวจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนหรือไม่ ซึ่งสำหรับประเด็นนี้แนวความเห็นนี้เห็นว่า ห้างหุ้นส่วนเป็นนิติบุคคลจึงมีสิทธิหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนและต้องกระทำการโดยผู้มีอำนาจกระทำการแทนห้างหุ้นส่วน ดังนั้นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างมิได้มีผลทำให้ผู้นั้นมีฐานะเป็นผู้แทนของห้างแต่อย่างใด ฉะนั้นโดยหลักแล้วผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเป็นการส่วนตัว เว้นเสียแต่จะปรากฏข้อเท็จจริงว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดได้มอบหมายให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบจัดการงานในเรื่องนั้นแทนห้าง หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดได้เชิญผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบจัดการงานของห้างในเรื่องนั้น หรือห้างหุ้นส่วนได้ให้สัตยาบันแก่การจัดการจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ในกรณีต่างๆเหล่านี้ หน้าที่เกิดขึ้นจะมีผลผูกพันให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก³⁹

จึงกล่าวได้ว่า การกระทำที่จะถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างตามความเห็นแรก พิจารณาเพียงว่าการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดย

³⁸ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธ์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 2*, น.122.

³⁹ *เพ็ญอ้าว*, น.123. และดู โสภณ รัตนกร, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 3*, น.196.

ไม่มีอำนาจเท่านั้น ส่วนผลของการเข้าไปจัดการงานของห้างจะมีผลผูกพันห้างให้ต้องรับผิดหรือไม่ ตามความเห็นนี้ไม่นำมาพิจารณาในส่วนความหมายของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088

1.2 แนวความเห็นที่ 2 เห็นว่า การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยไม่มีอำนาจหรือโดยพลการ กรณีดังกล่าวโดยหลักแล้วไม่ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088 เนื่องจากกรณีดังกล่าวถือเป็นการกระทำนอกขอบอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ การดังกล่าวจึงไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดให้ต้องรับผิดตามมาตรา 76 ประกอบกับบุคคลภายนอกย่อมถูกข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมายว่ารู้ถึงข้อจำกัดอำนาจของห้างแล้ว ตามมาตรา 1022 บุคคลภายนอกจึงไม่มีสิทธิฟ้องให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดรับผิดได้ บุคคลภายนอกมีสิทธิเพียงฟ้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบนั้นรับผิดเป็นการส่วนตัวเท่านั้น⁴⁰

แต่อย่างไรก็ตามแม้ตามความเห็นนี้จะมองว่า การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการ ไม่ถือว่าการกระทำได้กล่าวเป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088 แต่หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าการเข้าไปจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบโดยไม่มีอำนาจนั้น ได้กระทำไปภายในขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน กรณีเช่นนี้ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสิทธิที่จะให้สัตยาบันได้ ซึ่งหากห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ให้สัตยาบันแก่การกระทำได้กล่าว การกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดและกรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088

ตัวอย่างเช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด ABC มีวัตถุประสงค์ในการขายข้าวหอมมะลิ มีนาย ก เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบและเป็นผู้จัดการของห้าง ส่วนนาย ข และนาย ค เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ปรากฏว่าในการทำสัญญาซื้อขายข้าวหอมมะลิเพื่อมาจำหน่ายในกิจการนั้น นาย ข ได้เข้าไปทำสัญญากับบริษัทข้าวสวยโดยพลการ ตามความเห็นนี้ถือว่าการที่นาย ข เข้าไปทำสัญญากับบริษัทข้าวสวยโดยพลการดังกล่าว ไม่ถือว่าเป็นการที่นาย ข หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088 แต่หากปรากฏว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด ABC ได้นำข้าวหอมมะลินาย ข ส่งซื้อมาจากบริษัทข้าวสวยมาจำหน่ายภายในกิจการ กรณีดังกล่าวถือว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ABC ได้ให้สัตยาบันแก่การที่นาย ข เข้าไป

⁴⁰ สหชน รัตนไพจิตร, *อ้าวแล้ว เจิงอรรถที่ 6*, น.218.

ทำสัญญากับบริษัทข้าวสวยจึงทำให้มีผลผูกพันห้าง และถือว่านาย ข ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088

จึงกล่าวได้ว่าตามความเห็นที่สองนั้นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการหรือไม่มีอำนาจ โดยหลักแล้วย่อมไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088 เพราะการกระทำดังกล่าวไม่มีผลผูกพันห้างให้ต้องรับผิดชอบ แต่ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว แต่หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าการเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้างและห้างได้ให้สัตยาบันถือว่าการจัดการดังกล่าวมีผลผูกพันห้างและเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายโดยเข้าไปจัดการงานของห้าง ต้องถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง

กรณีที่ 2. เป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบได้จัดการงานของห้างโดยฐานการเป็นตัวแทนของห้าง

2.1 กรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดได้มอบอำนาจให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นตัวแทนของห้าง

ตัวอย่าง ห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าข้าว มีวัตถุประสงค์ในการค้าข้าว โดยมีผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนทั้งหมดสามคน คือนายแดงและนายส้มเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบและนายม่วงเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ต่อมานายแดงหุ้นส่วนผู้จัดการที่มีอำนาจกระทำการแทนห้างนั้นได้แต่งตั้งให้นายม่วง ซึ่งเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนเป็นตัวแทนมีอำนาจกระทำการแทนห้างหุ้นส่วนในการทำสัญญาซื้อข้าวหอมมะลิเพื่อมาจำหน่ายในกิจการของห้างหุ้นส่วน เมื่อนายม่วงหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบในฐานะตัวแทนของห้างได้เข้าทำสัญญาซื้อข้าวหอมมะลิจากบริษัทข้าวหอมมะลิจำกัด จึงเป็นการที่นายม่วงกระทำการภายในขอบอำนาจและขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าข้าว ดังนั้นการทำสัญญาซื้อข้าวของนายม่วงจึงมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน

กรณีตามตัวอย่างดังกล่าวนี้ นักกฎหมายไทยมีความเห็นว่าเมื่อนายม่วงผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้รับมอบอำนาจในฐานการเป็นตัวแทน ก็ถือว่าเป็นกรณีที่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างตามมาตรา 1088 ซึ่งมีผลให้นายม่วงผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างโดยไม่มีจำกัดจำนวน⁴¹ จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นได้มีแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาสันนิษฐานหลักการดังกล่าว

⁴¹ สมชัย ชีมาอุมมาร, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 9*, น.479.

คำพิพากษาฎีกาที่ 1880/2514⁴² ห้างหุ้นส่วนจำกัดมอบอำนาจให้หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบผู้หนึ่งกระทำการแทนห้างหุ้นส่วน เมื่อหุ้นส่วนผู้นั้นได้ทำสัญญาขายปอให้แก่โจทก์ในนามของห้างหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนจึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ตามสัญญาที่หุ้นส่วนได้ทำไว้นั้น ส่วนการที่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าทำสัญญาในนามของห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยลงชื่อตนเองและประทับตราของห้าง ถือเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้างหุ้นส่วน หุ้นส่วนผู้นั้นต้องรับผิดชอบตามสัญญาด้วย

2.2 กรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดให้สัตยาบันแก่การกระทำที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างโดยไม่มีอำนาจ

กรณีเป็นกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างได้มอบหมายให้หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นตัวแทนของห้าง แต่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบกระทำการนอกขอบอำนาจที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งผลของการกระทำดังกล่าวย่อมไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่กรณีดังกล่าวหากห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ให้สัตยาบันตามมาตรา 823 ก็จะทำให้การกระทำนั้นมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด และถือเป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088

ตัวอย่าง ห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าข้าว มีวัตถุประสงค์ในการค้าข้าว โดยมีผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนทั้งหมดสามคน คือนายแดงและนายส้มเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ และมีนายม่วงเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ต่อมานายแดงหุ้นส่วนผู้จัดการที่มีอำนาจกระทำการแทนห้างนั้นได้แต่งตั้งให้นายม่วง ซึ่งเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนเป็นตัวแทนมีอำนาจกระทำการแทนห้างหุ้นส่วนในการทำสัญญาซื้อข้าวหอมมะลิเพื่อมาจำหน่ายในกิจการของห้างหุ้นส่วน แต่นายม่วงหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบในฐานะตัวแทนของห้างได้เข้าทำสัญญาซื้อข้าวเหนียวจากบริษัทข้าวหอมมะลิจำกัดแทน จึงเป็นการที่นายม่วงกระทำการนอกขอบอำนาจที่ได้รับมอบหมายโดยหลักการกระทำของนายม่วงไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วน

แต่อย่างไรก็ตามกรณีดังกล่าวหากห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าข้าวได้ให้สัตยาบันแก่การกระทำของนายม่วง มีผลทำให้สัญญาซื้อข้าวเหนียวระหว่างนายม่วงกับบริษัทข้าวหอมมะลิจำกัดผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าข้าวตามมาตรา 823 และกรณีดังกล่าวถือว่าเป็นกรณีที่นายม่วงผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าจัดการงานของห้างตามมาตรา 1088

⁴² คำพิพากษาฎีกาที่ 1880/2514 (เนติ.), น.1591.

2.3 กรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดได้cheidผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบออกเป็นตัวแทน

ตัวอย่าง หากตามตัวอย่างในข้อที่ 2.2 ห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าข้าว ยินยอมให้นายม่วงผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้าง โดยนายม่วงได้เข้ามาทำสัญญาในการซื้อขายข้าว จึงถือว่าเป็นกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าข้าวcheidนายม่วงออกเป็นตัวแทนตามมาตรา 821 และกรณีดังกล่าวถือว่านายม่วงสอดเข้าจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088 ,มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาสนับสนุนดังต่อไปนี้

ห้างหุ้นส่วนจำกัดจำเลยที่ 1 มีจำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ จำเลยที่ 3 เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ จำเลยที่ 1 เป็นหนี้ค่าซื้อสินค้าเชื่อจากโจทก์อยู่ จำเลยที่ 3 ได้ติดบัญชีกับโจทก์แล้วได้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้โจทก์ไว้โดยจำเลยที่ 1 ที่ 2 ไม่ได้มอบอำนาจให้ทำแทน แต่มีพฤติการณ์ที่ฟังได้ว่าจำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 เชิดให้จำเลยที่ 3 ออกแสดงเป็นตัวแทนของจำเลยที่ 1 ตลอดมา จำเลยที่ 1 จึงต้องรับผิดชอบตามหนังสือรับสภาพหนี้ตามมาตรา 821 และจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการก็ต้องรับผิดชอบร่วมด้วย ส่วนจำเลย ที่ 3 แม้จะเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ แต่ก็ได้สอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานในกิจการของจำเลยที่ 1 จึงต้องร่วมรับผิดชอบหนังสือรับสภาพหนี้ด้วย ตามมาตรา 1088⁴³

ห้างหุ้นส่วนจำกัดจำเลยที่ 1 ยินยอมให้จำเลยที่ 3 หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าทำสัญญาว่าจ้างโจทก์แทนจำเลยที่1 โดยจำเลยที่ 3 เป็นผู้ตัดสินใจต่อรองราคาได้เองรวมทั้งเพิ่มงานบางส่วนเองโดยจำเลยที่ 3 ไม่มีหน้าที่ ถือได้ว่าจำเลยที่ 3 สอดเข้าเกี่ยวข้องกับการจัดการงานของจำเลยที่ 1 แล้ว จำเลยที่ 3 ต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้สินของจำเลยที่ 1 โดยไม่จำกัดจำนวน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1088⁴⁴

จากแนวความเห็นของนักกฎหมายไทยและแนวคำพิพากษาศาลฎีกานั้น ถือว่าการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าไปจัดการงานของห้างโดยฐานะการเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจทั่วไป, ตัวแทนโดยให้สัตยาบัน และตัวแทนcheid กรณีดังกล่าวถือเป็นการที่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนและผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องร่วมรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวนตามมาตรา 1088

⁴³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2448/2518 (เนติ.), น.3002.

⁴⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2019/2535 (เนติ.), น.1483.

4.2.3 หลักการและเหตุผลของการไม่นำบทบัญญัติมาตรา 820 มาปรับใช้กับกรณีผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างโดยมีฐานะเป็นตัวแทนของห้าง

จากกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วน โดยได้รับมอบอำนาจในฐานะการเป็นตัวแทนของห้างหรือห้างได้ขีดผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบออกเป็นตัวแทนเขตหรือตัวแทนโดยการให้สัตยาบันนั้น นักกฎหมายไทยและแนวคำพิพากษาศาลฎีกาถือว่าเป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ตามมาตรา 1088

ซึ่งหากพิจารณาตามหลักกฎหมายตัวแทนแล้ว ตัวแทนถือเป็นเพียงเครื่องมือของตัวการเท่านั้น เนื่องจากว่าตัวแทนได้เข้ากระทำการต่างๆแทนตัวการ โดยตัวแทนไม่ได้เข้ากระทำการเพื่อตนเอง แต่เป็นการกระทำเพื่อตัวการเท่านั้น ซึ่งตัวแทนมิได้มีเจตนาหรือมุ่งหวังที่จะให้ตนเองต้องผูกพันในกิจการที่กระทำแทนตัวการแต่ประการใด ดังนั้นตามหลักกฎหมายตัวแทน เมื่อตัวแทนได้กระทำการตามขอบเขตอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากตัวการแล้วนั้น การกระทำดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันตัวการ เปรียบเสมือนได้กับตัวการกระทำการนั้นๆด้วยตนเอง ส่วนตัวแทนย่อมหลุดพ้นหรือไม่ผูกพันจากการกระทำดังกล่าว⁴⁵

เหตุผลสำคัญที่หลักกฎหมายเรื่องตัวแทนตาม มาตรา 820 ไม่อาจนำมาปรับใช้กับกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามมาตรา 1088 นั้น เนื่องจากว่ารูปแบบองค์กรธุรกิจประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัดได้มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เป็นทางเลือกสำหรับบุคคลที่ต้องการลงทุนในธุรกิจและปล่อยให้การดำเนินกิจการของห้างอยู่ในอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ และมีความรับผิดชอบในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน ส่วนบุคคลที่ต้องการเพียงผลกำไรจากการประกอบธุรกิจก็เข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบและมีความรับผิดชอบในหนี้ของห้างอย่างจำกัดจำนวน รวมทั้งไม่ควรยุ่งหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการงานใดๆของห้างเพราะมีเช่นนั้นย่อมทำให้บุคคลภายนอกที่เข้ามาติดต่อทำธุรกรรมของห้างเข้าใจได้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการงานของห้างได้

จากวัตถุประสงค์ของการแบ่งประเภทของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัด และความรับผิดชอบที่แตกต่างกันของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งสองประเภทของห้าง หากนำหลักกฎหมายตัวแทน

⁴⁵ ไพฑูริย์ เอกจริยกร, ตัวแทน-นายหน้า, พิมพ์ครั้งที่ 12, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558), น.216.

มาตรา 820 มาปรับใช้กับกรณีที่มีการมอบอำนาจให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้าง โดยไม่ถือว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างและไม่ต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการเข้าจัดการงานของห้างย่อมจะทำให้หลักกฎหมายมาตรา 1088 แทบจะไม่มีผลใช้บังคับได้จริงในทางปฏิบัติหากมีการตีความกฎหมายเช่นนั้น เนื่องจากในทางปฏิบัติในการตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดย่อมก่อให้เกิดปัญหาขึ้นคือ บุคคลที่มีฐานะทางการเงินที่ดีมักจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบและให้บุคคลที่มีฐานะทางการเงินที่ไม่ค่อยดีมาเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ⁴⁶ เมื่อการจัดการงานของห้างผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างจะตั้งผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นตัวแทนให้มีอำนาจกระทำการในการจัดการงานของห้างซึ่งหากนำหลักกฎหมาย มาตรา 820 มาใช้บังคับ ก็จะไม่ถือว่าการกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบจำกัดดังกล่าว เป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างตามมาตรา 1088 ซึ่งไม่ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายของ มาตรา 1088

ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยบุคคลที่มีฐานะทางการเงินที่ร่ำรวยจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ และนำบุคคลอื่นที่มีฐานะยากจนมาเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ เมื่อมีการจัดการงานของห้างผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้มอบอำนาจให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นตัวแทนของห้าง ซึ่งการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้รับมอบอำนาจในฐานะเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจกรณีดังกล่าวก็เป็นเพียงการรับรู้กันภายในระหว่างห้างหุ้นส่วนจำกัดและผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเท่านั้น บุคคลภายนอกย่อมไม่อาจรับรู้ถึงการมอบอำนาจดังกล่าวได้ เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างในนามของห้าง ย่อมเป็นการทำให้บุคคลภายนอกที่เข้าทำธุรกรรมดังกล่าวเข้าใจว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่มีอำนาจกระทำการแทนห้าง ต่อมาเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระห้างผิดนัดชำระหนี้เกิดขึ้น หากกรณีดังกล่าวนำหลักกฎหมายตัวแทน มาตรา 820 มาปรับใช้กับกรณีผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้าง บุคคลภายนอกในฐานะเจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิเรียกร้องได้เฉพาะให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดและผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเท่านั้น ส่วนผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นเพราะตนเป็นเพียงตัวแทนของห้างและได้กระทำการภายในขอบอำนาจที่ได้รับมอบหมายแล้ว การกระทำดังกล่าวจึงมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนและเจ้าหนี้ของห้างจะมีสิทธิที่จะฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เฉพาะเมื่อมีการเลิกห้างเท่านั้นและฟ้องร้องบังคับได้เพียงจำนวนส่วนลงหุ้นที่เขายังไม่ส่งใช้ไม่ครบ ตามมาตรา 1095

⁴⁶ ทวี เจริญพิทักษ์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 30*, น.133-134.

จากตัวอย่างที่ได้อธิบายหากมีการนำหลักกฎหมายตัวแทน มาตรา 820 มาปรับใช้กับกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างด้วยการเป็นตัวแทนนั้น โดยไม่ถือว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างตามมาตรา 1088 ย่อมทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกในการทำธุรกรรมกับห้างหุ้นส่วนเนื่องจากว่าบุคคลภายนอกเข้าใจหรือได้เชื่อว่าบุคคลที่ตนได้เข้าทำธุรกรรมเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้าง อีกทั้งหากนำหลักกฎหมายตัวแทนมาปรับใช้ในเรื่องดังกล่าวย่อมมีผลทำให้บุคคลภายนอกไม่อาจเรียกร้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบร่วมรับผิดชอบในหนี้ของห้างหุ้นส่วนได้ ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกผู้สุจริต

กรณีต่อมาหากห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ตั้งผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นตัวแทนของห้างเข้าไปจัดการกิจการงานของห้างและกิจการนั้นเป็นกิจการสำคัญซึ่งกฎหมายบังคับให้ต้องทำเป็นหนังสือหรือหลักฐานเป็นหนังสือ ตามมาตรา 798 และผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้รับมอบอำนาจให้เป็นตัวแทนของห้างเข้าจัดการงานของห้างนั้นได้มีการแจ้งให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ว่าตนกระทำการเป็นตัวแทนของห้างดังกล่าวแล้ว กรณีนี้แม้บุคคลภายนอกได้รับรู้ถึงฐานะการเป็นตัวแทนของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบแล้วก็ตาม จึงไม่มีกรณีที่บุคคลภายนอกเข้าใจผิดถึงสถานะของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง แต่อย่างไรก็ตาม กรณีนี้ก็ต้องถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามมาตรา 1088 เนื่องจากเหตุผลของการแปลความกฎหมายดังที่ได้กล่าวข้างต้นว่า หากนำบทบัญญัติมาตรา 820 มาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าวนี้ ย่อมจะทำให้บทบัญญัติ มาตรา 1088 แทบจะไม่มีผลใช้บังคับได้จริง

ด้วยเหตุนี้ หลักกฎหมายตัวแทนตามบทบัญญัติมาตรา 820 จึงไม่สามารถนำมาปรับใช้กับเรื่องกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างตามมาตรา 1088 ไม่ว่าบุคคลภายนอกจะรับรู้รับทราบถึงฐานะการเป็นตัวแทนของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบหรือไม่ เพราะถือว่าบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1088 เป็นบทบัญญัติพิเศษเฉพาะของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีขึ้นในแง่หนึ่งเพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริต

4.2.4 เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ

ประเทศอังกฤษ

กรณีของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดกฎหมายอังกฤษ ไม่ได้ให้ความหมายของการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดเช่นเดียวกับกฎหมายไทย แต่กรณีของการกระทำที่เป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างนั้น

เนื่องจากตามกฎหมายอังกฤษกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบไม่มีอำนาจที่จะจัดการงานของห้างและกระทำการที่จะผูกพันห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นได้⁴⁷

ดังนั้นหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างโดยพลการหรือไม่มีการมอบอำนาจกรณีดังกล่าว ถือเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้กระทำโดยไม่มีอำนาจ กรณีดังกล่าวย่อมไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนและผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้าง รวมทั้งไม่ถือว่าเป็นที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าจัดการงานของห้าง เพราะการกระทำที่จะถือเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างตามกฎหมายอังกฤษ การกระทำนั้นต้องมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย แต่ถือว่าเป็นเรื่องที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบนั้นต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเป็นการเฉพาะตัว

ส่วนกรณีที่หากผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจในการจัดการงานของห้างได้มอบอำนาจโดยชัดแจ้ง ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นตัวแทนของห้างมีอำนาจจัดการงานของห้างกรณีดังกล่าวเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบจัดการงานของห้างไปตามขอบอำนาจที่ได้รับมอบหมายย่อมมีผลผูกพันห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง ซึ่งกรณีนี้ถึงแม้ว่าจะถือผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบกระทำการในฐานะของการเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจ ซึ่งโดยหลักแล้วเมื่อกระทำการไปภายในขอบอำนาจที่ได้รับมอบหมาย ย่อมผูกพันตัวการและตัวแทนหลุดพ้นจากความรับผิด แต่กรณีดังกล่าวไม่ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบหลุดพ้นจากความรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการกระทำในฐานะการเป็นตัวแทน เพราะถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิที่ห้ามยุ่งเกี่ยวกับการจัดการงานของห้าง อันเป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างจึงต้องรับผิดในผลของการกระทำดังกล่าว

ประเทศเยอรมัน

ในส่วนของการสอดเข้าจัดการงานของห้าง กฎหมายเยอรมันก็มีได้ให้ความหมายหรือคำนิยามเช่นเดียวกันกับกฎหมายของอังกฤษและกฎหมายไทย โดยบัญญัติเพียงว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับกิจการของห้างหุ้นส่วน⁴⁸ และบัญญัติต่อมาผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่มีอำนาจกระทำการเป็นตัวแทนของห้าง⁴⁹ โดยอำนาจการจัดการงานของห้างอยู่ในอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบที่เป็นตัวแทนที่มีอำนาจกระทำการผูกพันห้าง

⁴⁷ The Limited Partnership Act 1907 Section 6

⁴⁸ The German Commercial Code § 164

⁴⁹ The German Commercial Code § 170

จากหลักกฎหมายดังกล่าวทำให้กรณีขอการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างโดยพลการ ย่อมไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนเนื่องจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่มีอำนาจกระทำการแทนห้าง และไม่ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างเช่นกัน

ส่วนกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้รับมอบอำนาจจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบที่มีอำนาจกระทำการแทนห้างกรณีดังกล่าวนี้ถือเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

ประเทศฝรั่งเศส

กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดมีบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่มีอำนาจที่จะเข้าไปจัดการงานของห้างที่มีผลเป็นการภายนอกได้” ซึ่งในที่นี้การห้ามผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการจัดการภายนอกหมายถึงห้ามเกี่ยวข้องกับการจัดการที่มีผลต่อบุคคลภายนอก เพราะการจัดการที่เสี่ยงที่จะชักจูงให้บุคคลภายนอกเข้าใจผิดในคุณสมบัติหรือประเภทของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ

ดังนั้นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการต่อบุคคลภายนอกในนามของห้าง กรณีนี้ถือเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการงานของห้าง เพราะถือว่าเป็นการทำให้บุคคลภายนอกเข้าใจผิดในคุณสมบัติว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบที่มีอำนาจในการจัดการงานของห้าง

ส่วนกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยการได้รับมอบอำนาจ กรณีนี้ถึงแม้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบจะเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจก็ตาม แต่เนื่องจากกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดห้ามไม่ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้างที่มีผลเป็นการภายนอก เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าไปจัดการงานตามที่ได้รับมอบอำนาจ ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าจัดการงานของห้างแล้ว

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับหนี้ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบต้องรับผิดชอบจากการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว กฎหมายมาตรา 1088 ได้กำหนดถึงผลของการสอดเข้าจัดการงานของห้างโดยบัญญัติ

ว่า ท่านว่าผู้หนึ่งจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้นโดยไม่จำกัดจำนวน จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ย่อมแสดงให้เห็นว่าผลของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายส่งผลทำให้ต้องสูญเสียสถานะของความรับผิดชอบอย่างจำกัดในหนี้ที่เกิดขึ้นของห้าง ซึ่งประเด็นปัญหาคือผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าจัดการงานของห้างมีขอบเขตความรับผิดชอบในหนี้ของห้างอย่างไร

4.3.1 ขอบเขตความรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

การที่บทบัญญัติกฎหมายมาตรา 1088 ได้กำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน ซึ่งบทบัญญัติมาตราดังกล่าวกฎหมายบัญญัติใช้ถ้อยคำในลักษณะกว้างๆ ไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนถึงขอบเขตความรับผิดชอบในหนี้ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องรับผิดชอบ

จากถ้อยคำของบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว จึงก่อให้เกิดปัญหาการตีความกฎหมายในส่วนขอบเขตความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ได้สอดเข้าจัดการงานของห้างว่ามีความรับผิดชอบในหนี้ของห้างเพียงใด กล่าวคือถ้อยคำของบทบัญญัติดังกล่าวหมายความว่าให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างร่วมรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างที่เกี่ยวข้องกับการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างและหนี้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างทั้งก่อนหรือหลังการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างหรือหมายถึงความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างจำกัดเฉพาะหนี้ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างเท่านั้น

ดังนั้นจากประเด็นปัญหาทางกฎหมายดังกล่าว ทำให้เกิดการตีความกฎหมายในส่วนเรื่องขอบเขตความรับผิดชอบในหนี้ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบต้องรับผิดชอบจากการสอดเข้าจัดการงานของห้างมาอย่างยาวนานตั้งแต่มีการบัญญัติกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยแบ่งความเห็นหลักออกได้เป็น 2 ความเห็นดังต่อไปนี้⁵⁰

1. ความเห็นแรก เห็นว่า แม้บทบัญญัติ มาตรา 1088 จะใช้ถ้อยคำที่ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าจัดการงานของห้างต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้น ซึ่งแม้ถ้อยคำของบทบัญญัติดังกล่าวอาจจะแปลความได้ว่าหมายความว่าหนี้ทุกชนิดของห้างที่เกิดขึ้นก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม แม้การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ

⁵⁰ สัญญา ธรรมศักดิ์, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัทและสมาคม, (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2479), น.8.

สอดเข้าไปจัดการงานของห้างและทำให้เขาต้องสูญเสียสถานะของความรับผิดชอบอย่างจำกัด โดยมีสถานะของความรับผิดชอบในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัด ซึ่งหากพิจารณาเพียงเท่านั้นย่อมกล่าวได้ว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้โดยไม่มีจำกัด ซึ่งไม่คำนึงว่าเขาได้ก่อหนี้ขึ้นอื่นด้วยหรือไม่ย่อมเป็นการแปลความกฎหมายที่แคบเกินไป เพราะเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสถานะของความรับผิดชอบอย่างไม่จำกัดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าจัดการงานของห้างนั้นน่าจะเป็นเพียงแค่ชั่วคราวขณะที่ได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างเท่านั้นไม่ได้เปลี่ยนแปลงตลอดไป กล่าวคือผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้ามาจัดการงานของห้างยังคงเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ เพราะการเปลี่ยนแปลงประเภทของผู้เป็นหุ้นส่วนจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อจดทะเบียนเท่านั้น⁵¹ ดังนั้นความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการกิจการงานของห้างนั้น จึงควรแปลความว่ามีขอบเขตความรับผิดชอบในหนี้ของห้างจำกัดเฉพาะหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นจากที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการกิจการของห้างเท่านั้น เพราะกฎหมายถือเอาการสอดเข้าไปเป็นข้อสำคัญ จึงไม่รวมถึงหนี้อื่นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องจากการสอดเข้าจัดการด้วย⁵²

เช่นสมมติว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบจำกัดความรับผิดชอบเพียง 50,000 บาท แต่เมื่อเขาได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้าง โดยความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงาน 100,000 บาท ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าจัดการงานของห้างต้องรับผิดชอบถึง 100,000 บาท ไม่ใช่ 50,000 บาท ตามที่ได้จำกัดความรับผิดชอบไว้และไม่รวมถึงหนี้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการที่เขาได้สอดเข้าจัดการงานของห้าง

อนึ่ง ในปัจจุบันยังไม่มีแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาวางแนวบรรทัดฐานในเรื่องขอบเขตความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้าง แต่ความเห็นทางกฎหมายนี้ก็พอเทียบเคียงกับ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1306/2497⁵³ ซึ่งวินิจฉัยว่าการรับผิดชอบของบุคคลใดในฐานะหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบโดยแสดงออกทำให้เจ้าหนี้ของตนหลงเชื่อเป็นการรับผิดชอบเฉพาะคดีเท่านั้น หากใช้ต้องรับผิดชอบแก่เจ้าหนี้รายอื่นๆในลักษณะที่เป็นการทั่วไปไม่

⁵¹ ปรีชา สุมาวงศ์, คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพร่การช่าง, 2511), น.109.

⁵² ทวี เจริญพิทักษ์, อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 30, น.147. และดู โสภณ รัตนกร, อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 3, น.196. ,และดู ประภาศน์ อวยชัย, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521), น.179.

⁵³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1306/2497 (เนติ.), น.1163.

2. ความเห็นที่สอง เห็นว่า เมื่อบทบัญญัติกฎหมาย มาตรา 1088 ได้บัญญัติโดยใช้คำว่า “บรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วน” อย่างจัดแจ้งแล้วและบทบัญญัติมาตรานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลภายนอกเข้าใจผิดว่าบุคคลดังกล่าวเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดอันเป็นไปตามหลักที่ประสงค์ที่จะลงโทษผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิสอดเข้าจัดการงานของห้าง⁵⁴

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีผลทำให้ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่สอดเข้าไปจัดกิจการงานของห้างนั้น ขอบเขตความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนดังกล่าวต้องรับผิดในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน ดังนั้นจึงต้องรับผิดในบรรดาหนี้ที่เกิดขึ้นทุกชนิดของห้าง ไม่เพียงแต่เฉพาะหนี้ที่เกิดขึ้นจากการที่ตนได้สอดเข้าจัดการกิจการงานของห้างเท่านั้น⁵⁵ อันเทียบเคียงได้กับ มาตรา 1052 ที่บัญญัติว่า ผู้ที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ (คือหุ้นส่วนใหม่) ย่อมต้องรับผิดในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นก่อนที่ตนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนของห้างด้วย

4.3.2 เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ

กฎหมายอังกฤษ

กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของอังกฤษ (Limited Partnership Act 1907) กรณีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตความรับผิดในหนี้ของห้างที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ได้สอดเข้าไปจัดกิจการงานของห้างต้องรับผิดนั้น กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่สอดเข้าไปจัดกิจการงานของห้างต้องรับผิดเฉพาะหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ตนเข้าไปจัดการงานอย่างผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น”⁵⁶

ดังนั้นเมื่อกฎหมายได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ขอบเขตความรับผิดในหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ได้สอดเข้าไปจัดกิจการงานของห้างจำกัดเฉพาะหนี้ที่เกิดขึ้นจากการที่เขาสอดเข้าไปจัดการงานเท่านั้น จึงไม่มีปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการแปลความ

⁵⁴ มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง, คำสอนชั้นปริญญาตรี พุทธศักราช 2479 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัทและสมาคม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง, 2479), น.86.

⁵⁵ สหชน รัตนไพจิตร, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 6, น.225.

⁵⁶ The Limited Partnership Act, 1907 Section 6 (1)

กฎหมายในเรื่องของขอบเขตความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ได้สอดเข้าไปจัดกิจการงานของห้างแต่อย่างใด

กฎหมายเยอรมัน

ส่วนกรณีของกฎหมายเยอรมันนั้น กฎหมายเยอรมันมิได้กำหนดถึงขอบเขตของความรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าไปจัดกิจการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดไว้ในบทบัญญัติของกฎหมาย แต่ตามกฎหมายเยอรมันนั้นการสอดเข้าจัดการงานของห้างจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้รับมอบอำนาจจากผู้เป็นหุ้นส่วนผู้มีอำนาจในการจัดการงานของห้างเท่านั้น และทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ได้กระทำการดังกล่าวสูญเสียสถานะของความรับผิดอย่างจำกัดไป แต่การสูญเสียสถานะของความรับผิดอย่างจำกัดน่าจะจำกัดเพียงเฉพาะที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงานของห้างเท่านั้น

กฎหมายฝรั่งเศส

กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของฝรั่งเศสมีบทบัญญัติที่ได้กำหนดเกี่ยวกับขอบเขตความรับผิดที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้สอดเข้าไปจัดกิจการงานของห้างในลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับกฎหมายอังกฤษว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ได้สอดเข้าไปจัดกิจการงานของห้างต้องร่วมรับผิดกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดในหนี้และความรับผิดที่เกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามจำนวนหนี้สินทั้งหมดหรือบางส่วนที่เกิดขึ้นจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของกฎหมาย”⁵⁷ จากบทบัญญัติของกฎหมายฝรั่งเศสดังกล่าว ขอบเขตความรับผิดในหนี้ของห้างของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างจำกัดเฉพาะหนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงานของห้างเท่านั้น อีกทั้งกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของฝรั่งเศสยังได้กำหนดให้ศาลที่พิจารณาคดีมีดุลพินิจในการกำหนดสัดส่วนความรับผิดในหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ได้สอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องร่วมรับผิดอีกด้วย

⁵⁷ The French Commercial Code Article L222-6

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของ Commenda ที่ได้ถูกพัฒนาต่อมาจนกลายเป็นรูปแบบองค์กรธุรกิจห้างหุ้นส่วนจำกัด ทำให้เห็นถึงลักษณะสำคัญของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีการนำเอาสิทธิประโยชน์ของหลักความรับผิดชอบอย่างจำกัดมาใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดเพื่อเป็นการจูงใจให้ประโยชน์แก่นักลงทุนให้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทหนึ่งของห้างที่มีลักษณะความรับผิดชอบอย่างจำกัด และแสดงให้เห็นถึงหลักการสำคัญของการจัดการงานบริหารงานของห้างที่ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีความรับผิดชอบอย่างไม่จำกัดเป็นผู้ที่มีอำนาจในการจัดการบริหารกิจการงานของห้าง

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีรูปแบบพิเศษเฉพาะแตกต่างไปจากห้างหุ้นส่วนสามัญคือ ต้องมีการแบ่งผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างออกเป็นสองประเภทคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบที่มีความรับผิดชอบในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวนและผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่มีความรับผิดชอบในหนี้ของห้างอย่างจำกัด ซึ่งแตกต่างไปจากห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างที่มีความรับผิดชอบอย่างไม่จำกัดเพียงประเภทเดียวและห้างหุ้นส่วนจำกัดกฎหมายบังคับให้ต้องจดทะเบียน โดยวัตถุประสงค์โดยทั่วไปของการจดทะเบียนเพื่อให้บุคคลภายนอกทราบถึงข้อเท็จจริงว่ามีห้างหุ้นส่วนจำกัดเกิดขึ้นและเป็นการเปิดเผยข้อมูลของห้างจากข้อมูลที่เป็นที่รับรู้กันภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนให้กลายเป็นข้อมูลสาธารณะ ทำให้บุคคลภายนอกทราบว่าวัตถุประสงค์ของห้างประกอบกิจการเรื่องอะไรและบุคคลใดบ้างเป็นหุ้นส่วนของห้างรวมทั้งบุคคลใดเป็นหุ้นส่วนของห้างประเภทใด ส่วนในเรื่องของสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัดว่าจะมีสภาพเป็นเพียงการรวมกลุ่มหรือเป็นนิติบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับแนวความคิดว่ากฎหมายห้างหุ้นส่วนของแต่ละประเทศว่ายอมรับแนวความคิดตามทฤษฎีของการรวมกลุ่มหรือทฤษฎีตัวตน แต่สำหรับกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของไทยนั้นถือว่าใช้เกณฑ์การจดทะเบียนเป็นหลักสำคัญ เพราะเมื่อได้มีการจดทะเบียนห้างแล้วย่อมมีผลทำให้สภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสภาพเป็นนิติบุคคล

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามกฎหมายต่างประเทศ

การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายของประเทศอังกฤษและเยอรมันมีผลทางกฎหมายเพียงทำให้เกิดห้างหุ้นส่วนจำกัดขึ้นและบุคคลที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้รับสิทธิในความรับผิดชอบอย่างจำกัด แต่การจดทะเบียนไม่ได้มีผลทำให้ห้างมีสภาพเป็น

นิติบุคคล เนื่องจากว่า กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของทั้งสองประเทศยึดถือแนวคิดตามทฤษฎีการรวมกลุ่ม (Aggregate Theory) ทำให้สภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัดของทั้งสองประเทศเป็นเพียงการรวมกลุ่มของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้น อีกทั้งการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดของกฎหมายทั้งสองประเทศดังกล่าวไม่ได้กำหนดถึงรายการวัตถุประสงค์ของห้างในการจดทะเบียน ทำให้บุคคลภายนอกไม่อาจรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของห้าง แต่ถือว่าข้อตกลงว่าห้างประกอบกิจการประเภทอะไรเป็นเพียงการรับรู้กันภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างเท่านั้น โดยในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด บทบัญญัติที่เกี่ยวกับขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างบทบัญญัติของกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของทั้งสองประเทศไม่ได้มีการบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องพิจารณาจากบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญ ตามที่บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัดได้กำหนดไว้ว่าให้นำบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดเช่นบทบัญญัติ Sections 7 Limited Partnerships Act “ภายใต้บังคับของบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้นำบทบัญญัติของ Partnership Act 1890, and The Rules of Equity and of Common Law มาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนด้วย เว้นเสียแต่ว่าบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัดจะได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้ว”

โดยในส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญของทั้งสองประเทศนั้น สภาพของห้างเป็นเพียงการรวมกลุ่มกันของผู้เป็นหุ้นส่วนเช่นเดียวกันกับห้างหุ้นส่วนจำกัดและห้างหุ้นส่วนสามัญของประเทศอังกฤษไม่มีการจดทะเบียน ส่วนห้างหุ้นส่วนสามัญทางพาณิชย์ของเยอรมัน แม้จะต้องจดทะเบียนแต่ก็ไม่ได้กำหนดถึงรายการวัตถุประสงค์ของห้าง ทำให้วัตถุประสงค์ของห้างเป็นที่รับรู้กันเป็นการภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้น บุคคลภายนอกไม่อาจรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของห้าง โดยความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนถือว่าเป็นตัวการตัวแทนซึ่งกันและกันและเป็นตัวแทนของห้างด้วย มีผลทำให้ขอบเขตในการจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่จะกระทำการผูกพันห้างหรือผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นของห้าง จึงต้องพิจารณาไปตามหลักกฎหมายเรื่องตัวแทนและหลักเรื่องธรรมดาทางการค้าของห้าง ดังนั้นเมื่อห้างหุ้นส่วนสามัญและห้างหุ้นส่วนจำกัดของประเทศอังกฤษและเยอรมันมีสภาพเป็นเพียงการรวมกลุ่มเหมือนกันและไม่มีการเปิดเผยเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของห้าง เมื่อบทบัญญัติเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ จึงสามารถนำบทบัญญัติที่เกี่ยวกับขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างตามบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญคือ หลักธรรมดาทางการค้าของห้างมาบังคับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้เพราะไม่ถือว่าเป็นการขัดต่อสภาพและลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด

ส่วนกรณีของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายฝรั่งเศส เนื่องจากกฎหมายห้างหุ้นส่วนของฝรั่งเศสยึดถือแนวคิดตามทฤษฎีตัวตน (Entity Theory) ทำให้ห้างหุ้นส่วนของประเทศฝรั่งเศสไม่ว่าจะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดสภาพของห้างจะมีสภาพเป็นนิติบุคคล

โดยการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญและห้างหุ้นส่วนจำกัดกฎหมายบังคับให้ห้างต้องจดทะเบียนและได้กำหนดในการจดทะเบียนของห้างว่าต้องระบุถึงวัตถุประสงค์ของห้างว่าประกอบกิจการประเภทอะไร ทำให้บุคคลภายนอกรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของห้างว่าประกอบกิจการประเภทอะไร ซึ่งในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด เรื่องขอบเขตอำนาจในการจัดการของผู้เป็นหุ้นส่วนที่กระทำการแทนห้างที่จะมีผลผูกพันห้างบพัญญูติของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้บัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ โดยกฎหมายได้กำหนดให้นำบทบัญญัติในส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย ภายใต้บทบัญญัติที่กำหนดไว้ในบทบัญญัตินี้ ซึ่งขอบเขตของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนสามัญตาม The French Commercial Code Article L221- 5 ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการงานที่ต่อบุคคลภายนอกนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างต้องจัดการงานของห้างไปตามวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน การกระทำนั้นจึงจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจากบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญขอบเขตในการจัดการงานของห้างพิจารณาตามหลักขอบวัตถุประสงค์ของห้าง ดังนั้นเมื่อบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้กำหนดเรื่องขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้าง จึงสามารถนำบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญดังกล่าวมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้เพราะไม่ถือว่าขัดหรือแย้งกับสภาพและลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การนำหลักเรื่องขอบเขตการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนสามัญมาบังคับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดของทั้งสามประเทศดังกล่าวสามารถนำมาบังคับใช้ได้ เพราะสภาพของห้างหุ้นส่วนสามัญและห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน การนำหลักในเรื่องขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนสามัญจึงสามารถนำมาใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนตามกฎหมายของไทย

จากการที่บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้กำหนดเรื่องขอบเขตอำนาจในการจัดการของห้างไว้และบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัด มาตรา 1080 ได้บัญญัติว่า “บทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใดๆ หากมิได้ยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปโดยบทบัญญัติแห่งหมวด 3 นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย”

แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า หลักธรรมดาทางการค้าของห้าง ตามกฎหมายของห้างหุ้นส่วนสามัญ มาตรา 1050 ไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนได้ เนื่องจากว่าห้างหุ้นส่วนสามัญเมื่อไม่มีการจดทะเบียน มีผลทำให้สภาพของห้างเป็นเพียงแค่การรวมกลุ่มเท่านั้น และข้อมูลของห้างเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของห้างเป็นที่รับรู้กันภายในของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่านั้น ซึ่งแตกต่างไปจากห้างหุ้นส่วนจำกัดที่กฎหมายบังคับว่าต้องจดทะเบียนทำให้ห้างมีสภาพเป็นนิติบุคคล อีกทั้งในการจดทะเบียนกฎหมายได้กำหนดให้ระบุถึงวัตถุประสงค์ของห้าง ซึ่งทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของห้างเป็นที่รับรู้แก่บุคคลภายนอกและเมื่อห้างมีสภาพเป็นนิติบุคคลย่อมทำให้ห้าง

มีสิทธิหน้าที่วัตถุประสงค์ที่จดทะเบียน จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่สามารถนำบทบัญญัติตามมาตรา 1050 ของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้เพราะถือว่าเป็นการขัดต่อลักษณะและสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่ขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างต้องนำบทบัญญัติตามมาตรา 66 ในเรื่องนิติบุคคลมาใช้บังคับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด

ความเห็นทางกฎหมายของนักกฎหมายไทย

ขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ในความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับห้างกับบุคคลภายนอก บทบัญญัติของกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้บัญญัติเป็นการเฉพาะ ดังนั้นต้องนำหลักกฎหมายใดมาปรับบังคับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด มีแนวความเห็นของนักกฎหมายแบ่งออกเป็นสองความเห็น แนวความเห็นที่หนึ่งคือ สามารถนำหลักธรรมดาทางการค้าของห้างตามมาตรา 1050 ตามบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญมาปรับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ และอีกแนวความเห็นหนึ่งคือ การจัดการงานของห้างต้องอยู่ภายใต้หลักขอบวัตถุประสงค์ตามมาตรา 66

แนวความเห็นที่หนึ่ง

มีความเห็นว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับห้างหุ้นส่วนสามัญมากกว่าบริษัท ดังนั้นจึงต้องนำบทบัญญัติทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย ถ้าหากมิได้มีบทบัญญัติยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไว้เป็นการเฉพาะตามบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยในส่วนขอบเขตในการจัดการงานของห้างต้องนำหลักธรรมดาทางการค้าของห้างมาใช้ตามบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญใช้ กล่าวคือการจัดการงานของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่จะมีผลผูกพันห้างให้รับผิดชอบพิจารณาจากทางธรรมดาทางการค้าของห้างหุ้นส่วนนั้น จึงจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด¹

แนวความเห็นที่สอง

มีความเห็นว่า เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดจดทะเบียนย่อมมีสภาพเป็นนิติบุคคล ซึ่งนิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ ความรับผิดชอบ และทรัพย์สินเป็นของตนเองแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลาย ห้างหุ้นส่วนจำกัดจึงมีสิทธิและหน้าที่ต่างๆเช่นเดียวกันกับหุ้นส่วนทั้งหลายภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนหรือที่กฎหมายกำหนด ตามประมวล

¹ ทวี เจริญพิทักษ์, คำอธิบายโดยพิศดารกฎหมายหุ้นส่วนและบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ, 2521), น.119. และดู ภาสกร ชุณหะวัณ, คำอธิบายกฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2531), น.56-57.

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 66 ดังนั้นการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นโดยผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างที่มีอำนาจกระทำการแทนห้างนั้นต้องกระทำการภายในขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัดและข้อจำกัดอำนาจที่ได้จดทะเบียนไว้ด้วยจึงจะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดแต่หากหุ้นส่วนผู้จัดการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนนอกขอบวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนจำกัด การนั้นย่อมไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด กรณีดังกล่าวไม่อาจที่จะนำมาตรา 1050 ตามกฎหมายของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับได้²

ดังนั้นจากการศึกษาในส่วนขอบเขตของการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดสำหรับผู้เขียนมีความเห็นว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัดของไทยเมื่อมีการจดทะเบียนทำให้ห้างมีสภาพเป็นนิติบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับห้างโดยเฉพาะวัตถุประสงค์ของห้าง เมื่อมีการประกาศโฆษณาในราชกิจจานุเบกษาแล้วถือว่าบุคคลภายนอกทราบถึงข้อมูลที่มีการจดทะเบียน ซึ่งถือว่าลักษณะและสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัดแตกต่างไปจากห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่จดทะเบียนที่สภาพของห้างเป็นเพียงการรวมกลุ่มกันของผู้เป็นหุ้นส่วนและข้อมูลของห้างเป็นเพียงข้อตกลงกันภายในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างเท่านั้น บุคคลภายนอกไม่อาจรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของห้างได้ทำให้ขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างต้องนำหลักธรรมดาทางการค้าของห้างมาใช้ในการพิจารณาว่ามีผลผูกพันหรือไม่ เพื่อเป็นการคุ้มครองบุคคลภายนอก ดังนั้นจากลักษณะและสภาพของห้างที่แตกต่างกันระหว่างห้างหุ้นส่วนจำกัดและห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่จดทะเบียนทำให้การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องกระทำโดยหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างและได้กระทำการอยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์ของห้างตามที่ได้จดทะเบียนตามมาตรา 66 จึงจะมีผลผูกพันห้างและหากกรณีการจัดการที่ไม่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของห้างโดยตรงแต่การจัดการดังกล่าวที่เกิดขึ้นถือว่าเกี่ยวเนื่องกับวัตถุประสงค์โดยตรงกรณีดังกล่าวถือว่าเป็นวัตถุประสงค์โดยปริยายที่ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการย่อมมีอำนาจกระทำการดังกล่าว กรณีดังกล่าวเมื่อลักษณะและสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัดมีบทบัญญัติในส่วนทั่วไปกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว กรณีจึงไม่อาจนำหลักธรรมดาทางการค้าของห้าง ตามบทบัญญัติมาตรา 1050 ของห้างหุ้นส่วนสามัญมาปรับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ เพราะเป็นการขัดต่อสภาพของความเป็นนิติบุคคลของห้างหุ้นส่วนจำกัด

กรณีของการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

² โสภณ รัตนกร, คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หุ้นส่วนบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพมหานคร : นิติบรรณการ, 2553), น.179. และดู สหธน รัตนไพจิตร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนบริษัท, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2558), น.206.

จากการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการสอดเข้าจัดการงานของห้าง กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัด มีขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกสำหรับบุคคลที่ต้องการลงทุนในธุรกิจและปล่อยให้การดำเนินกิจการอยู่ในอำนาจของหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดที่เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่จะมีอำนาจกระทำการใดๆที่จะผูกพันห้างหุ้นส่วน โดยเหตุผลที่กฎหมายห้ามผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสอดเข้ามาจัดการงานของห้าง เนื่องจากการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้รับสถานะของความรับผิดอย่างจำกัดเพียงจำนวนส่วนลงหุ้นที่ลงในห้าง กฎหมายจึงได้จำกัดสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ไม่ให้มีสิทธิในการจัดการงานของห้าง ดังนั้นหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิโดยเข้ามาจัดการงานของห้างย่อมทำให้เขาสูญเสียสถานะของความรับผิดอย่างจำกัดไปย่อมแสดงว่ากฎหมายมีวัตถุประสงค์ต้องการลงโทษผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดและกฎหมายต้องการคุ้มครองบุคคลภายนอกเพื่อไม่ให้สับสนหรือหลงผิดในสถานะของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด

การสอดเข้าจัดการงานของห้างตามกฎหมายต่างประเทศ

แนวคิดการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดของทั้งประเทศอังกฤษและประเทศเยอรมันมีลักษณะเหมือนกันคือ ให้สิทธิในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนตกอยู่แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด โดยที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่มีอำนาจที่จะกระทำการใดๆในการผูกพันห้างได้

จากแนวคิดที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่มีอำนาจในการกระทำการใดๆที่จะมีผลผูกพันห้างได้ ดังนั้นกรณีผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเข้าไปจัดการงานของห้างโดยผลการกรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างตามกฎหมายของทั้งสองประเทศ แต่ถือว่าเป็นการกระทำโดยไม่มีอำนาจ ส่วนกรณีของการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างโดยการเป็นตัวแทนของห้างนั้น กฎหมายทั้งสองประเทศมีลักษณะอย่างเดียวกันว่ากรณีนี้ถือเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสอดเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว

ส่วนเรื่องขอบเขตความรับผิดนั้น กรณีของประเทศอังกฤษ ขอบเขตความรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างนั้นกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ขอบเขตความรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างจำกัดเพียงหนี้ที่สอดเข้าไปเท่านั้นเหมือนกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น ส่วนกรณีของกฎหมายเยอรมันนั้น กฎหมายเยอรมันมิได้กำหนดถึงขอบเขตของความรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดไว้ในบทบัญญัติของกฎหมาย แต่ตามกฎหมายเยอรมันนั้นการสอดเข้าจัดการงานของห้างจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้รับมอบอำนาจจากผู้เป็นหุ้นส่วน

ผู้มีอำนาจในการจัดการงานของห้างเท่านั้น และทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ได้กระทำการดังกล่าวสูญเสียสถานะของความรับผิดอย่างจำกัดไป แต่การสูญเสียสถานะของความรับผิดอย่างจำกัดน่าจะจำกัดเพียงเฉพาะที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงานของห้างเท่านั้น

สำหรับกรณีของกฎหมายฝรั่งเศสนั้น กฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่มีอำนาจที่จะเข้าไปจัดการงานของห้างที่มีผลเป็นการภายนอกได้” ซึ่งในที่นี้การห้ามผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเกี่ยวข้องกับการจัดการภายนอกหมายถึง ห้ามเกี่ยวข้องกับการจัดการที่มีผลต่อบุคคลภายนอก เพราะการจัดการที่เสี่ยงที่จะชักจูงให้บุคคลภายนอกเข้าใจผิดในคุณสมบัติหรือประเภทของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเป็นผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด

ดังนั้นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเข้าไปจัดการงานของห้างพลการต่อบุคคลภายนอกในนามของห้างหรือกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเข้าไปจัดการงานของห้างโดยได้รับมอบอำนาจ กรณีนี้ถึงแม้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดจะเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจก็ตาม แต่เนื่องจากกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้เกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้างที่มีผลเป็นการภายนอก เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้เข้าไปจัดการงานตามที่ได้รับมอบอำนาจ ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสอดเข้าจัดการงานของห้างแล้ว

ส่วนกรณีของขอบเขตความรับผิดที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดสอดเข้าบริหารจัดการงานของห้างทำนองเดียวกันกับกฎหมายอังกฤษว่า ขอบเขตความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่ได้สอดเข้าจัดการงานของห้างหมายถึงเฉพาะหนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าจัดการงานของห้างเท่านั้น อีกทั้งกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของฝรั่งเศสยังได้กำหนดให้ศาลมีดุลพินิจในการกำหนดสัดส่วนความรับผิดในหนี้ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดต้องร่วมรับผิดอีกด้วย

การสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดตามกฎหมายไทย

กรณีของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด เนื่องจากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้มีความรับผิดในหนี้ของห้างอยู่จำกัดจำนวนเพียงส่วนลงหุ้นที่ตนรับว่าจะลงในห้าง ทำให้กฎหมายได้จำกัดสิทธิประการหนึ่งที่สำคัญคือ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดจึงไม่มีสิทธิในการจัดการงานของห้าง และกฎหมายได้กำหนดว่าหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิโดยการสอดเข้าจัดการงานของห้าง

จากการศึกษาหลักการสอดเข้าจัดการงานของห้าง เมื่อพิจารณาจากเรื่องหลักการจัดการงานของห้างที่จะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น การจัดการงานของห้างต้องกระทำโดย

ผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอำนาจและต้องอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้าง การกระทำได้กล่าวจึงจะมีผลผูกพัน ห้างหุ้นส่วนจำกัด

กรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างโดยพลการ หรือไม่มีอำนาจ เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล การกระทำใดๆที่จะมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนย่อมไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดและไม่ถือเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างด้วยเพราะเป็นการกระทำโดยไม่มีอำนาจ ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้นั้นต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว

ส่วนกรณีของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้รับมอบอำนาจเป็นตัวแทน หรือผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างขีดผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบออกเป็นตัวแทน เพื่อจัดการงานของห้าง กรณีนี้เมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายตัวแทน เมื่อตัวแทนได้กระทำการ กับบุคคลภายนอกตามขอบเขตอำนาจที่ได้รับหมายเพื่อให้การนั้นผูกพันตัวการ ตัวการย่อมรับทั้งสิทธิหน้าที่ตามสัญญาและตัวแทนย่อมหลุดพ้นความรับผิดชอบ แต่เมื่อพิจารณาตามหลักห้างหุ้นส่วนจำกัด กฎหมายมีวัตถุประสงค์ไม่ต้องการให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้ามาเกี่ยวข้องกับ การจัดการงานของห้าง ดังนั้นแม้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบจะได้เข้าไปจัดการงานของห้างในฐานะการเป็นตัวแทนและได้จัดการตามขอบเขตอำนาจที่ได้รับมอบหมายและ อยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้าง การกระทำได้กล่าวย่อมมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด และผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ได้เข้าไปจัดการงานของห้างจะได้กระทำโดยการเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจหรือตัวแทนขีด แต่กรณีดังกล่าวไม่อาจนำหลักตัวแทนตามมาตรา 820 มาใช้บังคับเพื่อให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบหลุดพ้นความรับผิดชอบได้เพราะถือว่า กรณีดังกล่าวกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดได้บัญญัติไว้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะเรื่องแล้ว ดังนั้นจึง ต้องใช้บทบัญญัติเฉพาะของห้างหุ้นส่วนจำกัดคือมาตรา 1088 โดยถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด ความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน

สำหรับขอบเขตความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไป จัดการงานของห้าง จากการศึกษาพบว่าการแปลความหมายของขอบเขตการสอดเข้าจัดการงานของห้างออกเป็นสองความเห็น

1. ความเห็นแรก ความรับผิดชอบในหนี้ของห้างจำกัดเฉพาะหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นจาก ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบสอดเข้าไปจัดกิจการของห้างเท่านั้น เพราะกฎหมายถือเอาการสอดเข้าไปเป็นข้อสำคัญ จึงไม่รวมถึงหนี้อื่นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องจากการสอดเข้าจัดการด้วย

2. ความเห็นที่สอง เมื่อบทบัญญัติกฎหมาย มาตรา 1088 ได้บัญญัติโดยใช้คำว่า “บรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วน” อย่างจัดแจ้งแล้วและบทบัญญัติมาตรานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ป้องกันไม่ให้บุคคลภายนอกเข้าใจผิดว่าบุคคลดังกล่าวเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ

อันเป็นไปตามหลักที่ประสงค์ที่จะลงโทษผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิ สอดเข้าจัดการงานของห้าง

จากการศึกษา ผู้เขียนมีความเห็นว่า กรณีของการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด ความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างโดยพลการหรือไม่มีอำนาจนั้น ไม่ถือว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วน ประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้าง ตามมาตรา 1088 เนื่องจากว่าการจัดการงาน ของห้างโดยหลักแล้วต้องกระทำโดยผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่มีอำนาจและอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของ ห้างจึงจะมีผลผูกพันห้าง ประกอบกับการสอดเข้าจัดการงานของห้างบทบัญญัติมาตรา 1088 ใช้ ถ้อยคำว่าหากผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้าง ทำให้เขาต้องร่วม รับผิดชอบในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด ความรับผิดชอบจะต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน ตามมาตรา 1088 ต้องเป็นการที่ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างและมีผลผูกพันห้างด้วย ดังนั้น การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างโดยไม่มีอำนาจ แม้จะอยู่ ในขอบวัตถุประสงค์ของห้างการกระทำดังกล่าวก็ไม่มีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดให้ต้องรับผิดชอบและไม่ ถือว่าเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างตามมาตรา 1088 แต่ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด ความรับผิดชอบที่ได้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวต่อบุคคลภายนอก

ส่วนกรณีการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้างใน ฐานะตัวแทนของห้าง การจัดการดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันห้างและถือว่าเป็นการที่ผู้เป็นหุ้นส่วน ประเภทจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการงานของห้าง โดยที่กรณีดังกล่าวไม่อาจนำหลักกฎหมาย ตัวแทน ตามมาตรา 820 มาปรับใช้บังคับเพื่อให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบหลุดพ้นจาก ความรับผิดชอบได้ เพราะถือว่าบทบัญญัติมาตรา 1088 ของห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นบทบัญญัติเฉพาะ

ดังนั้นสำหรับผู้เขียนแล้ว เห็นว่าการสอดเข้าจัดการงานของห้างตามมาตรา 1088 หมายถึง การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าจัดการงานของห้างโดยฐาน การเป็นตัวแทนของห้างและการเข้าจัดการงานของห้างดังกล่าวต้องมีผลผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัด

สำหรับกรณีของขอบเขตความรับผิดชอบในหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ที่ได้สอดเข้าจัดการงานของห้างนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า เนื่องจากกฎหมายมาตรานี้มุ่งคุ้มครอง บุคคลภายนอกที่สับสนหลงผิดในสถานะของประเภทของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ตนได้เข้าทำธุรกรรมด้วย และกฎหมายมุ่งที่จะลงโทษผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิ ตามที่กฎหมาย และจากการศึกษาค้นคว้าถึงต้นร่างกฎหมายตามพระราชบัญญัติลักษณะเข้าหุ้นส่วน แลบริษัท ร.ศ. 130 ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานและได้นำมาคัดลอกเป็นกฎหมายห้างหุ้นส่วนในประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์พบว่า ผู้ร่างกฎหมายได้เอามากกฎหมายฝรั่งเศสมาเทียบเคียง

ในการร่างกฎหมาย³และได้นำเอาแนวความคิดของกฎหมายห้างหุ้นส่วนของอังกฤษมาเป็นต้นแบบในการร่างกฎหมาย⁴ แต่ปรากฏว่าผู้ร่างกฎหมายกลับไม่ได้นำเอาแนวคิดที่เกี่ยวกับขอบเขตความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างตามแนวคิดกฎหมายอังกฤษมาบัญญัติไว้ ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าขอบเขตความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ได้อัดเข้าไปจัดการงานของห้าง มีขอบเขตความรับผิดชอบจำกัดเฉพาะหนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างเท่านั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าการที่ผู้ร่างกฎหมายได้บัญญัติขอบเขตความรับผิดชอบ โดยใช้ถ้อยคำว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องรับผิดชอบในหนี้ทั้งหลายของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวนแทน แสดงให้เห็นได้ว่าผู้ร่างกฎหมายมีเจตนาพิเศษเฉพาะที่ต้องการให้ขอบเขตความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างแตกต่างไปจากหลักกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดของอังกฤษ ประกอบกับความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างเป็นความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก แต่ในส่วนของความรับผิดชอบระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเองต้องบังคับตามสัญญาห้างหุ้นส่วน ซึ่งทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบย่อมสามารถเรียกร้องเอาจากผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเองได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการคุ้มครองบุคคลภายนอกที่สุจริตที่ได้เข้ามาทำธุรกรรมกับผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ขอบเขตความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้าง จึงไม่ได้จำกัดเฉพาะหนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างเท่านั้น แต่มีขอบเขตความรับผิดชอบคือ ต้องร่วมรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างที่เกิดขึ้นอย่างไม่จำกัดจำนวนร่วมกับห้างและผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ

5.2 ข้อเสนอแนะ

ห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นองค์กรธุรกิจ ที่มีพื้นฐานมาจากสัญญาร่วมกันของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง แต่เนื่องจากรูปแบบพิเศษเฉพาะของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างแบ่งออกเป็น

³ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กร.6ย ประกาศพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2453-2467 เอกสารกระทรวงยุติธรรม ร.6 พระราชบัญญัติเข้าหุ้นส่วนแลบริษัท ร.ศ. 130, น.9. และดูพระยามานวราชเสวี ปลอด วิเชียร ณ สงขลา, ภาควิชานิติศึกษาทางสังคม ปรัชญา และประวัติศาสตร์บันทึกคำสัมภาษณ์พระยามานวราชเสวี, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, 2557), น.209.

⁴ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สก 3(1) เอกสารสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เล่ม 1-2 เรื่องรายงานประชุมกรรมการร่างกฎหมาย ทำข้างวังหน้า พ.ศ. 2464 – 2465, น.332-333.

สองประเภท ตามลักษณะของความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้าง จากรูปแบบเฉพาะกฎหมาย จึงกำหนดให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องจดทะเบียน เพื่อเป็นเงื่อนไขในการเกิดขึ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด และเป็นการให้บุคคลภายนอกได้ทราบว่าบุคคลใดเป็นหุ้นส่วนประเภทใดของห้าง

จากการศึกษาในประเด็นเรื่องขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ทำให้เห็นว่าจากลักษณะและสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีการจดทะเบียนห้าง ทำให้ห้างมีสภาพเป็นนิติบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับห้างโดยเฉพาะวัตถุประสงค์ของห้างบุคคลภายนอกได้รับรู้รับทราบ ทำให้การจัดการงานของห้างที่กระทำโดยหุ้นส่วนผู้จัดการที่จะมีผลผูกพันห้างต้องอยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์ของห้างที่จดทะเบียนและหากกรณีการจัดการที่ไม่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของห้างโดยตรงแต่การจัดการดังกล่าวที่เกิดขึ้นถือว่าเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์โดยตรง กรณีดังกล่าวผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการย่อมมีอำนาจกระทำการดังกล่าวนี้ได้ตามหลักของวัตถุประสงค์โดยปริยาย กรณีดังกล่าวเมื่อลักษณะและสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัดมีบทบัญญัติในส่วนทั่วไปกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว กรณีจึงไม่อาจนำบทบัญญัติมาตรา 1050 มาปรับใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้เพราะเป็นการขัดต่อลักษณะและสภาพของห้าง ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่า ควรตีความกฎหมายในเรื่องดังกล่าวว่าขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องอยู่ภายใต้หลักขอบวัตถุประสงค์ของห้างและต้องนำบทบัญญัติมาตรา 66 มาปรับใช้จึงจะต้องตรงลักษณะสภาพของห้างหุ้นส่วนจำกัดและต้องตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

สำหรับในเรื่องการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด เมื่อบทบัญญัติกฎหมายมาตรา 1088 มีขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริตและเพื่อลงโทษผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิโดยการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง การตีความกฎหมายบทบัญญัติมาตรานี้จึงต้องตีความโดยมุ่งถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายดังกล่าว ฉะนั้นแล้ว การที่บทบัญญัติมาตรา 1088 บัญญัติว่า เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวน เมื่อพิจารณาจากลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสภาพเป็นนิติบุคคลการกระทำที่จะมีผลผูกพันห้างได้ต้องกระทำโดยหุ้นส่วนที่มีอำนาจจัดการและอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้างเท่านั้นและจากถ้อยคำบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวนย่อมแสดงว่า หนี้ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องมีผลผูกพันห้างเท่านั้น ดังนั้นจึงควรตีความบทบัญญัติมาตราดังกล่าวให้สอดคล้องกับถ้อยคำของกฎหมายและลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด การสอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องเป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้กระทำโดยมีอำนาจเท่านั้นและอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้างรวมทั้งมีผลผูกพันห้างเท่านั้น

สำหรับขอบเขตความรับผิดชอบในหน้าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่สอดเข้าไปจัดการงานของห้างต้องรับผิดชอบ ผู้เขียนเห็นว่าควรที่จะตีความกฎหมายว่ามีขอบเขตความรับผิดชอบในหน้าที่ของห้างทั้งหมด ไม่ควรจำกัดเฉพาะหน้าที่ที่เกิดขึ้นจากการสอดเข้าไปจัดการงานของห้างเท่านั้น เนื่องจากว่าบทบัญญัติกฎหมายมาตรานี้มุ่งคุ้มครองบุคคลภายนอกและเพื่อเป็นการลงโทษหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบที่ฝ่าฝืน รวมทั้งน่าจะเป็นเจตนารมณ์พิเศษของผู้ร่างกฎหมายที่มีเจตนากำหนดถ้อยคำดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ ประกอบกับความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบเป็นเพียงความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเท่านั้น แต่สำหรับความรับผิดชอบต่อผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันบังคับตามสัญญาหุ้นส่วน

จากข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้นั้น ผู้เขียนมุ่งประสงค์เพื่อให้เกิดการตีความกฎหมายในเรื่องการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ทั้งประเด็นปัญหาของขอบเขตอำนาจในการจัดการงานของห้างและประเด็นปัญหาของการสอดเข้าไปจัดการงานของห้าง เพื่อให้เกิดความชัดเจนตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยพิจารณาทั้งในแง่มุมมองทางประวัติศาสตร์ แง่มุมของหลักกฎหมายและแง่มุมที่เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งการตีความดังกล่าวจะช่วยเป็นประโยชน์ของการศึกษาและในทางปฏิบัติในการใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กิตติศักดิ์ ปรกติ. หลักกฎหมายบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553.
- ทวี เจริญพิทักษ์. คำอธิบายโดยพิศดารกฎหมายหุ้นส่วนและบริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2521.
- ทิพย์ชนก รัตโนสถ. คำอธิบายเรียงมาตรา กฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.
- นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์. หลักกฎหมายห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.
- ประชุม โฉมฉาย. หลักกฎหมายโรมันเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.
- ประภาศน์ อวยชัย. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หุ้นส่วนและบริษัท. กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2530.
- ประสิทธิ์ โชวีโลกุล. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย นิติบุคคลและความรับผิดชอบทางอาญาของนิติบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2549.
- ปรีชา สุมาวงศ์. คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพร่การช่าง, 2511.
- ไพฑิต เอกจริยกร. ตัวแทน-นายหน้า. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.
- พระยามานวราชเสวี ปลอด วิเชียร ณ สงขลา. ภาควิชานิติศึกษาทางสังคม ปรัชญา และประวัติศาสตร์บันทึกคำสัมภาษณ์พระยามานวราชเสวี. พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2557.
- โพยม เลขยานนท์. คำบรรยายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2512.
- ภาสกร ชุมหอไกร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2531.
- คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตราว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท
บรรพ 3 มาตรา 1012 – 1273/4. กรุงเทพมหานคร : กองทุนศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทิย์
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง. คำสอนชั้นปริญญาตรี พุทธศักราช 2479 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัทและสมาคม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง, 2479.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, 2556.

ศันันท์กร โสทธิพันธุ์. คำอธิบายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายเอกชนโรมัน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559.

สทธร รัตนไพจิตร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.

สัญญา ธรรมศักดิ์. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัทและสมาคม. พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2479.

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. เอกสารประกอบการศึกษาชั้นปริญญาตรี วิชา น.330 กฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท (เฉพาะส่วนว่าด้วยกฎหมายหุ้นส่วน). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.

สมชัย ฑีฆาอุตมากร. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา เล่ม 2 ตัวแทนนายหน้า ประนีประนอมยอมความ บัญชีเดินสะพัด ประกันภัย ตัวเงิน หุ้นส่วนและบริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : พลสยาม พรินติ้ง (ประเทศไทย), 2553.

เสาวนีย์ อัสวโรจน์. เอกสารคำสอนหลักกฎหมายธุรกิจเปรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529.

โสภณ รัตนกร. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หุ้นส่วนและบริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2553.

หลวงศรีปรีชาธรรมปาฐก. คำสอนชั้นปริญญาตรี กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยห้างหุ้นส่วนบริษัทและสมาคม. พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2503.

หลวงประพนธ์นิติสรค์. คำสอนลักษณะหุ้นส่วนบริษัทและสมาคม. 2476.

วิทยานิพนธ์

ชฎาพร สมบูรณ์นิธิผล. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอกในห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน กรณีการจัดการงานของห้างหุ้นส่วน.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557.

นิเวศน์ มนต์วีรสุรัตน์. “ความรับผิดจากการกระทำนอกขอบวัตถุประสงค์ของบริษัท : ศึกษาในผลต่อบุคคลภายนอก.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

เอกสารการประชุม

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กร.6ย. “ประกาศพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2453 – 2467 เอกสารกระทรวงยุติธรรม ร. 6 พระราชบัญญัติเข้าหุ้นส่วนแลบริษัท ร.ศ. 130”.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สคก 3(1). “เอกสารสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เล่ม 1-2 เรื่องรายงานประชุมกรรมการร่างกฎหมาย” ทำซ้ำวงหน้า, พ.ศ. 2464 – 2465.

BOOKS

Baudet Isabelle. Le droit des sociétés en schémas. 2e edition. Paris : Ellipses, 2015.

Charles D. Drake. Law of Partnership. 3rd edition. London : Sweet & Maxwell, 1983.

David Milman and Terence Flanagan. Modern Partnership Law. Great Britain : London & Canberra, 1983.

Dennis Keenan & Sarah Riches. Business law. 18th edition. London : LexisNexis, 2007.

E.J. Cohn. Manual of German Law. London : Oceana Publications, 1971.

E.R. Hardy Ivamy and D.R. Jones. Principle of the Law of Partnership. London : Butterworth, 1981.

Geoffrey Morse. Partnership Law. 6th edition. Oxford : Oxford University Press, 2002.

Jean – Pierre Le Gall and Paul Morel. French Company Law. 2nd edition. London : Longman, 1992.

L. C. B. Gower. The Principles of Modern Company Law. 3rd edition. London : Stevens & Sons, 1969.

M. Cozian, A. Viandier and FL. Deboissy. DROIT DES SOCIÉTÉ. Treizième edition. Paris : Litec, 2000.

Mark Blackett-Ord. Partnership. 2nd edition. London : LexisNexis Butterworths Tolley, 2002.

Michel de JUGLART. Benjamin IPPOLITO and Jacques DUPICHOT. LES SOCIÉTÉS COMMERCIALES Cours de droit commercial. Dixième edition. (Paris : Montchrestien, 1999.

Michael H Bocker. Germany : Practical Commercial Law. London : Longman, 1992.

Michael Wendler. Bernd Tremml and Bernard Buecker. Key Aspects of German Business Law A Practical Manual. 3rd edition. Germany : Springer Berlin Heidelberg, 2006.

Nigel Forter and Satish Sule. German Legal System and Laws. 4th edition. Oxford : Oxford University Press, 2011.

Norbert Horn. Hein Kotz and Hans G. Leser. German Private and Commercial Law An Introduction. trans. Tony Weir. Oxford : Clarendon Press, 1982.

R.C. I' Anson Banks. Lindley and Banks on Partnership. 17th edition. London : Sweet & Maxwell, 1995.

Reinhard Zimmerman. The Law of obligations : Roman foundations of the civilian tradition. Oxford : Oxford University Press, 1996.

Robert Burgess and Geoffrey Morse. Partnership Law and Practice in England and Scotland. London : Sweet & Maxwell, 1980.

ARTICLES

Frank Wooldridge. "The General partnership in German." Amicus Curiae. Issue 79. (Autumn 2009) : 9.

_____. "The German limited and silent partnership." Amicus Curiae. Issue 80. (Winter 2009) : 30.

_____. "The General partnership under French law." Amicus Curiae. Issue 77. (spring 2009) : 31.

Robert W. Hillman. "Limited Liability In Historical Perspective." Washington and Lee Law Review. Vol 54. No 2. (March 1997) : 662.

ELECTRONIC MEDIA

"Limited commercial partnership (KG)."

https://www.frankfurtmain.ihk.de/english/business/legal_forms/kg/index.htm,
January 8, 2018.

István Sándor. "Emergence and Development of Limited Liability in the Field of the Company law." http://www.kre.hu/portal/doc/sic/2009/sic4_16_sandor.pdf,
31 ธันวาคม 2559.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายจิรวุฒิ สิ้นไชย
วันเดือนปีเกิด	23 กรกฎาคม พ.ศ. 2534
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2556 : นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2557 : เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษา กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ตำแหน่ง	นิติกรปฏิบัติการ สำนักอำนวยการประจำศาลอุทธรณ์ สำนักงานศาลยุติธรรม 2559-2561
ผลงานทางวิชาการ	
จิรวุฒิ สิ้นไชย.	“การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายธุรกิจ) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560.